

COLOCVII

DESPRE ȘCOALĂ, FAMILIE ȘI SOCIETATE

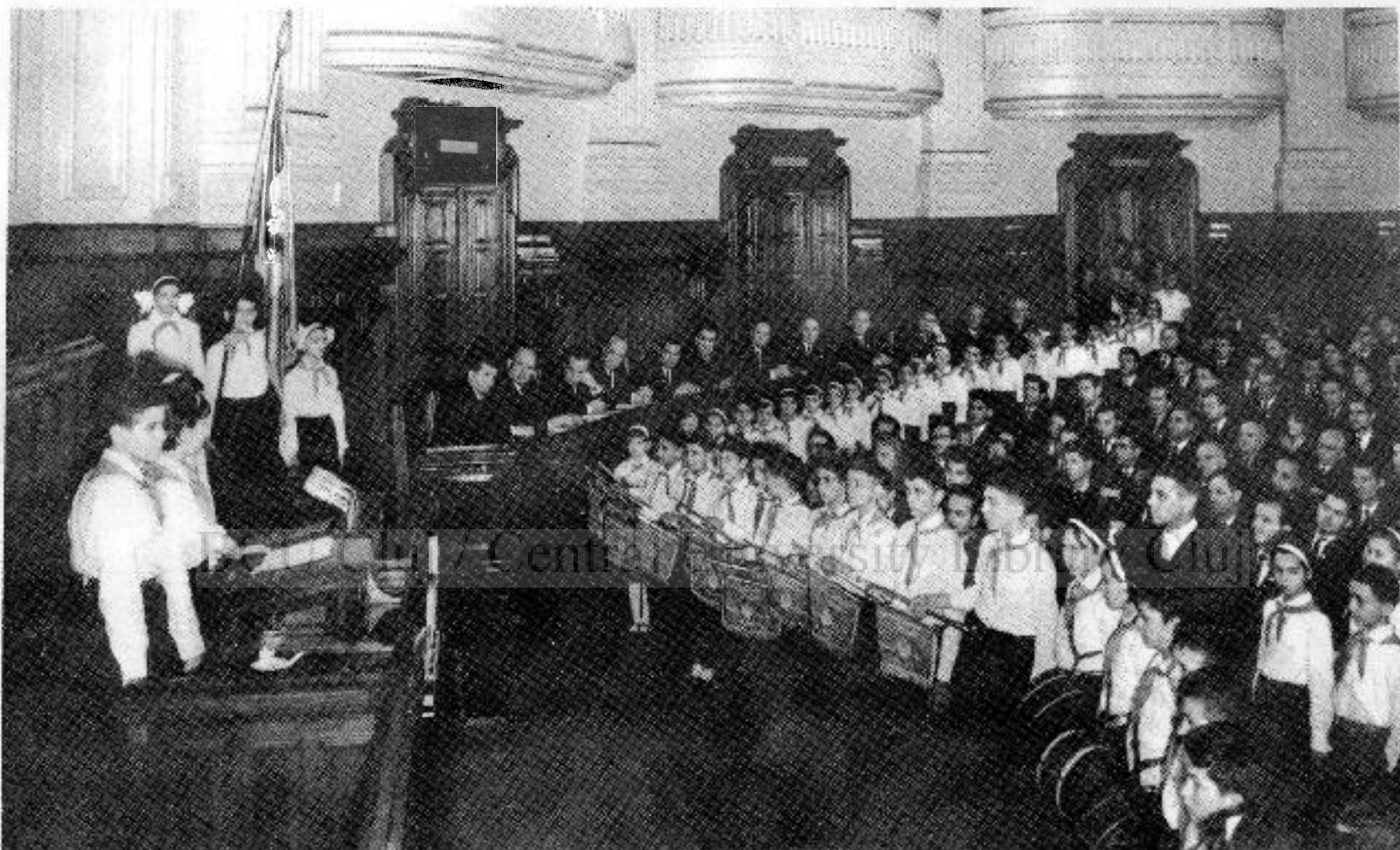
ANUL I

5

noiembrie

1966

lei 3

Construcția socialismului, avântul economiei și culturii, creșterea bunăstării materiale și spirituale vă asigură vouă, copii și tineri ai patriei, condiții tot mai bune de viață și pregătire. În fața voastră societatea socialistă își deschide larg porțile, chemându-vă să urcați cele mai înalte culmi ale cunoașterii umane, să vă însușiți tot ce a creat mai de preț omenirea de-a lungul secolelor, să vă instruiți la nivelul marilor cerințe ale epocii în care trăiți. Acum, în anii copilăriei, în anii plini de entuziasm și de putere de muncă ai tinereții, dedicați-vă cu toată ființa voastră învățaturii, studiului, cunoașterii, îmbogățiți-vă mintea cu cele mai de seamă euceriri ale științei și culturii. Numai așa vă veți putea dovedi demni de munca eroică și înfăptuirile părinților voștri, de moștenirea lăsată de strămoși, numai așa veți putea să vă pregătiți pentru a vă face mâine datoria față de societate, sporind, prin munca voastră, bunăstarea și strălucirea patriei. Numai astfel generația voastră, a celor care se află azi pe băncile școlii, va putea înserie în istoria patriei noi și glorioase pagini de creație, de progres, de prosperitate! Urez din toată inima, școlarilor și elevilor, sutelor de mii de pionieri de pe întregul cuprins al țării, succes la învățatură și muncă în pregătirea pentru viață“.

(Din Cuvintul rostit de tovarășul NICOLAE CEAUȘESCU, secretar general al C.C. al P.C.R., la Consfătuirea de constituire a Consiliului Național al Organizației Pionierilor din Republica Socialistă România).

ADEVĂRATA ÎMPLINIRE SOCIALĂ A FIECĂRUIA DINTRE NOI

Înțelegerea semnificațiilor ultimelor măsuri care s-au luat privind divorțul sau întreruperea sarcinei, impune considerarea tuturor consecințelor lor, atât la nivelul colectivității cît și al familiei.

Dezvoltarea multilaterală a vieții de familie implică normala desfășurare a unui ansamblu interdependent de funcțiuni: interne (biologico-sanitare, de solidaritate internă, de asigurare a nivelului de trai, pedagogico-educative și morale) și externe (de integrare în ansamblul relațiilor sociale). Dar oricare din aceste funcțiuni este influențată de existența copiilor. Într-adevăr, un semn al funcționalității normale a familiei este triplul sistem de relații: între părinți, între aceștia și copii și între copii. Într-o carte axată pe problemele vieții de familie („Manualul de prevederi și asistență socială” de H.H. Stahl și I.I. Matei, Edit. medicală, 1962) se arată: „Dacă triplul sistem de relații „tată-mamă”, „părinți-copii”, „frați-surori” nu se naște sau nu se dezvoltă sănătos, grupul familial este incomplet și nu este în stare să-și îndeplinească toate funcțiunile. Abia cînd toate aceste trei tipuri de relații prind cheag, familia este deplin constituită și, cu atât mai solid constituită, cu cît aceste triple relații sînt mai puternice, mai conștient trăite, mai adînc pătrunse de sentimentul datoriei pe care ele le implică”.

Într-adevăr, personalitatea fiecăruia din cei doi soți nu se dezvoltă deplin decît în cadrul acestor relații. Nașterea unui copil dă o coloratură nouă și mărește stabilitatea relațiilor dintre soți. Influența copilului se exercită asupra părinților încă înainte de a se naște: preocupări noi, o modalitate nouă de a concepe relațiile dintre ei și în general a îndatoririlor lor sociale. Este o maturizare a comportării lor sociale.

La rîndul său, copilul nu se poate dezvolta normal decît în cadrul unor armonioase relații între părinți și între el și ceilalți frați sau surori (sînt știute toate tulburările de personalitate ale copilului unic, care impiedică normala lui integrare socială viitoare).

Situațiile care nu intrunesc tripla categorie de relații poartă în ele consecințe negative. Celibatul (ca formă de lașitate față de îndatoririle sociale — exceptînd cazurile unor grave infirmități, a unor mari tulburări fiziologice și psihologice —) sau perechea conjugală „stearpă” (ca formă precară de viață familială, accentuînd treptat atitudinea egoistă, lipsită de răspundere a fiecărui soț), traduc și o miopie socială: ignorarea — con-

Maternitate

CORNELIU BABA

CÎND CERINȚELE NATURII SÎNT NESOCOTITE

Între factorii care adeseori sapă la fundamentul unei căsătorii este lipsa de copii, uneori ivită prin întreruperi repetate ale mai multor sarcini, alteori nevoită cînd diverse boli ale soțului sau ale soției sînt cauzele infecundității.

Cea mai frecventă cauză este însă fuga femeii de copil; ea recurge la avorturi, care mai curînd sau mai tîrziu o vor face improprie de a mai putea fecunda.

Vina mare o poartă însă soțul, care de obicei fiind mai matur decît soția, nu încearcă să obțină de la ea să renunțe la repetarea curetajelor avortive, care în curînd vor duce la dezechilibrarea funcțională și neurohormonală a femeii, deci vor provoca mai tîrziu o serie de suferințe greu de reparat. Cînd soțul va fi convîns, din cuvintele medicului, că soția sa nu mai poate procrea, în viața dintre cei doi soți se vor ivi discuții, neînțelegeri, iar locul dragostei de mai înainte îl va prelua indiferența și răceala, factori cari pregătesc calea divorțului.

Cînd femeia nu a ținut cont de cerințele suverane ale naturii de a fi mamă și a recurs la curetaje repetate, nu rareori se întîmplă că, mucoasa uterină (endometru), distrusă de către curetă, nu se mai reface sau se reface numai parțial: astfel fluxul menstrual va scade progresiv pînă la dispariție.

Paralel cu aceasta apar tulburări de ordin hormonal, cu un cortegiu întreg de fenomene supărătoare, migrene, amețeli, dureri reumatice, obezitate progresivă, pentru a căror remediere ginecologul încearcă diverse tratamente, care nu întotdeauna dau rezultatul scontat de femeie.

Uneori distrugerea mucoasei uterine prin efectul curetei este numai parțială. În aceste cazuri, pe locurile acesteia „dezgolite” se produc lipiri (sinechii) ale pereților de vis-à-vis, ceea ce va contribui la scăderea simțitoare a fluxului lunar. Existînd totuși pe alocuri cîte o insulă de mucoasă, care funcționînd va mai putea

„SUB LEGE LIBERTAS”

A vorbi despre o lume în dezvoltare accelerată sau de ritmul accelerat pe care progresul tehnico-științific și social îl imprimă istoriei a devenit aproape un loc comun. Această dezvoltare impetuoasă e o trăsătură generală a societății contemporane, dar mai ales a societății socialiste. Dar, cu tot ritmul accelerat al dezvoltării pe ansamblu, se constată uneori rămîneri în urmă, pe sectoare sau pe aspecte ale vieții. Unul din aceste sectoare, este, după părerea noastră, familia.

Doă atitudini, între altele, sînt caracteristice în această privință. Ambele greșite. Pentru că ambele exprimă de fapt rătăcirii, tendințe provocate de relații sociale vechi, inerții, în fond, ce și-au căutat afirmarea în trecut și răbufnesc acum cu întîrziere. Una e atitudinea libertară, ca să nu zicem libertină, înarmată cu toate sofismele anarhismului, — flori artificiale ale egoismului mai mult sau mai puțin cinic. Alta e atitudinea ce se vrea populară — în fond conservatoare și depășită — care ar vrea să se întoarcă la familia „monarhie absolută”, cum o numește undeva Makarenko. Una dizolvantă, alta vădit retrogradă.

Familia modernă, familia orînduirii socialiste nu poate fi promovată nici de una nici de alta. Ultima o pune în conflict cu noile condiții de viață, cealaltă îi amenință înseși temeliiile, adică dubla și eterna funcție a familiei: perpetuarea biologică și creșterea spirituală a omului ca om. Această dublă „eternă și esențială funcție” este încadrată în viața generală socială, în formele ei mai cuprinzătoare. Cu deosebire în latura formativă — creșterea și educația copilului.

Familia, păstrîndu-și și întărîndu-și funcția sa proprie, trebuie să se adapteze mereu condițiilor noi de viață. Părinții, elementele de bază în care se concretizează funcția de care vorbim, sînt cei ce trebuie să fie pătrunși în primul rînd de aceste adevăr.

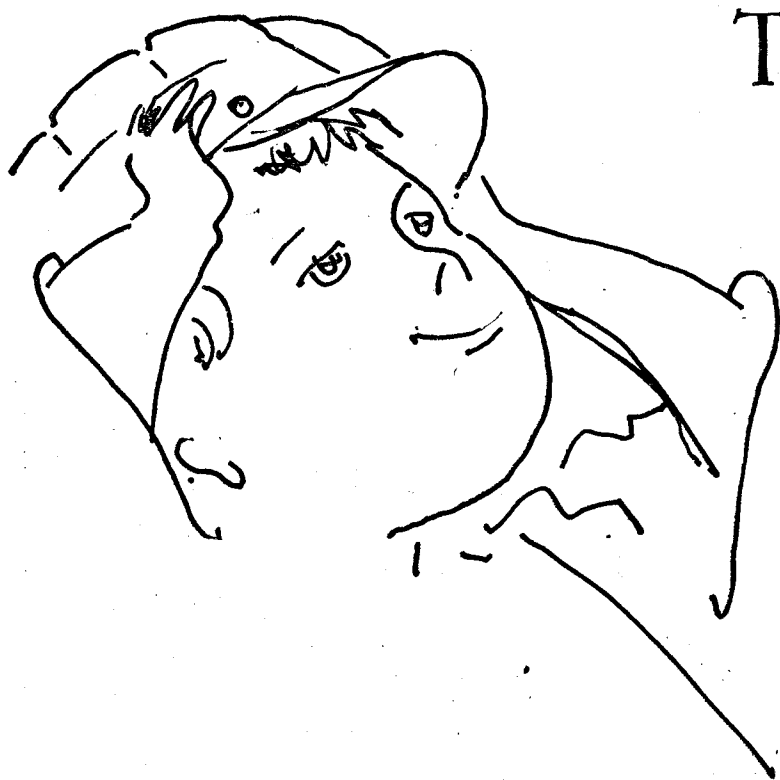
Din nefericire constatăm azi un lucru asupra căruia vrem să atragem atenția. Pentru construcția socialismului noi formăm cadre tot mai calificate; în acest scop formăm ingineri, agronomi, medici, filozofi, literați și artiști. Numai viitorii părinți nu ne-am gîndit bine să formăm. Mai precis, vrem să spunem că în educarea omului nou, ne străduim și introducem în planurile noastre de educație, educația cetățenească; dar „cetatea” cea mică — familia — celulă a celei mari, o neglijăm. Dacă am uitat, e bine să ne reamintim: educația părinților este un capitol de educație, care trebuie să intre în preocuparea oricărei școli, pentru toți tinerii, pentru fete ca și pentru băieții, pentru viitoarea mamă, ca și pentru viitorul tată.

Ne temem că, vorbind despre viitorul tată, vom strîni zîmbete. Ne-am obișnuit să vorbim de educația mamelor, dar de tată ne-am ferit să spunem prea mult.

Noi credem că o familie nouă, cum e familia socialistă, va trebui să se gîndească în primul rînd la tată. La responsabilitatea lui, la atitudinea lui, la drepturile și datorii lui. În familia societății de clasă drepturile erau mai mult de partea tatălui (capul familiei), iar datorii mai mult de partea femeii. Legal — în mare măsură și în fapt. Acum e de găsit echilibrul.

Trăsături noi trebuie să caracterizeze pe tatăl familiei noi și pe acestea trebuie să i le cultive societatea. Vom enumera cîteva, cu speranța că ele nu vor părea banale.

TINERI ȘI VÎRSTNICI

Întrebarea nr. 1

— Ce părere aveți despre profesia dvs.?

1. O găsiți interesantă?
 Au răspuns DA: 162 tineri Au răspuns DA: 165 vîrșnici
2. O găsiți pasionantă?
 Au răspuns DA: 58 tineri Au răspuns DA: 40 vîrșnici
3. O socotiți un simplu mijloc prin care vă cîștigați existența?
 Au răspuns DA: 30 tineri Au răspuns DA: 40 vîrșnici

Pe terenul profesiei, tinerii și vîrșnicii din grupul nostru se întîlnesc: majoritatea lor se simt atașați de profesie într-un mod care exclude ratarea, înăcrirea, monotonia vieții. Precizările pe care le-au făcut unele dintre persoanele cercetate sînt elocvente. „N-am considerat niciodată munca mea un simplu mijloc de a-mi cîștiga existența, căci altfel ar fi fost un calvar”. (M.M., vîrșnici, inginer mecanic la „23 August”). „O muncă așa cum e cea pe care o fac eu este captivantă, deoarece ești întotdeauna primul care cunoști noutatea tehnică.” (Uta Prediger, 22 ani, proiectant la aceeași uzină). Uneori ai surpriza să afli că profesii pe care ești înclinat să le consideri drept stereotipe și banale au darul să placă practicanților lor: „Meseria mea mi se pare a fi una dintre cele mai atractive și interesante” (Magdalena Zbienschi, 19 ani, croitoreasă la F.C.T.). „Profesia mea a fost la început un simplu mijloc de trai; cu timpul a început să mă intereseze, și azi îmi place” (N.F., forjor, Uzina „23 August”).

Întrebarea nr. 2

— Ce părere aveți despre automatizare?

1. O găsiți avantajoasă?

	Tineri	Vîrșnici
Au răspuns DA:	239	235
N-au răspuns:	9	15
Răspunsuri echivoce:	2	—
2. Vă interesează din punct de vedere tehnic și științific?

	Tineri	Vîrșnici
Au răspuns DA:	212	201
N-au răspuns:	38	49

Automatizarea, care cuprinde sectoare tot mai întinse în industria românească, nu poate fi privită cu teamă de muncitorii mai vîrșnici, pentru simplul motiv că ea nu provoacă în România nici un fel de concedieri, permanent creîndu-se locuri noi de muncă, fie prin construirea de noi uzine, fie prin extinderea celor vechi. Cît despre tineri, aceștia sînt atrași, ca pretutindeni, de miracolul modern al electronicii și al comenzilor la distanță, unii dintre ei prețuind în automatizare chiar ceva mai mult decît virtuozitatea tehnică. Așa este acel muncitor în vîrstă de 19 ani care scrie în dreptul întrebării din chestionar că „automatizarea ușurează munca și demonstrează gradul înalt de dezvoltare a societății” (D.I., frezor, „23 August”), sau acel inginer în vîrstă de 24 ani, tot de la „23 August”, care apreciază că „automatizarea eliberează forțele de muncă, dînd posibilitatea folosirii lor în alte domenii”.

Întrebarea nr. 3

— Cum priviți pregătirile care se fac pentru zborul omului în lună?

1. Credeți că vor avea succes?

	Tineri	Vîrșnici
DA:	239	237
NU:	3	2
— Răspunsuri echivoce:	8	—
— Nu știu	—	1
— Nu-i interesează:	—	1
— Nu răspund:	—	9
2. Credeți că un asemenea zbor este util?

	Tineri	Vîrșnici
DA:	228	227
NU:	2	5
— Răspunsuri echivoce:	3	1
— N-au răspuns:	17	17

Realizările senzaționale ale științei sînt privite, în grupul cercetat de noi cu un entuziasm cvasiunanim: în privința asta „bătrîni” nu se deosebesc de tineri. Cu foarte rari excepții („Nu prea văd utilitatea unui asemenea zbor”, E.P. calculator la „23 August”, vîrșta 55 ani), toată lumea pare să fie de acord că ne aflăm în fața unei victorii excepționale a epocii noastre. „Zborul în lună este util pentru aplicațiile lui: exploatarea zăcămintelor lunare, stații de transmisiuni, baze cosmice” (Cornel Popescu, din grupul de tineri, inginer, „23 August”). Proiectantul Uta Prediger, de la aceeași uzină, scrie: „Un economist ar spune: e costisitor, un tehnician sau un om de știință îl va realiza, știind că este util umanității”. Mulți tineri arată un entuziasm fără margini. „Sînt sigur de succes și sper să ajung și eu acolo” scrie bobinatorul Gh. Danciu, de la „23 August”, în vîrstă de 21 de ani. Un alt tînăr de la aceeași uzină (Dan Dumitru, mecanic montor) se întîlnește, năstrușnic, cu constructorii de ipoteze asupra stilului de viață al viitorului: „Zborul în lună este util — pretinde el — pentru a-ți petrece concediul acolo”. În sfîrșit, pentru unii zborul în lună este prilej de meditații mai pămîntești: „Zborul în lună va fi fără îndoială util. Dar mai sînt multe de făcut și pe pămînt: pacea, progresul social, asigurarea muncii” (Ticu Pintilie, din grupul de tineri, modelor, „23 August”).

După război, și mai ales în ultimii ani, s-a vorbit cu insistență în presa și publicațiile internaționale despre un conflict care ar avea tot mai mult tendința să separe generația tînără de cea vîrșnică, opunîndu-le și făcîndu-le adversare pe planurile cele mai importante ale vieții sociale. Pentru a înfățișa acest conflict nu s-a făcut economie de termeni impresionanți și bombastici, vorbindu-se despre un „divorț” și chiar despre un „război” al vîrștelor, în care părțile aflate în litigiu își aruncă reciproc învinuirile cele mai grave. Nu de mult într-o binecunoscută publicație franceză („Le nouvel observateur”) atitudinea tineretului de împotrivire pătimașă la tot ce vine din partea vîrșnicilor era calificată cu termenul cu totul extravagant de... „rasism”! Adevărul este că mentalitatea insului, concepția lui despre lume și viață este determinată de numeroși factori, între care (și probabil că nu chiar în primul rînd) și de vîrstă. În zilele noastre, datorită între altele rapidelor transformări pe care știința și tehnica le aduce în modul de viață cotidian, tinerii par să fie avantajați. Ei se adaptează ușor și cu plăcere la toate aceste schimbări, îmbrățișînd tot ce este nou și tot ceea ce pare uneori, în ochii precauți ai părinților lor, ca extravagantă sau modă. Nu poate fi îndoială că, în urmă cu o sută sau două sute de ani, nu existau între generații atîtea subiecte de controversă cîte există în zilele noastre. Cartea, filmul, televiziunea își au cititorii și spectatorii lor „specializați”, nu numai în funcție de temperament sau cultură, dar mai cu seamă în funcție de vîrstă. Și totuși, peste toate aceste deosebiri, care nu trebuie nici exagerate, dar nici subestimate, există mobilități și aspirații comune, există un liant de mare profunzime, care face ca, în problemele vitale, atît tinerii cît și vîrșnicii să se întîlnească, adesea fără să știe și poate spre surprinderea lor.

Investigarea stării de spirit a două generații este o problemă care nu-i poate lăsa indiferenți pe ziaristi. Așa se și explică locul foarte larg pe care îl acordă ziarele noastre, și în special „Scînteia”, problemei tineretului, educației, a atitudinii morale în viața de familie. Evident, o anchetă la scară națională ar fi singura cu adevărat concludentă, dar nici sondajele pe grupuri mai restrînse nu sînt lipsite, credem, de interes: ele pot arunca o lumină, și pot da o sugesție acolo unde terenul nu e încă bine defrișat. Iată de ce ni se pare că sondajul de față poate avea, pe lângă lipsurile inerente, meritul de a fi într-o oarecare măsură instructiv. Am distribuit în trei întreprinderi bucureștene (Uzina metalurgică „23 August”, Uzina de utilaj petrolier „Grivița Roșie” și Fabrica de confecții și tricotate) o serie de chestionare prin care îi invităm, atît pe tineri cît și pe vîrșnici, să răspundă exact la aceleași întrebări.

La sfîrșitul chestionarului tinerii au fost solicitați să-și spună părerea despre colegii lor vîrșnici, iar aceștia au fost solicitați, la rîndul lor, să arate ce gîndesc despre tineri. În paginile care urmează vom confrunta răspunsurile primite, precizînd din capul locului, dacă mai e nevoie s-o facem, că toate concluziile sau comentariile pe care această confruntare statistică le va impune sînt valabile numai în cadrul grupului cercetat.

A. Au răspuns la anchetă — 250 tineri (între care 70 fete sau tinere femei) — 250 vîrșnici (între care 98 femei)

B. Vîrșta: — maximă pentru tineri: 25 ani — minimă pentru vîrșnici: 45 ani

C. Profesia: Tineri — Muncitori 160 — Tehnicieni 48 — Ingineri 28 — Funcționari 14 — Vîrșnici — Muncitori 153 — Tehnicieni 55 — Ingineri 20 — Funcționari 22

După cum se vede, compoziția profesională a celor două grupuri este foarte asemănătoare. Considerăm important acest lucru, întrucît socotim că nu ar fi fost potrivit să confruntăm un grup de tineri în care ar predomină, de pildă, intelectuali, cu un grup vîrșnic în care ar domina, să zicem, muncitorii. Am căutat, de asemenea, ca diferența de vîrstă să fie de minimum 20 de ani, eliminînd în felul acesta vîrștele intermediare care „ar fi îndulcit” și ar fi făcut mai puțin limpede confruntarea pe care ne-o propunem.

ÎN OGLINZI PARALELE

Întrebarea nr. 4

— Vă interesează problemele de politică internațională?

1. Citiți zilnic rubricile de politică externă ale ziarelor?

	Tineri	Vîrstnici
DA, zilnic	238	222
Numai uneori	12	11
N-au răspuns	—	17

2. Citiți și alte publicații (reviste) cu acest caracter

DA:	174	165
-----	-----	-----

3. Vă interesează filmele, piesele, cărțile care dezbate problema păcii și a războiului?

DA:	236	224
-----	-----	-----

„Nimeni nu poate fi indiferent în problema păcii și războiului” (M.U., grupul tînăr, tehnician „23 August”). „Am urmărit cu pasiune filme ca „Procesul — de la Nürnberg” sau „Adevărata față a fascismului” (I.C., grupul tînăr, frezor la aceeași uzină). „Către pace și înțelegere se îndreaptă în primul rînd gîndul nostru, al tinerilor” (Magdalena Zbinschi, grupul tînăr, croitoreasă la F.C.T.). „Da, filmele și cărțile despre război trebuie să-l intereseze pe orice om cinstit de pe glob” (Duță Maria, grupul vîrstnic, croitoreasă la F.C.T.). Asemenea precizări ale unor oameni care au simțit nevoia să spună mai mult decît da-ul sau nu-ul la care îi invita chestionarul sugerează că una din problemele la care tinerii și vîrstnicii se întîlnesc într-o perfectă adeziune este aceea a apărării păcii, a înțelegerii și prieteniei dintre popoare.

Întrebarea nr. 5

— Ce părere aveți despre căsătorie și familie?

1. Ce credeți că este indispensabil pentru reușita unei căsnicii?

	Tineri	Vîrstnici
a) Dragostea	174	160
b) Înțelegerea, afecțiunea, prietenia	49	68
c) Vederile comune, afinitățile de idei	21	14
d) Altceva	1	7
e) Nu știu	5	—

Așadar, un vot masiv pentru „dragoste”, ca ciment al căsătoriei, cu un ușor spor, la vîrstnici, pentru elementul nr. 2 al reușitei în căsnicie (înțelegerea). Afinitățile intelectuale sînt considerate de către persoanele din grupul nostru ca avînd, deci, o însemnătate mai mică. Unul singur (vîrstnic) a invocat argumentul atît de perimat al „posibilităților materiale”, iar un tînăr, vrînd probabil să pară cinic, a citat, ca factor de reușită conjugală... posesia unei limuzine Fiat 1800.

2. Sînteți pentru o căsătorie cu sau fără copii?

	Tineri	Vîrstnici
cu copii	216	234
fără copii	12	9
nu știu	22	7

3. Este bine ca soția să profeseze sau e de preferat ca ea să rămîină acasă?

	Tineri	Vîrstnici
să profeseze	200	131
(între care 56 fete) (între care 75 femei)		
să rămîină acasă	32	98
răspunsuri echivoce	8	13
nu știu	10	8

Cvasiidentitate, cînd e vorba de căsătorie cu copii. „O căsătorie fără copii nu e decît pe jumătate căsătorie”, declară tovarășul inginer C.I. de la „23 August”. „Da, căsătorie cu copii, cu nepoți și strănepoți!”, scrie patetic ajutorul de meșter M. Gh. de la F.C.T., om în vîrstă de 53 de ani. Deosebirile încep să apară în privința profesiei soției. Deși votul majoritar al vîrstnicilor merge spre „soție care profesează”, ei înclină mai mult decît tinerii și pentru genul de soție care stă acasă și se ocupă de gospodărie. Este de remarcat că majoritatea fetelor și femeilor, participante la anchetă noastră, sînt pentru exercitarea unei profesii. Răspunsurile echivoce sînt cele care condiționează rămînerea acasă a soției de anumiți factori, în genul: „Să profeseze, cînd nu are copii, să se ocupe apoi de educarea lor, cînd îi are” (I. Rîndașu, tehnician „23 August”, grupa vîrstnică).

Întrebarea nr. 6

— Care este cea mai atrăgătoare îndeletnicire a dvs, în timpul liber?

La această întrebare, la care am fi dorit indicarea precisă a unei singure îndeletniciri, preferată între preferate, am primit de la toate persoanele chestionate mai multe răspunsuri, ceea ce dovedește că în domeniul acesta, cu excepția celor stăpîniți de mari pasiuni, este foarte greu de ales. Marcînd

cu cîte un punct preferințele indicate, am obținut următoarea clasificare:

Tinerii	Vîrstnicii
1. fac de preferință excursii (125)	1. stau la televizor (196)
2. sport (26)	2. fac excursii (194)
3. merg la spectacole (194)	3. merg la spectacole (156)
4. citesc romane (184)	4. citesc cărți cu caracter științific sau tehnic (154)
5. urmăresc programul la televizor (166)	5. vizite (152)
6. citesc cărți cu caracter științific sau tehnic (148)	6. citesc romane (143)
7. fac plimbări pe jos sau cu bicicleta (133)	7. fac scurte plimbări (138)
8. primesc sau fac vizite (128)	8. se odihnesc (119)
9. dansează (122)	9. fac sport sau merg la meciuri sportive (105)
10. fac plimbări cu motocicletă sau mașina (90)	10. merg la restaurant (76)
11. merg la restaurant (86)	11. fac plimbări mai lungi cu mașina (72)
12. se odihnesc (64)	12. le place să se ocupe de gospodărie (20)
13. altceva (desen, pictură, muzică, etc.) (20)	13. Altceva (grădinărie, pescuit, apicultură etc.) (14)

Pe lîngă fireștile deosebiri de gust pricinuite de vîrstă (televiziunea pe locul 1 la vîrstnici și abia pe locul 5 la tineri, sportul pe locul 8 la vîrstnici și pe locul 2 la tineri etc.), se remarcă și unele înclinații asemănătoare. Astfel preferința pentru turism și excursii este exprimată clar, atît de persoanele vîrstnice cît și de cele tinere. La fel se întîmplă cu spectacolele, situate pe același loc în agenda timpului liber a celor două categorii de vîrstă.

Întrebarea nr. 7

— Simțiți nevoia de a dobîndi noi cunoștințe? Dacă da, ce faceți pentru asta?

1. Studiați la o școală?

	Tineri	Vîrstnici
DA:	115	32

2. Citiți reviste sau cărți din specialitatea dumneavoastră?

DA:	198	161
-----	-----	-----

3. Aveți discuții la cabinetul tehnic?

DA:	67	64
-----	----	----

Trebuie să precizăm că vîrstnicii indică școlile de ridicare a calificării și cele cu caracter tehnic — profesional, de durată relativ scurtă, în vreme ce tinerii arată că studiază la cursurile serale și cele fără frecvență ale liceelor și facultăților. Nu este, în orice caz, lipsit de semnificație faptul că aproape jumătate din tinerii chestionați, în majoritatea lor muncitori, sînt elevi la

TINERI ȘI VIRSTNICI ÎN OGLINZI PARALELE

aremea școlii. În privința studierii revistelor și cărților de specialitate, e perfect normal ca tinerii să fie mai interesați decât colegii lor mai în vârstă.

Întrebarea nr. 8

— Cum priviți activitatea obștească și cetățenească?

1. Considerați că este necesară?

	Tineri	Vîrstnici
DA:	199	227
NU:	14	8
Au răspuns echivoc:	6	11
N-au răspuns:	31	4

(Răspunsurile echivoce trebuie înțelese aici ca răspunsuri condiționate de timp, sănătate etc.)

2. Dvs. personal depuneți o asemenea activitate?

DA:	121	163
-----	-----	-----

(între care 67 femei)

Se remarcă ușor că persoanele vîrstnice, și, în special femeile vîrstnice, sînt mai înclinate spre o activitate obștească sau cetățenească, a cărei însemnătate, datorită experienței lor de viață, le apare mai limpede decât celor tineri. Dar, „audiatur et altera pars”: mulți tineri arată că ar depune cu plăcere o activitate obștească, dar că obligațiile școlare (liceu, facultate) îi împiedică s-o facă. În privința activităților indicate mai des ca fiind practicate în timpul liber, dăm câteva exemple: artist amator, membru în comitetul de stradă, conducător de colective sportive, diverse munci sindicale, control comercial obștesc, activitate în redacția unor gazete de uzină, activist de Cruce Roșie etc.

Întrebare suplimentară (pusă numai grupului de vîrstnici)

— Ce părere aveți despre tineri?

1. Sînt politicoși?

DA:	68
NU:	105
Răspund echivoc:	77

(Răspunsurile echivoce sînt în genul: „unii da, alții nu” sau „e greu să generalizezi” etc.)

2. Sînt inteligenți?

DA:	187
NU:	5

Răspund echivoc:	29
Nu știu:	29

3. Sînt bine pregătiți profesional?

DA:	145
NU:	22

Răspund echivoc:	56
Nu știu:	27

4. Sînt serioși în muncă? Își dau silința să se perfecționeze?

DA:	110
NU:	26

Răspund echivoc:	50
N-au răspuns:	64

5. Ce le-ați putea reproșa?

Lăsînd la o parte amănuntul destul de amuzant că moda este și pricină de laudă și cap de acuzare (e drept, adusă în discuție numai de cîteva persoane) credem că dacă am imagina un „tînăr mediu”, pe baza studiului majorității absolute a răspunsurilor primite, el ar avea, la capitolul calități, inteligență, buna pregătire profesională, seriozitatea în activitate, iar la capitolul defecte, lipsa de politețe. Acest defect (lipsa de politețe) formează obiectul reproșului a 105 persoane vîrstnice. Nu este prea clar dacă aceștia reproșează colegilor lor tineri lipsa politeții în sens ceremonial („a manierelor”), sau dacă este vorba de un reproș mai profund, care vizează lipsa simțămîntului de respect față de cei mai în vîrstă. Oricum ar fi, problema ar merita poate investigată cîndva, într-un mod special.

6. Cum erați dvs. la vîsta lor?

Erați la fel sau erați altfel?

Erau la fel:	45
Erau altfel:	150
Nu mai țîn minte:	55

Deci, vîrstnicii din grupul cercetat consideră, de regulă, că ei erau „altfel” în tinerete. „Altfel”, dar cum anume?

— mai serioși, și mai disciplinați (răspund: 34)

— mai respectuoși față de bătrîni (răspund: 66)

Este interesant să urmărim și alte „autoportrete de tinerete”. Mulți vîrstnici arată că erau mai timizi și mai modești, unii spun că erau mai puțin cultivați și mai puțin pregătiți profesional, altele răspunsuri indicînd „eram mai liniștit” și chiar „eram mai puțin nervos”. De fapt, ideea aceasta, a lipsei de noroc și de șansă a tinerilor de altă dată răzbește ca un leit-motiv în majoritatea răspunsurilor primite. „Nu aveam posibilitățile lor de învățură” (Petre Covaci, ajutor la 23 August), „Eram într-o situație mult mai grea” (Panait Ionescu, ajutor la aceeași uzină), „Eram mai timid și nu aveam posibilitățile ce se oferă azi” (Laurențiu Rădulescu, inginer la Grivița Roșie), „Pe timpul meu nici la 30 ani nu știai cît știu tinerii azi la 18 ani” (Constanța Neacșu, croitoreasă la F.C.T.), „Nu aveam avantajele de care se bucură ei din partea statului” (E.P., calculator principal la „23 August”).

Întrebare suplimentară (pusă numai grupului de tineri)

— Ce părere aveți despre colegii dvs. mai vîrstnici?

1. Vă ajută în profesia dvs.?

DA:	204	NU:	12
Răspund echivoc:	25	N-au răspuns:	9

2. Stau de vorbă prietenește cu dvs.?

DA:	200	NU:	8
Răspund echivoc:	23	Nu răspund:	19

3. Vă simțiți apropiați sufletește de ei?

DA:	184	NU:	14
Răspund echivoc:	15	Nu știu:	37

4. Îi găsiți căcătorii, greu de mulțumit?

DA:	46	NU:	55
Răspund echivoc:	39	Nu știu:	110

5. Ați dori ca, ajuns la vîrsta lor, să le semănați?

DA:	124	NU:	45
Răspund echivoc:	58	Nu știu:	23

Este de remarcat că tinerii din grupul nostru sînt mai puțin critici față de vîrstnici, mai indulgenți, „mai generoși”. În majoritatea cazurilor ei le găsesc multe calități, declară că se simt ajutați, că au numeroase motive de admirație. „Vîrstnicii sînt foarte buni muncitori” (T.M.C., ajutor matrișer, „23 August”), „Sînt buni colegi” (I. Prasu, frezor la aceeași uzină), „Sînt foarte săritorii, gata să te ajute oricînd” (R.N., laborant, idem). Reproșurile sînt rare, dar, atunci cînd există, par nedrepte și dure: „Sînt egoiști”, afirmă N.P. lăcătuș mecanic la uzina indicată mai sus, „sînt foarte distanți”, pretinde și laborantul chimist L.Z., în vîrstă de 25 ani. O problemă pare să fi iscat între tineri chestiunea unei asemănări viitoare cu vîrstnicii de azi. Tinerii care doresc să le semene motivează cam în felul acesta: „Aș dori să semăn celor mai buni dintre ei, comuniștilor” (I.C. frezor la „23 August”), „Să le semăn da, dar cît mai tîrziu!” (Gheorghe Danciu, bobinator la „23 August”), sau „Le vom semăna, chiar dacă nu o dorim” (Teodor Stăncescu, modelier la aceeași uzină). În schimb, tinerii care nu doresc această asemănare pun accentul pe ideea de progres: „Aș dori să îi depășesc, deoarece mă bucur de condiții incomparabil mai bune decât acelea pe care le-au avut ei” (R.M., sculer, „23 August”) sau: „Trebuie să le fim superiori, fiindcă altfel societatea nu ar progresa. După cum eu nu semăn cu un tînăr de acum 100 de ani, este firesc ca atunci cînd voi fi și eu om în vîrstă, nu voi semăna cu vîrstnicii de azi. Dar apreciez eforturile și dăruirea lor, pentru ca eu să fiu altfel decât sînt ei acum” (Ticu Pintilie, modelor „23 August”).

Credem că modelorul Ticu Pintilie are în bună măsură dreptate. Vîrstele se repetă, cu bucuriile și amărăciunile lor. Dar fiecare vîrstă, tînără sau adultă, aduce un plus față de vîrsta similară de altădată, plusul unei evoluții științifico-culturale și sociale, care, mai ales în zilele noastre, nu poate să fie pusă la îndoială. De fapt, generațiile stau „față în față” numai în anchetele sociologilor și ziariștilor. În viața de toate zilele, cu foarte mare greutate poți să surprinzi un larg grup uman caracterizat prin omogenitate de vîrstă. Viața aruncă peste micile sau chiar peste marile neînțelegeri dintre generații solide punți de legătură. Dincolo de deosebirile de vîrstă, a căror însemnătate nu trebuie nici exagerată dar nici subestimată, există mobiluri și aspirații comune, care fac ca, în special, într-o orînduire socialistă, atît tinerii cît și vîrstnicii să se întilnească în tot ce este important și vital.

Ilustrații de C. BACIU

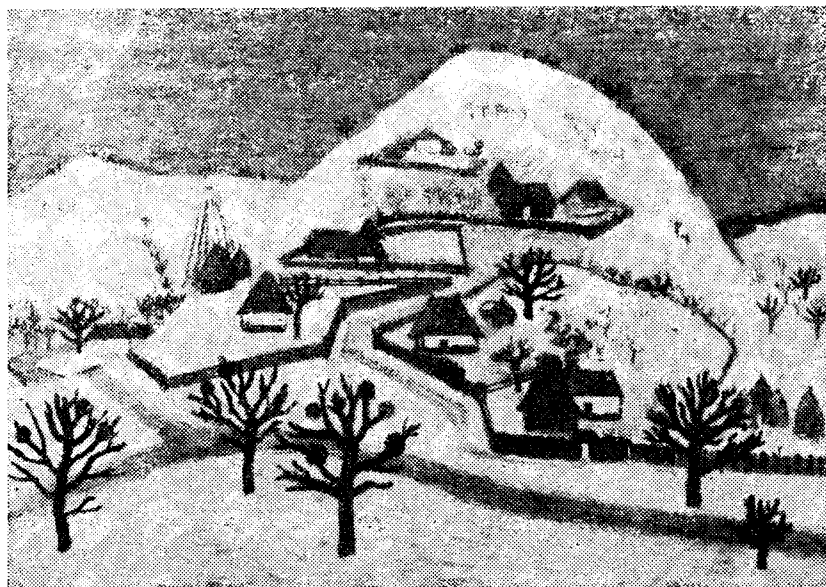
ANCHETA
de N. VĂLMARU

Desen de

ION MURARIU

BUNELE INTENȚII ÎN ACTIVITATEA EDUCATIVĂ A PĂRINȚILOR

Iarna

VIOREL MĂRGINEANU

De câte ori se pune problema reconstituirii drumului pe care l-a parcurs cineva în formarea personalității sale, sînt evocați anii petrecuți în casa părintească. Evocarea vieții de familie din anii copilăriei, ai adolescenței și uneori ai tinereții este menită adesea să contribuie la explicarea genezei unor trăsături definitorii pentru respectiva personalitate.

De obicei, reflectorul este îndreptat spre înriurirea exercitată asupra omului în devenire de către unul dintre părinți și uneori de către alt membru al familiei. Uneori este vorba de o influență primită cu pasivitate o vreme îndelungată, alteleori de una împotriva căreia — de la o anumită vîrstă — s-a manifestat împotrivire. Și într-un caz și în celălalt, ne aflăm în fața unui factor care reține atenția. Literatura memorialistică și cea cu caracter biografic sînt deosebit de generoase în exemple concludente.

Ne-am îngădui să aducem numai unul, de o factură oarecum specială. Ne gîndim la o remarcă a lui Jean Paul Sartre, din lucrarea sa „Cuvintele“. Natura exemplului este — cum spuneam — oarecum deosebită, fiindcă autorul nu se referă, în rîndurile pe care le vom cita, la o stare de fapt din copilăria sa, ci la una ipotetică.

Evocîndu-și copilăria și referindu-se la faptul că tatăl a murit puțin timp după nașterea sa, J.P. Sartre spune: „Un tată m-ar fi înzestrat cu cîteva încapătînări durabile; făcînd din dispozițiile lui principiile mele, din ignoranța lui știința mea, din pizma lui orgoliul meu, din maniile lui legea mea, ar fi locuit în mine; acest respectabil locatar mi-ar fi dat respect pentru mine însumi.“

În legătură cu problema pe care o discutăm, credem că este potrivit să reținem din cuvintele de mai sus două adevăruri: există, în general, la părinți tendința de a face din ceea ce li se pare a fi verificat de propria lor experiență de viață imperative categorice

pentru copii; omul are nevoie și la vîrsta copilăriei propriu-zise de anumite „certitudini“ și este foarte receptiv la acelea pe care i le oferă persoana investită cu prerogativele de părinte.

Educația, activitate prin excelență conștientă, este, practic, de neconceput în afara existenței unui scop pe care urmează să-l realizeze. Tocmai scopul, perspectiva sint factorii care dau educației specificul de activitate umană, spre deosebire de ceea ce este, de pildă, creșterea puilor în lumea animalelor, lume guvernată de instincte. Orice părinte își dă seama — și de pe poziție strict empirică — că așa stau lucrurile. „Vreau să te fac om“ — este o afirmație banală prin frecvența ei, dar încărcată cu o doză maximă de sinceritate, prin care părintele îi arată copilului său hotărîrea de a-și îndeplini cum se cuvine rolul de călăuză. „Vreau să te fac om“ — sînt cuvinte menite să exprime năzuința cea mai fierbinte, visul cel mai scump al oricărui părinte. Aceste cuvinte lasă totodată să se întrevadă faptul că toate strădaniile pe care le presupune educarea unui copil sînt orientate spre un anumit scop.

A-ți propune pur și simplu să faci din copil un om adevărat, nu este îndeajuns. Atunci cînd nu știi precis care este înțelesul acestor cuvinte, nu vei ști precis ce anume ai de făcut. Mai sînt oameni care sînt convinși că procedează corect atunci cînd, în îndrumările date copiilor, asociază la cuvintele „om adevărat“ sfaturi menite să-i ajute pe aceștia „să se descurce“ în viață. Este evident că într-un asemenea caz buna intenție există, dar nu și înțelegerea faptului că în societatea noastră socialistă fac față cerințelor vieții numai oamenii înzestrați cu anumite trăsături specifice. Cu alte cuvinte, numai atunci cînd ai imaginea perfect conturată a „omului“, la a cărui desăvîrșire ești obligat să contribui ca părinte, și numai atunci

cînd ai certitudinea că această imagine nu este construită de pe o poziție subiectivă, ci de pe una determinată de cerințele obiective ale vieții noastre sociale, ai perspectiva necesară muncii de educator.

Elaborarea acestei perspective nu este treabă ușoară. Ea presupune, în primul rînd, o asiduă muncă de informare. În primul rînd, dar nu exclusiv. Abia după ce părintele este lămurit asupra faptului că trebuie să se asigure, în fiecare moment și în fiecare aspect al influenței pe care o exercită asupra copilului său, de faptul că scopul imediat urmărit prin îndrumări, recomandări, interdicții, recompense, pedepse etc. se subordonează „proiectului“ pe baza căruia făurește personalitatea celui pe care-l educă, începe lupta cea mare și grea. Este lupta împotriva lui însuși, este lupta cu anumite „principii“ de viață de care nu se poate despărți, cu ceea ce i se pare că l-a învățat propria sa experiență de viață, cu „dragostea“ de părinte, care nu-l lasă să întreprindă anumite acțiuni, pe care, de pe poziții „raționale“, le acceptă.

În greutatea de a face față acestei lupte găsăm cea de a doua cauză pentru care bunele intenții nu sînt și o căluză sigură în munca educativă a părinților.

Sînt împrejurări cînd părintele își dă seama că se impune o sancțiune, dar renunță la ea fiindcă știe că ea va aduce copilului suferință; în altele pronunță sancțiunea, dar o ridică la primele lacrimi ale copilului.

Ce se alege atunci din bunele noastre intenții? Problema capătă aspecte dramatice atunci cînd copiii înșiși refuză să le vadă ca atare. Este situația la care, în mod inevitabil, se ajunge cînd împinși de „dragostea“ lor, părinții uită că de la o anumită vîrstă copiii lor nu mai sînt copii.

Adevăratele conflicte între părinți și copii nu sînt acelea care apar în perioada premergătoare adolescenței. O confruntare de poziții determinată de împreju-

rarea în care un copil nu vrea să mînce sau de aceea că el vrea să se joace la ore nepotrivite nu este dramatică și nu are un ecou prelungit în relațiile dintre educatori și educați. În perioada copilăriei propriu-zise, stingerea conflictului se produce, de obicei, prin triumful punctului de vedere al părinților. Este și firesc să fie așa. Părinții se obișnuiesc să fie ascultați. În virtutea inerției și a grijii pe care o poartă copiilor (indiferent de numărul anilor pe care aceștia îi adună), ei cer să fie ascultați în continuare.

Vine și momentul cînd tutela este din ce în ce mai greu acceptată de către oamenii ajunși la o vîrstă la care consideră că au dreptul să-și spună cuvîntul în legătură cu propria lor viață. Se întîmplă, însă, uneori ca părinții să considere că ei și numai ei au dreptul și datoria de a croi drumul spre viitor al copilului lor. Din asemenea ciocniri de poziții pot să apară conflicte autentice și grave prin urmările lor. Părinții suferă că nu văd recunoașterea bunelor lor intenții, bune intenții care sînt pentru copii indiscutabile.

Asemenea situații se pot neîndoiește evita și sînt realmente evitate de mulți părinți. De către aceia, care nu fac educație la întîmplare, care nu fac din bunele lor intenții un panaceu universal.

Să recunoaștem că, uneori, evocarea bunelor intenții are funcția de a ne liniști conștiința, cînd ea ne atrage atenția că sîntem tentați să alegem calea eforturilor minime în educarea copiilor noștri.

Din clipa în care devenim părinți, în toate gîndurile cu care scrutăm viitorul ocupă un loc de seamă nădejdea că felul în care se va dezvolta copilul va fi unul din principalele izvoare ale satisfacțiilor noastre de mîine. Este bine ca alături de această nădejde să se găsească hotărîrea ca bunele intenții să se concretizeze în acțiuni subordonate riguroso scopului educației comuniste.

Față de frecvența din ce în ce mai mare cu care revine în discuțiile publice iritate de presă, problema educației în familie se arată a fi nu numai de o mare importanță și de o stringență actualitate, ci și de o complexitate care reclamă o specializare excesivă a tuturor domeniilor adiacente fenomenului la care ne referim.

Sistemul pedagogic tradițional, întemeiat pe valori temeinice, pe experiență și pe bunul simț, operează și în cadrul societății noastre socialiste. E inutil să subliniem că o serie de categorii morale ca: omenia, cinstea, bunăcuviința, politețea, modestia, intră în componența moralei comuniste. Și în societatea noastră socialistă, familia, a cărei structură s-a schimbat, continuă să rămână elementul primordial care generează, în liniile ei esențiale, personalitatea oricărui tânăr cetățean. Ea este celula socială care știe la baza educației și este de neconceput ca școala să realizeze obiectivele înalte ale formării personalității omului fără aportul familiei. Dacă în școală activitatea educativă se realizează în mod științific, în familie lucrurile stau întrucâtva altfel.

Se știe că bunele intenții, chiar și o sumară pregătire întreprinsă de unii părinți, ca și exemplele mai mult sau mai puțin elocvente luate din experiența generațiilor mai vechi, nu sînt de ajuns pentru a clădi pe ele un sistem educativ eficient. Copilul din zilele noastre, ale cărui univers și orizont sînt mai bogate și mai variate decît ale părinților lui (în ipostasa copilăriei), nu mai poate fi îndrumat empiric. Problemele vieții sale se complică adesea în așa fel, încît a se orienta înseamnă a ști. Rămîne de văzut: cine trebuie să-i fie profesor în știința aceasta? Evident, societatea, cei din jurul lui, părinții, educatorii, învățătorii și profesorii. Dar părinților le revine o răspundere în plus: aceea a formării vieții afective, a universului psihologic și moral.

Din nenumăratele fapte mărunte, unele aparente și fără însemnătate, care compun viața intimă a familiei, puține pot să scape atenției copiilor. Aceste fapte constituie atmosfera în care se petrec primele contacte cu lumea și în care se dezvoltă psihologia copiilor. E de prisos să arătăm că orice tulburare a raporturilor normale de familie poate lăsa urme adînci în dezvoltarea ulterioară a copiilor. Ambianța favorabilă, un cămin cald, participarea vie a ambilor părinți la viața familiei, activitatea lor la locul de muncă, seriozitatea și simțul de răspundere ca și concordanța preocupărilor lor au un rol pozitiv, de o importanță hotărîtoare pentru dezvoltarea personalității copiilor. Dimpotrivă, neînțelegerile, divergențele, momentele critice din viața familiei și, în special, dezorganizarea familiei mutilează sufletul copilului, demoralizîndu-l, făcîndu-l irascibil și în cele mai dese cazuri generînd tulburări de comportament care-l împiedică să se integreze firesc în ritmul general al vieții. De cele mai multe ori, atmosfera nesănătoasă din familie marchează copilul pentru o perioadă lungă, dacă nu pentru toată viața.

Dar, pe lîngă armonia familiei, în mediul apropiat al copilului trebuie să se instaureze o atmosferă propice unei educații corespunzătoare cu aspirațiile și aptitudinile lui. Părinții trebuie să învețe să-și cunoască copiii, să-i preocupe influența pe care o exercită asupra lor, să dea dovadă de tact și înțelegere față de specificul psihicului infantil. Prestigiul și încrederea părinților în fața copiilor fac ca, la rîndul lor, copiii să vadă în părinți adevărați prieteni și confidenți. Copilul își ia ca model de viață și comportare, de regulă, pe oamenii cei mai apropiați din mediul lui familiar, deci exemplele pe care părinții le oferă copiilor trebuie să fie demne de urmat. De multe ori copilul îndrăgește profesia tatălui sau a mamei.

Această influență nu se manifestă numai în ceea ce privește profesia: ea se exercită mai adînc, lucrează asupra întregii personalități a copilului, dezvoltîndu-i anumite trăsături de caracter, acționînd asupra echilibrului vieții sale afective și determinîndu-i, în general, întreaga lui conduită în societate. Înșiși formarea deprinderilor de muncă și a stilului de viață se realizează, în cea mai mare parte, în anii copilăriei sub influența nemijlocită a familiei.

Unele trăsături negative de caracter care se manifestă la unii copii își au cauza în greșelile săvîrșite de părinți. Așa, spre exemplu, exagerarea afecțiunii față de copii, înțelegerea greșită a dragostei părintești, ca și diferențierile afective, făcute în familia cu mai mulți copii, duc la egoism, nesinceritate, lipsă de respect, răsfaț și dispreț pentru muncă.

În alte cazuri, părinții se străduiesc să sădească în copiii lor aspirațiile proprii, pe care, dintr-un motiv sau altul, nu le-au putut realiza. Aceasta poate avea și urmări pozitive, în cazul cînd idealul părinților corespunde intereselor și înclinațiilor naturale ale

Desen de

CORNELIA DANET

FAMILIA, PRIMA ȘCOALĂ

copiilor. Dimpotrivă, cînd copilul manifestă alte interese și aptitudini, se produc anomalii în formarea personalității lui, care afectează însăși eficiența socială a muncii de educație.

Aspectele educației în familie, la care ne-am referit, reprezintă numai o parte din multiplele fațete sub care se prezintă această problemă în societatea noastră.

Multitudinea de influențe pe care societatea socialistă le exercită asupra personalității omului determină schimbări fundamentale în însăși structura familiei, care, pentru a ține pasul cu cerințele noi, capătă caracteristici ce o deosebesc esențial de toate celelalte tipuri de familie întîlnite în istorie.

În consecință, educația în familie se supune aceluiași influențe. Fiind chemați să dea expresie acestui deziderat fundamental al familiei, părinții se află în situația de a-și reconsidera cunoștințele pedagogice, de a-și îmbogăți experiența, de a învăța să-și îndrume copiii în viață.

Remarcăm, de asemenea, faptul că datorită ritmului impetuos în care progresa știința și tehnica, ritmul modern de viață, apare un decalaj intelectual între părinți și copii, care se accentuează tot mai mult. Copiii patriei noastre, crescuți și instruiți în condiții pe care nu le-au cunoscut părinții lor, înarmați de școală cu noile descoperiri ale științei, familiarizați cu progresele acesteia, iau un avans substanțial asupra părinților. Astfel, apare ca o cerință în munca de educație a familiei înțelegerea și apropierea acestui nou „univers” în care trăiesc copiii.

În zilele noastre, cînd rolul familiei a crescut, alături de ceilalți factori care contribuie la formarea și dezvoltarea multilaterală a personalității copilului, intervine un factor de maximă importanță: experiența din ce în ce mai bogată a părinților în conducerea procesului educativ din familie. Prin urmare, familia devine, la rîndul ei, nu numai o școală pentru copii, ci și o școală pentru părinți.

EMIL VERZEA

ÎN AFARA PROGRAMEI ANALITICE

Tînărul meu amic Jinduește în permanență după ceea ce obțin alții, deși nici el nu este un nedreptățit al soartei. Inteligent, conștiincios și talentat, se numără printre școlarii cei mai buni, dar gloria altora nu-l lasă să doarmă. Sentiment mtru totul pozitiv — veți spune — căci dorința de a o ajunge din urmă și a-i întrece pe cei mai merituoși face parte din emulația cea mai firească. Într-o devăr. Dar cazul pe care îmi propun să-l dezbăt în aceste puține rînduri se deosebește întrucîtva de sănătoasa întrecere a valorilor.

Eroul meu, în ciuda incontestabilelor sale merite, nu vede în cei cu care se întrece niște parteneri urmărind același scop în viață, deci niște tovarăși și prieteni, ci niște adversari. Ca să folosesc o comparație, el nu practică boxul sportiv, ci încăierarea, folosind, atîta vreme cît nu se observă, cît poate mai multe lovituri sub centură. Cu alte cuvinte, nu-i este străin nici calomnia, nici autoreclama, nici machiavelicele speculări ale mai marilor sau mai micilor slăbiciuni omenesti ale celor ce-i stau în cale.

Desigur, tinerețea poate fi o scuză, dacă, prin aceste procedee, nu s-ar întrevădea conturîndu-se arivistul de mîine, cu toată gama de neajunsuri ce le poate provoca altora și cu propria degingoladă care, în mod inerent, se va produce în cele din urmă. În școală, există preocuparea de a spulbera asemenea tendințe și tentații cu grele urmări mai tirzii.

Din nefericire însă, pe alocuri, asemenea trăsături de caracter sînt cultivate cu grijă, pentru că delatiunea — ca să vorbim doar de un singur aspect — ajută, chipurile, la păstrarea disciplinei. Ce fel de disciplină — ne vom ocupa poate altădată. Deocamdată, să consemnăm faptul că, în acest fel, se parafează ca bună pentru viață o conduită strîmbă, se indică o cale de a parveni nu prin meritele proprii, ci prin denigrarea altora.

Nu mai e nevoie, cred, să arăt cît de falsă este o asemenea conduită în societatea noastră socialistă. De aceea, deși nu face parte din programa analitică, e bine să ne oplecăm asupra puținelor cazuri care mai există și să extirpăm cu grijă — necum să le încurajăm — cusururile de acest gen. Aducîndu-și cîndva aminte, tinerii de astăzi, pe care i-a încercat invidia cu tot cîrtegiul ce-l trage după sine, ne vor fi recunoscători pentru ajutorul primit.

AL. CORNESCU

DEZVOLTAREA GÎNDIRII ABSTRACTE A COPILULUI

Care este deosebirea dintre o floare și un trandafir? Foarte mare, spunem noi. Floarea este o noțiune generală, o abstracție, o cucerire a minții umane, iar trandafirul este individualul, realitatea concretă. În principiu, deosebirea dintre ele este aceea dintre o cunoaștere profundă și una limitată, empirică. Iată de ce merită să ne gândim asupra acestei întrebări atunci când, în școală și familie, ne ocupăm de educația elevilor. Este vorba, aici, de grija ce trebuie acordată dezvoltării gândirii abstracte la copii, gândire de care sistemul categorial al științelor, ce se impune a fi înșușit mai târziu, va întâmpina dificultăți serioase. Să analizăm mai detaliat cerințele și fazele acestui proces.

Copilul intră în școală cu o întreagă lume a primei copilării, în felul ei bogată, imensă. Despre realitatea înconjurătoare el știe deja multe; a pătruns chiar unele subtilități ale naturii și oamenilor. De multe din aceste cunoștințe câștigate sau stabilite ne aducem aminte cu mândrie mai târziu și le certificăm din nou cu girul valabilității. Această lume a copilului însă, este incompletă și, în multe privințe, nereală, falsă. Fie că se acordă lucrurilor și fenomenelor calități și caracteristici pe care nu le au, fie că acestea sînt frustate de însușirile lor esențiale. Școala urmează să facă, ajutată și de anii care sporesc baza materială a gândirii, prima ordine în acest amalgam de cunoștințe și impresii.

Operația începe în ritm susținut încă din primii ani. Una din marile biruinți din această perioadă este scrisul, cititul și socotitul. Aceste operații strict abstracte și de mare generalitate revoluționează gândirea copilului nu numai prin încălcarea lor informativă, ci și prin calitatea atitudinii față de lume și de cunoștințele înseși. Desigur că procesul desprinderii de empiric are loc treptat și începe în forme rudimentare înainte de a veni la școală. Totuși, scrisul, cititul și, mai ales, primele noțiuni de matematică reprezintă un salt uriaș spre gândirea abstractă. Elevul citește „ou”, „pom”, „alb”, dar acolo nu e vorba neapărat de oul pe care l-a văzut cu o zi în urmă și a cărui reprezentare îl însoțește, de pomul pe care îl vede acum pe fereastră, de albul gulerului fetiței din față. De asemenea, atunci când răspunde că $2 + 2 = 4$, el nu spune că două mingi și cu două mingi fac patru mingi (deși baza inițială a raportului de mai sus a fost asta), ci că orice două lucruri + orice 2 lucruri fac 4. Patru ce? „Patru” din punctul de vedere al conceptului, care provine din realitate, dar care nu se află ca atare acolo. Orice număr este, de fapt, o categorie de maximă generalitate și sintem de cele mai multe ori inconștienți de efortul enorm pe care l-a făcut emenirea pentru a ajunge la concluzia că $2 + 2 = 4$. Elevul din clasa a III-a face totuși această operație cu destulă ușurință. Atunci n-ar fi util să încercăm (în orele de aritmetică), într-o manieră corespunzătoare vârstei și pregătirii, să-i explicăm mecanismul miracolului pe care a reușit să-l relizeze? Este vorba, în principal, de a arăta că numerele cu care facem operații de adunare, scădere, înmulțire, împărțire, reprezintă cantități de lucruri din lumea pe care o vedem, o pipăim și o auzim, lucruri pe care însă, pentru simplificare și pentru a putea extinde operația asupra oricăror obiecte, le omitem și păstrăm numai cantitatea etc., etc. Aceste explicații ar fi cred o premisă pen-

tru realizări mai mici în acest domeniu, dar apreciate ca fiind mai dificile. De exemplu, de ce folosim în scris și exprimare mai mult noțiunea de „măr” și nu de „Jonathan”, de ce afirmăm că „laptele e alb” și nu spunem „laptele de oaie este alb” și altele. Nu este vorba de a face logică sau filozofie cu copiii, ci de a le explica unele noțiuni la care deja au ajuns pe cale naturală. Pasul următor este acela de a le da noțiuni noi; fapt pentru care trebuie să-i familiarizăm cu fenomenul comparării, (asemănării și deosebirii lucrurilor) spre a le dezvălui însușirile lor comune. Dezvoltarea activității de analiză, sinteză, generalizare și abstractizare a copiilor poate începe așadar, ca o preocupare, încă în primii ani de școală. În cadrul lecțiilor de citire, de aritmetică se pot face discuții simple pe marginea unui cuvânt, a semnului „minus”, se pot stabili analogii, relații, dependente între fenomene, pentru a-i putea face conștienți de modul în care iau naștere noțiunile. Această conștientizare a cunoștințelor pe care le dobîndesc elevii acum este anticamera gândirii teoretice de mai târziu. Rezultă deci că drumul dezvoltării gândirii abstracte nu este numai unul natural, el poate fi și îndrumat. În acest caz rezultatele vor fi mai mari, mai eficiente și mai profunde. O dată cu sporirea volumului de cunoștințe despre lumea înconjurătoare și de dezvoltare a posibilităților intelectuale ale elevului, profesorul poate accentua explicarea aspectului formal al apariției noțiunilor și categoriilor. Exemplele se pot înmulți foarte mult, ca urmare a unor noi obiecte de studiu: chimia, fizica, istoria, matematica. Acum se poate vorbi de închegarea unui sistem de gândire în care predomină nu noțiunile empirice, ci cele științifice.

Intrucît despre procesele și fenomenele din natură, societate și chiar gândire, elevul știe acum mai mult, se pot reliefa mai în detaliu raporturile și interdependența lucrurilor, dezvoltarea și transformarea lor. Acestea sînt elemente ale închegării bazei gândirii dialectice a elevului în cadrul concepției generale despre lume și viață. În sfîrșit, în cadrul materiilor de studiu care cuprind ele înseși o mare pondere teoretică — logica, bazele materialismului dialectic — profesorul trebuie să verifice măsura în care cuceririle gândirii abstracte a elevului sînt reale și eficiente.

Ce contribuție poate să-și aducă familia la dezvoltarea gândirii abstracte a elevului?

Pentru a răspunde la această întrebare vreau să menționez mai întîi că dezvoltarea gândirii abstracte face parte din educația generală a elevului, iar educația în totalitatea ei este o chestiune care privește direct familia. Desigur că de aici și pînă a pretinde familiei să dezvăluie copilului mecanismul formării noțiunilor este o cale lungă și nimeni nu pretinde părinților să răspundă și acestei sarcini. Totuși, și în acest sens,

familia poate constitui un ajutor important care trebuie să fie luat în considerare. Prezint o parte din practica acestei probleme teoretice: În perioada preșcolară este cunoscută avalanșa de întrebări cu care copilul își asaltează însoțitorii, în această situație fiind îndeobște părinții. Accastă sete de cunoaștere este explicabilă pentru o minte uimită de mirajul lumii înconjurătoare; lacătele, o dată deschise, crează în progrese geometrice noi lacăte și o atmosferă propice depășirii lor datorită curiozității. Părinții au, așadar, o bază obiectivă favorabilă intervenției lor în procesul cunoașterii realității. „Ce este aceasta?”, „Dar aceasta?”, „Dar aceasta?” — sînt întrebări care pot primi răspunsuri diferite. Unele din acestea pot fi de natură exactă: în ele aria-răspunsului nu depășește aria întrebării. „Acesta este un televizor”, „Acesta este o gîtară electrică”, de exemplu. Aceste prezentări sînt corecte, dar incomplete. Pentru ca lămurirea să fie într-adevăr certă, sau cel puțin cuprinzătoare, răspunsul trebuie să constituie în aceste cazuri un prilej de îmbogățire a cunoștințelor copilului, astfel încît să cunoască de pildă că nu există numai gîtare electrice, iar atunci cînd spune „gîtară” pur și simplu, să se gîndească la toate celelalte, dar noțiunea trebuie să aibă totuși pentru el un înțeles autonom. În ceea ce privește celălalt răspuns, „acesta este un televizor”, incompleteținea lui nu constă în lipsa generalului, ci în existența acestuia fără însușirile și amănuntele

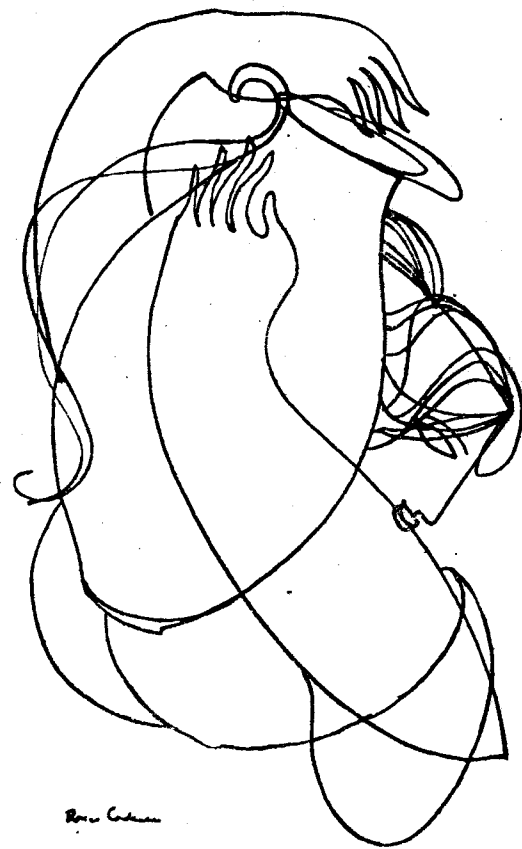
care l-au creat. Precizarea corectă a însușirilor obiectelor cu care copilul vine în contact pentru a le deosebi de altele și încadrarea noțiunii formate în clasa din care face parte pe baza elementelor comune, înlesnește procesul de abstractizare. Toate acestea concurează la ideea că o pregătire a gândirii abstracte a copilului se poate face de către familie înainte ca acesta să intre în școală.

Dar o dată elevul dat în grija profesorului, ce rol pot avea în acest domeniu părinții? Subliniez că sarcina lor nu scade nici în această perioadă, cu toate că școala deține înțietatea și-și va spune cuvîntul hotărîtor. În afară de ajutorul general acordat școlii, familia mai poate contribui în problema ce ne interesează la lărgirea orizontului de cunoștințe și a experienței de viață. Cunoștințele se dobîndesc în mediul familiar prin transmiterea nemijlocită a unor cîștiguri intelectuale și de viață, pe care părinții le posedă, prin organizarea timpului destinat pregătirii lecțiilor și temelor școlare, prin vizionările de spectacole sau excursiile organizate etc. Aceste activități posedă virtual nenumărate prilejuri care să-l apropie pe elev de înțelegerea generală a lumii, de esența unor procese și fenomene din natură și societate. Experiența de viață dobîndită în familie vine să completeze bătălia pe care mintea adolescentului o dă pentru cîștigarea generalului din realitate, cîștiguri care înseamnă tot atîtea victorii ale cunoașterii.

Problema importantă care se pune deopotrivă școlii și familiei este aceea a formării la copil a unei gândiri constructive și independente.

Copilul trebuie deprins ca, plecînd de la faptul de observație, să se poate ridica la general printr-o serie de operații mintale, să distingă ceea ce e general sau comun de ceea ce este particular sau singular, esențialul și necesarul, de accidental și contingent.

TUDOR GHERMAN

Desen de
FLORICA
CORDESCU

NE VORBESC ELEVII UNUI

În cartea sa, **Reporter în anchetă**, Mihai Stoian afirmă, referitor la profesiunile preferate de tineret, că ingineria, învățămîntul și medicina își dispută înfrîntătea; cît privește profesiunile artistice, ele par să fi trecut pe planul al doilea. În continuare, autorul relevă ca pe un fenomen paradoxal faptul că „numărul talentelor tinere care se manifestă la ora actuală în arta și literatura română este foarte ridicat”, ceea ce preferințele exprimate de tinerii elevi anchetați nu lasă să se întrevadă.

Considerăm că nu e nimic paradoxal în aceasta, dat fiind faptul că în țara noastră, astăzi, în afara liceelor de cultură generală (terenul de unde și-a recoltat răspunsurile autorul citat), mai există o rețea foarte întinsă de școli cu profil artistic (de muzică, artă plastică, coregrafie etc.), în care se concentrează — depistate de la o vîrstă foarte fragedă — majoritatea elementelor cu aptitudini artistice. Elevii aceștia își dezvoltă aptitudinile sub îndrumarea unor profesori, artiști și pedagogi totodată, încît an de an promoțiile liceelor de artă fac să se ridice și mai mult numărul talentelor tinere. Se înțelege de la sine, deci, că pentru a aprecia în toată complexitatea caracterul și sensul preferințelor pe care le afirmă tînăra generație din școlile noastre, e necesar să cuprindem în raza noastră vizuală și realitatea acestui tip de școli, pentru a afla ce gîndesc și colegii elevilor din ancheta atît de interesantă a lui Mihai Stoian.

Pentru a obține aceste răspunsuri, ne-am adresat elevilor din ultimele trei clase ale Liceului de arte plastice din București, unde sînt instruiți elevi cu aptitudini deosebite la desen, proveniți din toate regiunile țării. Au răspuns la cele șapte întrebări ale anchetei noastre o sută de elevi din clasele X, XI și XII; întrebările privesc specificul muncii lor, preferințele și gusturile, precum și idealul lor în viață și în artă.

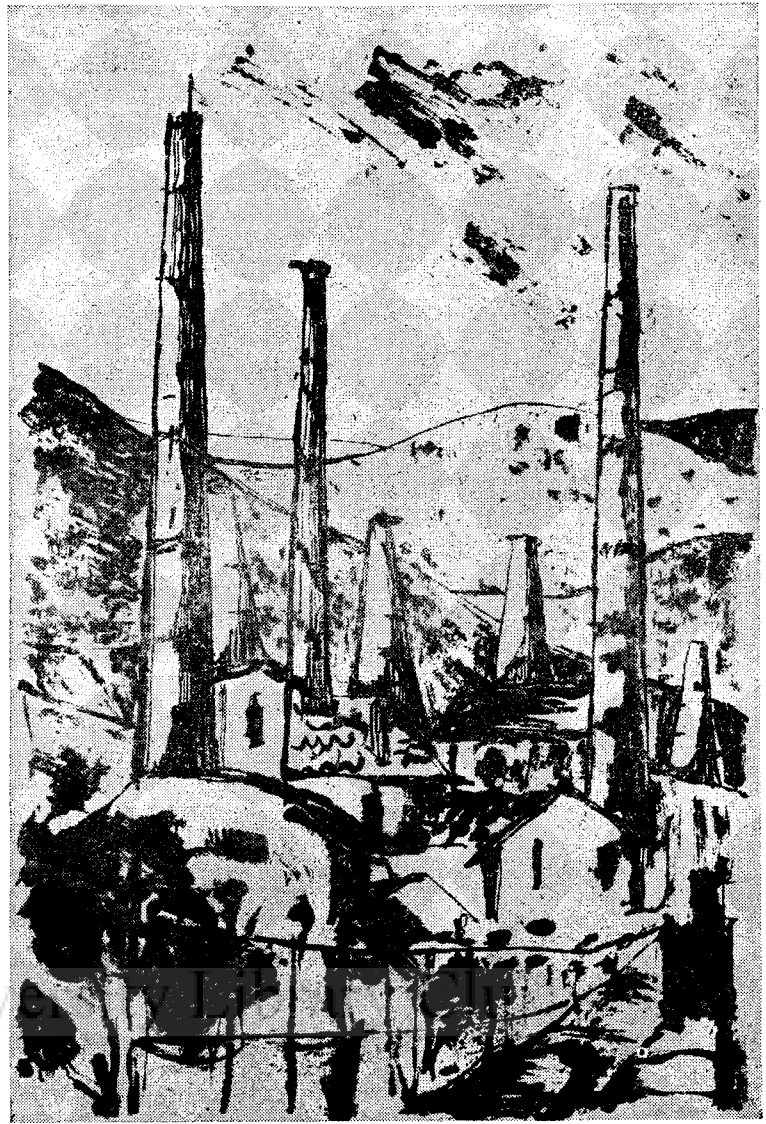
E semnificativ faptul că aproape toți cei anchetați situează munca și exercițiul continuu pe primul plan, ca o condiție a dezvoltării aptitudinilor. Ei sînt convinși că îi așteaptă o muncă, pe cît de frumoasă pe atît de îndrîjită, care nu-i sperie, ci le dă bucuria creației. Unii pun problema lărgirii disciplinelor artistice în vederea studierii mai serioase a muzicii și teatrului în școli și recomandă introducerea studiului cinematografiei în programa școlară. Mulți dintre ei sînt frămîntați de problema dacă au sau nu talent, și în ce direcție — pictură, grafică, ceramică, textilă, sculptură (modelaj) — școala pregătindu-i în diferite ramuri.

Am început cu întrebarea:

Ce factori și împrejurări au contribuit la orientarea voastră spre artele plastice?

Școala, profesorii	46%
Părinții, mediul familial	31%
Expozițiile, albumele de artă	16%
Cunoștințe, prieteni	7%

„În clasa a III-a elementară am fost îndrumat spre cercul de desen de la Palatul pionierilor de către fosta mea învățătoare, iar în clasa a V-a am intrat la Școala de arte plastice, la îndemnul tovarășului diriginte” (Dumitru Aurel, cl. X); „Îndemnul și încurajările părinților, precum și școala de arte pe care o urmez” (Mitru, cl. X); „Poate că, dacă nu aș fi venit la școala de artă, desenul nu m-ar fi preocupat prea mult” (Locajiu, cl. X); „La aceasta au contribuit părinții și unchiul meu, care este pictor” (Petruș Șt., cl. X); „Faptul că și mama are înclinație pentru desen, îndrumările și încurajările ei” (Neacșu Viorel, cl. X); „Un prieten, care îmi e și vecin, elev vî și el la Liceul de arte plastice, a observat talentul meu și m-a îndrumat, corectîndu-mi stîngăciile” (Conți Iulian, cl. X); „Ideea că poate e ceva talent în mine, mi-a dat-o o cunoștință cu restauratorul de la Muzeul „Antipa”, care m-a îndrumat un an, școala aceasta, Țuculescu și... Brâncuși” (Kessler C-tin, cl. XI); „Abia acum am observat că de mic (de cînd am putut să tai și eu o creangă cu briceagul) mi-a plăcut să cioplesc... Foarte greu de răspuns, ca să nu fiu superficial și neadevărat, dar înclin să cred că munții și... lemnul (bradul și fagul), care

Peisaj industrial
(Litografie)
IMBROANE RODICA
cl. X-a Liceul de arte plastice, București

m-au ispitit dintotdeauna” (Toader N. cl. XI); „În primul rînd mediul în care am crescut mi-a trezit un interes simplu, dar sănătos pentru artă ca ceva „înalt și frumos”, apoi încurajările familiei, cunoștințelor. Atmosfera de emulație artistică ce caracterizează această nouă etapă de dezvoltare a țării m-a făcut să cred că nu voi fi disprețuit ca artist, ci dimpotrivă apreciat în mod deosebit ca un adevărat creator de bunuri spirituale ce aș putea deveni” (Fercău L., cl. XII).

Majoritatea răspunsurilor subliniază un fapt foarte semnificativ, că emulația talentelor și considerația de care se bucură artistul în epoca noastră, la noi în țară, fac ca să nu mai existe talente și înclinări native ignorate. În această privință, școala și apoi familia, indiferent de nivelul de cultură, sînt principalii agenți de depistare a talentelor, de încurajare și îndrumare a lor. Multe răspunsuri arată recunoștința elevilor pentru profesorii lor și convingerea că școala de arte pe care o urmează contribuie foarte mult la dezvoltarea aptitudinilor lor.

Care este după părerea voastră cel mai mare pictor român? Dar sculptor?

Pictor:	Luchian	38%
	Țuculescu	22%
	Grigorescu	20%
	Palady	7%
	Andreescu	6%
	Tonitza	5%
	Petrașcu	2%

Sculptor:	Brâncuși	95%
	Anghel	5%

Autorii răspunsurilor, în general, s-au rezumat la indicarea numelui pictorului și al sculptorului. Cîțiva, foarte puțini, și-au justificat punctul de vedere. Reproducem un astfel de răspuns: „Cel mai mare pictor român este acela care a contribuit cel mai mult la propășirea artistică a românilor în acest domeniu, care le-a deschis ochii spre pămîntul nostru într-o epocă inundată de cosmopolitism; el a adus soarele în casă prin pînzele sale, fiind filozof, patriot, poet, colorist, umanist în general; deschizător de drumuri pentru noi, urmașii lui (să nu uităm că începutul este cel mai greu), cel care a pus pieptul la provă, cred că este Grigorescu. El a pus fundația și a început construcția. El e singurul nostru pictor care a pătruns la Luvru între Rubens, Van Dyck, Giotto și Leonardo da Vinci. Ceilalți în timp scad, cresc, de aceea e firesc să-l considerăm drept un „clasic”, mare și unic, dintr-un punct de vedere” (Fercău L., cl. XII).

Am reprodus acest răspuns pentru gîndirea matură a acestui elev care, dincolo de preferințele generației sale, acordă cea mai mare apreciere lui Grigorescu și explică pentru ce îl consideră marele clasic al picturii noastre.

Dintre muzeele vizitate, care v-au plăcut mai mult?

Muzeul de artă al Republicii Socialiste România	84%
Muzeul Brukenthal	4%

LICEU DE ARTE PLASTICE

Muzeul Satului	4%
Muzeul Zambaccian	4%
Mănăstirile	4%

„După părerea mea, cel mai bun muzeu îl formează totalitatea mănăstirilor noastre” (Cvasnievski Mihaela, cl. X); „Muzeul de artă al Republicii Socialiste România” (Nica Al. cl. X); „Îmi place mai mult Muzeul Brukenthal” (Strîmbeanu Traian); „Zambaccian îmi place mai mult” (Drăguțescu Titu, cl. X); „Muzeul satului” (Brîncoveanu, cl. X); „Nu știu, nu am văzut câteva muzee importante din țară” (Vardaru Anca, cl. X); „Bineînțeles că muzeul cel mai reprezentativ și bogat este Muzeul de Artă al Republicii Socialiste România. În privința pictorilor români (Țuculescu, Ghiață), este însă inadmisibil de sărac” (Toader, cl. XI); „Pentru mine, care sînt ateu, Muzeul de artă al Republicii Socialiste România este totuși o catedrală a noastră” (Fercău L., cl. XII).

Din răspunsuri reiese un mare interes al elevilor pentru cunoașterea întregului fond artistic național, dar în același timp și posibilitățile restrinse pe care le-au avut pînă acum de a cunoaște cît mai multe monumente de artă. Poate că ar fi indicat ca acești elevi ai școlilor de artă, prin mai multe excursii și vizite speciale, să ajungă în contact direct cu comorile de artă românească, care pot să-i intereseze din multiple puncte de vedere, considerînd profilul complex al școlii (pictură, ceramică, artă industrială, sculptură etc.).

Ce carte considerați că v-a folosit cel mai mult în formarea gustului pentru frumos?

Biografii, romanțate despre marii artiști	40%
Albume de artă, reproduceri	28%
Istoria artelor plastice	16%
Însemnări, articole, jurnale scrise de pictori	16%

„Luna și doi bani jumate” de S. Maugham, „Bucuria vieții” de Irving Stone (Gheorghiu Dan, cl. X); „Agonie și extaz” de Irving Stone și „Tonitza, însemnări, articole, scrisori” (Marohin C-tin, clasa X); „Consider că toate cărțile bune, toate cărțile beletristice care tratează idei serioase contribuie la dezvoltarea simțului artistic și remarc în mod deosebit cărțile lui Romain Rolland despre muzică și muzicieni sau cărțile lui Irving Stone „Bucuria vieții” sau „Agonie și extaz” (Rădulescu Lucia, cl. X); „Rouault, Césane și... Calendarul Țuculescu (foarte rar)” (Kessler C-tin, cl. XI); „Monografia lui Rubens „A trăi e bine” de Hársany Zsolt” (Butak Andrei, cl. XI); „Dintre cărțile care mi-au folosit cel mai mult în acest sens, cred că este istoria României și a celorlalte popoare, care a fost pentru mine învățătura de bază, iar într-un limbaj „de memorii”, altă carte a fost Cartea vieții mele. Dintre cărțile din domeniul artei, deosebită mi s-a părut cartea binecunoscută „Bucuria vieții” de I. Stone, dedicată martiriului lui Van Gogh. Nu am de gînd să devin un martir; în vremurile de azi mucenicia nu mă tentează, dar pasiunea, asta da! Este ceva frumos, te înalță și te mulțumește, te învață apoi să te consumi pentru semenii tăi, chiar dacă ei nu-ți recunosc meritele pe deplin” (Fercău L., cl. XII).

Răspunsurile subliniază, în general, interesul mare al elevilor pentru biografiile romanțate ale marilor pictori, care au darul de a-i impresiona profund și a-i stimula în activitatea lor. În acest sector se simte nevoia unui mai mare număr de traduceri de astfel de cărți din literaturile străine; de asemenea, sînt așteptate biografiile romanțate

sau chiar romane inspirate din viața marilor noștri artiști, capabile să inspire tineretului idealuri înalte, să-i stimuleze în studiu și exercițiu zilnic.

Ce pasiune aveți în afara specialității voastre?

Muzica	31%
Sportul	24%
Literatură	20%
Teatrul	7%
Cinematografial	7%
Excursiile, călătoriile	5%
Dansul	4%
Arta fotografică	2%

„Muzica, sportul subacvatic, filmul de calitate” (Oteteleşanu Anton, cl. X); „Muzica, teatrul, călătoriile” (Brîncoveanu, cl. X); „Poezia, dansul, cinematograful” (Olaru Niculaie, cl. XII); „Iubesc sportul în aer liber, mai ales atletismul și înotul” (Neașu Viorel, cl. X); „O altă pasiune în afara artei plastice este turismul” (Pavel Victor, cl. X); „Îmi place să citesc, să fac excursii, să văd, să cunosc cît mai multe, să mă cufund în plăcerea de a admira frumusețile naturii” (Cvasnievski Mihaela, cl. X); „Munții, excursiile în munți” (Țințăreanu V., cl. XI); „Pescuitul” (Dumitrescu Ovidiu, cl. XI); „Mă pasionează cinematografia (pîinea noastră cea de toate zilele) și mă întreb cînd se va putea studia această artă atît de contemporană, de directă, în școli” (Fercău Liviu, cl. XII).

Pregătirea multilaterală a acestor tineri e în mare măsură cauza pentru care ei nu se identifică deloc cu imaginea aproape tradițională a artistului obsedat doar de meșteșugul; de arta sa, izolat de societate și de ai săi, de preocupările moderne etc. Iată că, alături de muzică, sportul își dispută înțietatea între preocupările secundare; dar chiar și în aceste domenii, pasiunile și preferințele sînt împărțite și mai ales foarte diverse: alături de muzica clasică — cea modernă; alături de atletism și fotbal — pescuitul și sportul subacvatic, această din urmă cucerire a tehnicii moderne.

În ce ramură a plasticii vreți să vă specializați?

pictură	25%
sculptură	15%
grafică	10%
arhitectură	10%
textilă	9%
ceramică	9%
scenografie	5%
film, regie, operator de film	4%
artă decorativă	3%

„Nu știu încă ce voi deveni, dar doresc ca orice voi ajunge să mă pot recunoaște, să nu îmi dezmint niciodată idealurile” (Călinescu Cristina, cl. X); „Aș vrea să devin arhitect, să pot construi case. Consider că arhitectura se apropie mult de artele plastice și satisface în același timp dragostea mea pentru matematică” (Rădulescu Lucia, cl. X); „Să realizez foarte multe tablouri bune” (Ilie Georgeta, cl. X); „Doresc să creez modele frumoase în textile și modele pentru confecții de damă” (Niculescu Firu, cl. X); „Visul meu este să ajung ceramistă, să înțeleg cu adevărat ce înseamnă arta și cum participă la dezvoltarea omului” (Popovici Anca, cl. X); „Să devin grafician și să am un atelier, să pot lucra mult” (Butak A.

cl. XI); „În viață îmi doresc să ajung un bun sculptor, iar în viața particulară să fiu un soț ideal” (!?); „Eu doresc să ajung artist, să realizez ceva care să fie cît mai reprezentativ pentru cultura românească” (Florescu, cl. XI); „Să realizez lucruri frumoase și utile și să fiu un om bun” (Petrescu Fiorina, cl. XI); „În meserie — ca inginer textilist — aș vrea să fac lucruri de înaltă valoare și să realizez o căsnicie fericită (Ghioralescu I. cl. XI); „Doresc să fac scenografie și aș vrea să ajung, sub îndrumarea profesorilor pe care îi voi avea, un bun scenograf” (Corciova Radu, cl. XI); „Vreau să continui linia lui Le Corbusier, întemeietorul raționalismului în arhitectură, vreau să creez spațiu și lumină omului, să-i dau libertate și aer, să-l readuc în mijlocul naturii” (Olaru Nicolae, cl. XII); „Aș dori să merg pe linia lui Țuculescu” (Dănescu Doina, cl. XI).

Ar putea să pară ciudată această asemănare dintre răspunsuri, dar ea se explică prin faptul că elevii anchemtați s-au bucurat de o îndrumare precisă, ei au de pe acum o specializare. Romanticismul vîrstei operează aici în cadre precis determinate: unul ar vrea să-l continue pe Le Corbusier, altul pe Țuculescu. E semnificativă „cumințenia” unor răspunsuri; mulți concep arta și fericirea în căsnicie ca idealuri ce pot fi perfect acordate.

Citind numeroasele răspunsuri, din care am spicuit doar pe cele mai semnificative, remarcăm seriozitatea cu care acești tineri își pun problema dacă vor fi sau nu artiști, întrebare chinătoare a realizării lor pe plan artistic. E simptomatic acest dramatism al căutării proprii lor personalități artistice. Chiar dacă mulți dintre ei nu-și vor realiza aspirațiile, căutarea aceasta dă un sens nobil vieții lor. Și cine știe cîți dintre ei, mai bine-zis care dintre ei va duce mai departe faima picturii sau sculpturii române, dincolo de granițe și de timp.

Anchetă de ZORINA REGMAN

Tinerețe
(Litografie)

ȘEȘAN ANCA
cl. X-a Liceul
de arte plastice, București

CU HERVÉ BAZIN

DESPRE: PATERNITATE, FAMILIE, EDUCAȚIA COPIILOR, EMANCIPAREA FEMEII

Foto:

KIKA LASNIER

— Cum se poate explica saltul pe care îl reprezintă, în opera dumneavoastră, trecerea de la „Vipera sugrumată” la „În numele fiului”? I-am adresat noi scriitorului, în scris, prima întrebare a interviului nostru.

Hervé Bazin: M-a frapat faptul că tatăl nu prea apare în literatura franceză. Desigur, există Moș Goriot al lui Balzac, ca și eroul lui Montherlant... În repertoriul clasic al comediei de la Térénțiu la Molière și chiar dincolo de el, tatăl apare — chiar frecvent, dar cum? Sub trăsăturile unui „babalic ridicol” și vicios, care rivalizează, în dragoste, cu fiul lui. Tați nedemni, care se preocupă de propriile lor interese și își uită copiii, în care nu văd decât o piedică sau un servitor, ca avarul.

Azi, însă, tatăl capătă din ce în ce mai multă importanță. Cine a spus că tații sînt marii aventurieri ai secolului al douăzecilea? Și apoi sînt plătisiți să tot aud vorbindu-se doar despre maternitate. În toate tablourile, ea este nimbată de glorie. Tatăl se află întotdeauna într-un raport mediat cu copilul: între ei doi se află, întotdeauna, intercesiunea mamei.

— În afară de tema paternității, „În numele fiului” conține și pe aceea a tineretului. Or, cum Astin, eroul romanului dvs. este tată, așa cum sînteți și dumneavoastră, mă simt îndemnat să vă întreb: există elemente autobiografice în roman?

H.B.: Sînt într-adevăr tatăl a cinci copii, între douăzeci și cinci de ani și patru ani. Am, deasemenea, aceeași experiență ca și personajul meu și sînt înconjurat de același decor: Chelles, unde locuim amîndoi și am și o casuță pe malul Loirei. Toate acestea au reprezentat osatura internă a acestui roman. Iar tineretul pe care l-am zugrăvit este, evident, universul copiilor mei, al prietenilor lor. Mi se pare că în ultima vreme s-a vorbit mult prea mult numai de un anumit tineret, acela descris de Françoise Sagan, un tineret ușuratic, bogat, frivol...

— Considerat, pe nedrept, tineretul francez de azi?

H.B.: Da, pe nedrept. Din însăși mărturia lui Sagan. Dar nu tineretul trebuie pictat, ci tinerii.

— Pentru că am abordat această problemă, îmi permit să vă întreb pe dvs., care sînteți scriitorul dificultăților familiale: ce credeți despre tineretul țării dvs.?

H.B.: Nu gîndesc decât bine despre el. Afară de „micii intelectuali cu pretenții” care, în fond, n-au mare influență și formează cenucluri închise, mai există cîteva cete de gălăgioși pletoși, care fac să se vorbească prea mult despre ei. Dar și aceștia nu constituie decât o mică minoritate. Majoritatea tineretului francez este deosebită. Și cînd spun aceasta, știu ce vorbesc. Am cinci copii și treizeci de nepoți. Firește, tinerii nu mai seamănă cu noi. Ei n-au cunoscut războiul, rezistența, greutățile noastre, luptele noastre. Trăiesc prea ușor și au tendința să considere firește avantajele pe care li le asigurăm noi și pe care noi nu le-am cunoscut. Dar ei sînt complet lipsiți de formalism, de misticism, de iluzii, de ipocrizie. Sînt sinceri, direcți, sportivi, cordiali, nepăsători față de vechile prejudecăți. Desigur, acest tineret se interesează prea puțin de umanismul nostru clasic, el fiind mult mai atras spre o nouă formă de cultură, mai puțin tinerească, mai practică, îndreptată spre viitor. În sfîrșit, morala lui, care nouă ni se pare în scădere, s-a degajat, în realitate, de prefăcătorii; este o „morală de situații”, mai sinceră, mai conformă cu realitatea, mai exigentă, din anumite puncte de vedere, decât a noastră, pentru că aparențele n-o satisfac niciodată.

— Mai există în Franța o problemă a tinerilor denumiți „blousons noirs”?

H.B.: Este o problemă limitată, care depinde esențialmente, de existența marilor ansambluri imobiliare. Ea este, deci, un corolar al urbanizării galopante care îngrămădește atîția oameni în „uzine de locuit”, în care nu s-au depus eforturi suficiente spre a se fixa interesul și a se canaliza vitalitatea tinerilor. Mai e, de asemenea, și o problemă a familiilor dezunite, autoritatea părintească (în scădere) fiind transpusă în beneficiul bandeii. Remediu e cunoscut; el constă în: locuințe mai bune, stabilitate familială, sporirea salariilor, mijloace educative serioase puse la dispoziția colectivităților locale. Așadar, rezolvarea acestei probleme aparține guvernului, politiciii sale sociale.

— Ca om, preocupat de problemele familiale, dar și ca părinte, cum priviți problema raporturilor tată-copil? Și cum le vedeți evoluînd?

H.B.: Școlaritatea prelungită, televiziunea, automobilul au și operat transformări considerabile în existența noastră. Mîine, poate, evoluția mentală care ne va fi impusă de progresele tehnice și științei va fi mai importantă decât aceea care s-a operat cu mii de ani în urmă, cînd lumea pastorală a devenit agricolă. Accelerarea sensului istoriei devine vertiginoasă.

Azi, este cît se poate de evident că faimoasa criză a adolescenței, caracterizată prin opoziția tată-fiu, tinde să dispară. Astăzi, diplomele oferă băieților o cheie, care le deschide porțile, pe care altă dată trebuiau să le forțeze. Această stare de lucruri creează un context care face ca relațiile fii-părinte să fie fundamental deosebite de cele pe care le-am cunoscut noi.

Chiar cu mult înainte de debutul băieților în viață, între tată și fiu se dezvoltă o complicitate socială: trebuie să reușești. Tatăl își pregătește de timpuriu băiatul pentru realitățile vieții. Băiatul începe să fie „rodă” — dacă mi-e permis să mă exprim astfel — cu legea socială: aceea a succesului (desigur așa cum se înțelege într-o țară ca a noastră).

Idealul reușitei corespunde unei impulsii fundamentale a tineretului: să se depășească. Cursa după diploma propagă, ca să zic așa, agresivitatea tinerilor. Afirmarea tinerilor nu se mai face azi pe cîmpul de luptă, ci în școli. Ca în toate epocile istoriei, tinerii de acum vor să facă mai mult și mai bine decât părinții și bunicii lor. Dar acest „mai mult și mai bine” înseamnă pentru ei a ști mai mult decât predecesorii lor, a reuși mai bine decât ei. Așa că tatăl nu mai e, azi, un obstacol în calea realizării fiului lui ci, dimpotrivă, cel mai bun prieten al lui.

— În ultima vreme, în Occident, sexualitatea este aproape generalizată (cinema, afișe, reviste...). În asemenea condiții viitorul cuplului nu este periclitat?

H.B.: De ce să ne lăsăm convinși că secolul nostru este secolul sexualității, care a năpădit totul? În societățile arhaice totul era sexualitatea: religia, hrana, nici un act nu scăpa

unui sistem sexual. În secolul al XIX-lea, nici nu putea fi vorba ca fetele și băieții să învețe la aceeași școală, se afirma imposibilitatea acordării drepturilor de vot femeilor, cu argumente sexualizate la maximum („atingerile mîinilor deasupra urnelor” — sici, „dezordinii la Camera în timpul primăverii”, voturile acordate exclusiv bărbatilor frumoși etc.); muncitorii și muncitoarele nu lucrau niciodată împreună în atelierel Această segregare nu era altceva decât o intensă sexualitate.

De aceea eu nu sînt atît de speriat de atmosfera de sexualitate care ne înconjoară. Orice exces conține în el și antidotul său care e deprinderea, indiferența față de repetare. Ceea ce-i văzut prea mult, ajunge pînă la urmă să devină mai puțin vizibil. Numai lucrul neașteptat, tainic, ascuns este într-adevăr aștător și atitudinea tinerilor este, în această privință, elocventă: sînt complet eliberați de complexul psihologic inconștient pe care ne închipuim că i-l-ar provoca această sexualitate. Uneori chiar puțin prea mult: dragostea este demitificată, desacralizată, depoetizată. Reacțiile tinerilor care mă înconjoară, în fața unei fete, sînt infinit mai puțin vii decît erau ale noastre!

De aceea cred în viitorul cuplului, dar al unui cuplu deosebit de al nostru. La alcătuirea unei căsnicii, atracția sexuală era, înainte vreme, esențială și numai considerații „rationale”, materiale sau de conveniențe puteau s-o cumpănescă. O oarecare libertate sexuală (relativă, de altfel, și nu mai efectivă decît odinioară, dar mai mărturisită) aliată cu o mai mare indiferență față de „clasa” soțului, mi se pare că dă „afinităților” mai multă importanță în alegere. Or acest gen de căsătorie este mult mai stabil.

După mine unul, problema cuplului se află, deocamdată, în altă parte. Autoritatea bărbatilor dispare. Echilibrul între două voinți egale este iarăși un lucru nou în totalitatea moravurilor. „Diminutio capitis” (lat. termen juridic; azi înseamnă pierderea unei părți sau a întregii puteri ce o avea cineva) resimțit cu neplăcere de unii bărbați, tinde

Interviu realizat de
PAUL B. MARIAN

(Continuare în pag. 17)

PERPESCIUS LA 75 DE ANI

Alături de E. Lovinescu, G. Călinescu, Tudor Vianu și Mihail Ralea, academicianul D. Panaitescu-Perpessicius este una din coloanele criticii și istoriografiei literare românești din ultimele 5 decenii.

Perpessicius, cuvânt latinesc cu rezonanțe simbolice însemnând „cel deprins cu suferința” este pseudonimul poetului, istoricului și criticului literar DUMITRU PANAITESCU.

Născut la Brăila în anul 1891, unde-și face școala primară și liceul, urmează literele la București, fiind unul dintre studenții eminenți ai Universității și un discipol de vază al cunoscuților profesori Ovid Densusianu și Ion Bianu.

„...Inscriindu-mă printre ucenicii facultății umanistice — își amintește Tudor Vianu — găseam reputația formată a studentului (...) Dumitru Panaitescu, discipolul lui Ovid Densusianu, D. Evolveanu, I. Bianu. În vechea sală de lectură a bibliotecii Academiei, printre maestrul bibliografiei române, alături de Sadi Ionescu, zăriseam uneori pe tânărul cu părul abundent, ridicându-și la răstimpuri ochii din groasele toamuri care-l rețineau, pentru a privi copacii înfloriți în curtea învecinată. De la o vreme Dumitru Panaitescu n-a mai luat loc în scaunul care-l primea ca pe unul din cititorii cei mai punctuali.

A venit primăvara bătailor de flori, aruncate pînă peste mormintele care așteptau să se deschidă; a venit apoi războiul. Când Dumitru Panaitescu și-a reluat locul la una din lungile mese, în al căror luciu lămpile cu gaz aerian coborau cîte o floare de lumină în fiecare seară, am observat o schimbare în înfățișarea colegului nostru mai vîrstnic. Mina lui dreaptă atîrna în bandulieră neagră, lipsită de funcțiunile ei, dar stînga continua să scrie cu hărnicie, cu acele caractere împodobite, sprientene și curioase ieroglife pe care oricine le poate recunoaște dintr-o mie. Invalid de război, luptînd pentru drepturile atît de nesocotite ale tovarășilor de sacrificiu, Dumitru Panaitescu a devenit atunci scriitorul Perpessicius.“ (T. Vianu „Literatura universală și literatura națională“, E.S.P.L.A. 1956 pag. 244—245). Anii primului război mondial l-au ținut pe front, de unde se întoarce cu infirmitatea minii drepte dar și cu un volum de versuri *Scut și targă* publicat în 1926. Versuri mișcătoare despre un război înfățișat veridic, fără tirade sunătoare, versuri pe care nu le părăsește nicicînd o anumită grație delicată, însușire statornică a omului și criticului. E, poate, ceea ce le desparte de poezia de război a lui Camil Petrescu, cu care Perpessicius se întîlnește în viziunea nudă, necontrafăcută, nealterată de amestecul unor „eroisme“ de paradă. Tonul sentimental din *Scut și targă* e făcut din amara melancolie și din ironie discretă, din sentimentul eternității naturii, al indiferenței ei la durerile umane:

Florile de pe cîmpie, le cosese mitraliere
Și cu sucurile scurse spală rănile mortale
De eroi căzuți în tină ca și simple efemere,

Ce adorm de veci pe-o floare, îngropindu-se-n
petale.

Singură, în tot cuprinsul, flora stelelor polare
Înflorînd spontan din ghiolul de argint ca
dintr-o seră,

Scutură multiple jerbe și coroane funerare
Peste flori și peste oameni secerăți de mitralieră.
Pe Calfa-Dere, toamna și-a-ntins melancolia
Pe-a dealurilor scunde divanuri mici de aur,
Pe lanuri miruite ici colo de țintaur
Pe oameni ce-i pîndește de-aproape agonia.
În vale — ca-ntr-o boltă jur împrejur închisă,
A cărei undă, încă, n-a tulburat-o nava —
Prin corturile-ntinse — ca nuferi mari de Iava —
Ne ofilim în rivna de zare larg-deschisă.

Înemnările pe raniță ale lui Perpessicius nu învie, precum versurile lui Camil Petrescu, spaima halucinantă, neliniștea paroxistică, înțeleștarea imensă a unui cataclism fără rost. Acest jurnal poetic arată Eugen Lovinescu „e carnetul de drum al unui poet sentimental, nepăsător și umorist, ce-și împletește experiențele amoroase cu tragediile momentului și își înmoaie suferințele și idignarea într-un suris de ironie mai necruțătoare cu sine decît cu alții“ (Eugen Lovinescu: Istoria literaturii contemporane 1900—1937, pag. 142).

Culegerea aceasta se impune mai ales prin noutatea notației, doar aparent prozaică, prin capacitatea ei sugestivă.

În al doilea volum de versuri al lui Perpessicius, *Itinerar sentimental*, (1932), în afară de poezii de dragoste către Fatme și prelungiri ale poeziei descriptive de război, întîlnim și versuri din epoca de formație. Umorul din primul volum și un anumit sentimentalism naiv ne întîmpină și aici. E poezia unui mare intelectual care face din erudiție material liric. E poezia unui liric ce nu se ferește, pentru a crea o ambianță de intimitate, de prozaismele dinadins căutate ale vieții cotidiene, de neologismele jurnalistice, întrebuițate neașteptat, dar totuși cu altă intenție decît aceea de a declanșa un contrast umoristic violent.

Iată un exemplu grăitor, credem:

Gazetele din Urbe au avut dreptate
Seriînd că astăzi apele vor fi înghețate.
Ieri, toată noaptea, cu tridentul său Neptun
Le-a frămîntat și răscolit ca un nebun.
O! cum gemeau, prin vînt, plîngînd cu aspră
voce

Năvarnica Lycoris și Phyllodoce,
Cum alergau de colo-colo despletite
Prin valurile de furtună biciuite!
Spre ziua însă crivățul le-a izbăvit
Și cu suflarea-i rece toate le-a-mpietrit...

Cercetînd o viață de om producțiile antume și postume ale lui Eminescu, Perpessicius, această mare autoritate și de necontestat în domeniul eminescologiei, a pregătit o ediție monumentală din opera genialului poet, din care pînă în prezent au apărut șase volume. Redactor la *Buletinul cărții și Mișcarea literară*, cronicar literar al ziarului *Cuvîntul*, director al *Universului literar* în anii 1925—1927, Perpessicius s-a arătat unul dintre cei mai zeloși comentatori ai cărții, scriînd nenumărate recen-

Desen de:

ION ANESTIN

zii și cronici literare lipsite de severitate pe care le-a strîns în *Mențiuni critice* (5 volume), *Jurnal de lector*, *Dictando divers*, *Alte mențiuni critice* etc.

„Opera critică a lui Perpessicius, zice academicianul Tudor Vianu, este mai întîi un imens repertoriu bibliografic și interpretativ de care nu se va putea lipsi nimeni dintre acei ce-și vor lua sarcina de a studia literatura ultimilor treizeci de ani. Folosul acestor lucrări se însoțește cu agrementul. Criticul scrie cu mijloacele unui poet, nu disprețuiește ornamentul stilistic, cedează asociațiilor lui, culese dintr-o informație foarte bogată în domeniul literaturilor antice și moderne. Fraza lui are, din această pricină o sinuozitate complexă și un articol de-al lui se desfășoară în volute.“

Perpessicius a manifestat în critică o înțelegere rară față de fenomenul literar. L-a înregistrat mai mult decît l-a rînduit în ierarhii valorice. O muncă necesară.

Iubitor al scrisului contemporan, Perpessicius, împreună cu poetul Ion Pillat, a alcătuit o culegere cuprinzătoare, bazată pe o mare putere selectivă, din operele confrăților poeți sub titlul de *Antologia poezilor de azi* (1925—1928) în două volume. E o lucrare utilă, plăcută și de un interes deosebit pentru istoria noastră literară.

La vîrsta de 75 de ani Perpessicius continuă munca la monumentală ediție *Eminescu*, își exprimă cu aceeași generozitate opiniile asupra literaturii clasice și contemporane, bucurîndu-se de recunoștința și prețuirea unanimă. Munca sa e un model de abnegație pentru cultură și un înalt exemplu de patriotism. Scrisul său, o desfătare și o bucurie a cunoașterii, ocupă un loc de seamă în istoria culturii românești din ultimii 50 de ani. Munca sa constituie o treaptă solidă pe drumul înainte al științei literare românești.

„NU SÎNT DECÎT O SIMPLĂ MAMĂ”

Stimate tovarășe redactor-șef,

Înainte de orice, țin să-mi exprim toate mulțumirile mele inițiatorilor și realizatorilor revistei „Colocvii”, pentru acest prețios îndreptar pus la dispoziția noastră, a părinților. Încă de când a fost anunțată prin presă apariția ei, am așteptat cu nerăbdare primul număr.

Am citit cu mult interes tot materialul cuprins în el. Satisfacția mi-a fost egală cu nerăbdarea. Numerele 2 și 3 au răspuns în măsură sporită așteptărilor mele următoare. Se simte o preocupare adâncă și multă pasiune în întocmirea și desăvârșirea

fiecărui număr. Iar inițiativa de a atrage cât mai mulți părinți în discuția diverselor probleme legate de educația copilului este întru totul binevenită. Desigur, noi părinții, avem multă nevoie de sfatul competent al pedagogilor, psihologilor și al tuturor celor cu multă experiență și înaltă pregătire în materie, dar uneori avem și noi câte ceva de spus.

Nu sînt decît o simplă mamă (deși a fi mamă nu e deloc simplu), care încearcă, în măsura posibilităților ei, să ia parte la aceste dezbateri.

Anihilarea factorilor nocivi

— Cum să procedăm noi — părinții — pentru ca educația copiilor noștri (mai ales în epoca pubertății) să nu fie făcută de factori nesupravegheați cum sînt „stradă” sau „prieteni”?

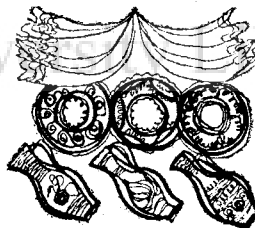
Deosebit de interesantă este această primă întrebare — pe care, ca orice părinte, mi-am pus-o și eu. Și totuși, observînd cu obiectivitate, în scurta mea experiență de mamă, acești doi factori socotiți atît de primejdioși — „stradă” și „prieteni” — nu mă simt neliniștită. Fiind doi adversari puternici — și posibili — ai idealului meu de mamă, am căutat să-i cunosc cît mai bine și să mă pregătesc pentru lupta ce va trebui, poate, s-o dau cu ei. Și așa am ajuns să nu mă mai tem. Hotărîtă să nu-mi sustrag copilul nici unei influențe — chiar nocive — ci să-l ajut să-și asigure o imunitate solidă, am început foarte devreme pregătirea lui în acest sens.

Sînt mama unui băiat de 10 ani — deci a unui copil în prag de pubertate. Deși încă nu au început propriu-zis tulburările, observ totuși apariția unor semne care le anunță.

trece. Dacă pentru copilul din mediul rural — unde viața înconjurătoare este mai bogată în exemple vii, oferindu-i multiple surse de inițiere în tainele vieții — problema pubertății își găsește o rezolvare firească, în schimb, pentru copilul de la oraș, aceasta devine dificilă. Mai mult sau mai puțin precoce, în funcție de inteligența, spiritul de observație, precum și de mediul și condițiile de viață în care crește și se dezvoltă, copilul de la oraș manifestă o preocupare mai activă în probleme de ordin sexual (care părinte, spre exemplu, nu a fost întregat măcar „cum vine pe lume un copil!”). Informarea lui cît mai corectă — la nivelul puterii sale de înțelegere — chiar de către noi părinții, nu face — cred — decît să ne ajute în munca noastră de educare. Mi-am dat seama de toate acestea încă din primii ani de viață ai copilului meu. Asăltat de curiozitate, de cele observate, auzite, sau simțite prin instinct — la mine și-a căutat întotdeauna lămurirea și liniștea. Tot mai frecvente, mai lungi și pe teme mai variate — răspunzînd lăcomiei lui de a ști tot — deveneau convorbirile noastre. Așa am devenit buna lui prietenă, care nu-l minte, nu-l păcălește, nu-și bate joc de el — cu care poate dezbate serios și sincer tot ceea ce-l preocupă (căci, oricît ar părea de superficiali și nestatornici, copiii își au și ei adevăratele lor preocupări, asupra cărora — chiar dacă nu persistă — revin stăruitor). Totuși atașamentul și încrederea totale ce le avea față de mine în acel timp, nu erau o garanție de durată — viața lui se desfășura mai mult în familie, cu relații puține și strict controlate, ceea ce e drept că îl ferea de influențe dăunătoare, dar îl și limita.

Se apropia vîrsta de cinci ani. Un prag de viață. La cinci ani — în mod net — optica unui copil este altă și întregul lui proces mental se schimbă. Sosise timpul ca el să iasă din citadela părintească — să se pregătească pentru viața în colectiv. Căci numai viața în colectiv — în ansamblul de influențe pe care aceasta le exercită, inevitabil, asupra membrilor ei — poate verifica și îndruma just un părinte în munca lui.

leșirea din cochilie a urmat simplu — cum nu mi-aș fi putut dori-o mai bine: un băiețuș din vecini, de aceeași vîrstă, s-a oprit la el la poartă și l-a întrebat dacă vrea să se joace cu el. Cu ce umire se descopereau! Trăiseră paralele cinci ani, se priviseră fără să se vadă, se văzuseră fără să se dorească. Și acum, deodată, erau prieteni de cînd lumea. Primul prieten — primul pas. După aceea cercul s-a mărit. Au intrat și buni și... mai puțin buni. Nu avea importanță. Încet-încet își constituia felul său propriu de a fi și copiii erau toți viitorii lui colegi, pe care socoteam că era mai bine că îi cunoștea din timp. Se învățase să-i aprecieze just și să-i placă la fiecare în parte aportul personal la jocul în doi, sau în colectiv — precum și să vadă părțile negative ale fiecăruia. Era vesel și fericit cu ei — de iubit, însă, îl iubea numai pe unul: pe primul. Sigur că acum devenea o persoană tot mai bine informată, dar nu avea o plăcere mai mare decît nerăbdarea cu care venea să-mi spună și mie tot ce a aflat (mai ales ce expresii „teribile” auzise). Avusesem grija să i le spun eu, din timp, pe toate cele de care eram sigură că le va auzi. I le spusese și în înțelesul lor strict și în forma lor vulgară. Le luasem farmecul nouății, al dubiosului — le anihilasem.

Pe urmă a venit școala. Aici au intrat în acțiune factori noi, mai puternici: contactul cu copiii nesupravegheați, ori din familii dezorganizate, ori — și mai trist — din familii destrămate, în care ambii soți aveau ce-și reproșa. A fost ceva într-adevăr nou (îl lăsam tot mai mult să descopere singur viața, s-o judece singur). A fost ceva care l-a costat, o decepție și un sentiment de mîhnire: va să zică nu în toate casele copiii sînt fericiți — deși viața e așa de frumoasă — și nu toți părinții sînt buni — deși au toate condițiile pentru a fi. Din nou discuții lungi — și într-o bună zi întrebarea (care rezuma în ea toată tristețea ce-o încerca): „Oare doi părinți, care nu se mai înțeleg și au hotărît să se despart, nu pot să renunțe de dragul copilului?” Nu mi-a fost ușor să-i răspund. Nu poți răspunde valabil pe seama unor oameni pe care nu-i cunoști. Fiecare om — dacă e serios și cinstit — își are îndreptățile sale. Pe el, însă,

îl interesa din punctul de vedere strict al copilului. Prin vocea lui mîhnită gemea durerea atîtor copii ce plîng sau se pierd.

Școala a fost încă un prag spre maturizare. Nu i-a alterat vioiciunea, încrederea, zburdălnicia, bucuria, dar i-a mai deschis o tainită a gîndului.

Și am devenit și mai prieteni.

Acum are 10 ani. Am pus la punct aproape tot ce-i mai rămăsese de aflat (cu ajutorul informatorilor din afară, bineînțeles!). Nu mi-a fost ușor recunoscut. Pe măsură ce creștea, cele auzite din afară — datorită felului și condițiilor în care se afla — stîrneau în el senzații noi, contradictorii. Trebuia să discut cu el astfel încît să-i restabilesc liniștea necesară vîrstei, fără a-i strivi interesul firesc pentru realitățile esențiale ale vieții. Nu vreau să fac din el un indiferent sexual, incapabil de emoții și elanurile respective. Vreau să-l ajut să devină un om întreg, normal, un soț capabil să asigure o fericire completă viitoarei lui familii. Așa cum m-am străduit să pun o bază cît mai solidă sănătății lui — pentru a avea o viață lungă, lipsită de suferințe fizice — tot astfel vreau și să fie fericit în căsnicia lui.

10 ani — prag de pubertate.

De aproape un an îmi spune că simte un „ceva” necunoscut, care se zbate în adîncul lui de parcă vrea să-l... „spargă” — ceva care îl sperie. L-am liniștit, arătîndu-i marile prefaceri ce-l așteaptă — cu toate implicațiile lor — din care poate că nu vor lipsi nici unele scăderi și primejdii. Dar le va învinge, pentru că este bine clădit sufletește și robust trupește și pentru că nu va fi singur în această luptă și pentru că va fi minunat cînd va vedea că din băiețușul de azi va ieși tînarul de mîine — puternic și fericit.

...Cine poate visa mai frumos decît un părinte pentru copilul său — și decît copilul însuși?!... Calmi și plini de încredere așteptăm pubertatea. Știu că scepticii și cei „încercați” vor surîde ironic — nu-i nimic, nu ne sperie.

Această lungă scrisoare-introducere ar putea constitui un răspuns la prima problemă pusă în colocviul pe tema „Părinți și copii” — adică: „Anihilarea factorilor nocivi”.

Și acum celelalte întrebări din colocviu:

„Uităm propria noastră copilărie?”

Trebuie să fii prea bătrîn sufletește ca să-ți poți uita copilăria. Bine cine nu și-o uită — prin ea ne putem înțelega mai bine copiii. Cu o condiție: să nu ne privim ori cu prea multă indulgență, ori cu prea multă duioșie — anii poetizează amintirile și putem ajunge la slăbiciuni. Nici să ne privim prea aspru, nemulțumiți de greșelile noastre și să devenim tirani cu copiii noștri, din buna intenție de a-i feri pe ei să le repete.

„Copilăriți-vă serios”

Ce-ar mai fi de viața noastră de familie, dacă nu am putea uita că sîntem „mari”? Copilul, chiar cel cu un program de joc plin de satisfacții, simte mult nevoia de a-și asocia părintele la unele jocuri,

sau destinderi (mă gîndesc la copilul meu, cu ce bucurie adîncă se întru-chipa în vajnicul Făt-Frumos, transformîndu-l pe tatăl său în Zmeul cel grozav și uricios, cu care se „luptă” „aprig”, pentru liana Cosînzeana —

Pe lîngă multele probleme ce se pun unei mame, încă de la naștere, aceea — majoră — a pubertății nu poate fi amînată. Anii trec repede și timpul acesta de nevinovăție totală — dublată însă de o curiozitate însetată! — trebuie bine folosit pentru pregătirea nefermată a copilului în vederea schimbărilor prin care va

care, bineînțeles! — eram chiar eu — mulți ani rămânându-i chiar numele de „Făt-Frumos — băiatul Zmeului”). Pas cu pas, etapă cu etapă, în orice casă normală, părintele participă activ la viața sufletească a copi-

lului — el, „copilărindu-se serios”, copilul, maturizându-se „în glumă”. Așa se ajunge la acea fuziune sufletească de nezdruccinat — unică în galeria sentimentelor omenești.

„Copiii de azi sînt precoci?”

Și la vremea noastră știm destule, dacă mediul ne era prielnic — și azi sînt destui copii care nu știu nimic. Sînt de acord că mijloacele ultramoderne de răspîndire a cunoștințelor duc la un grad mai ridicat de luminare, dar de toate acestea beneficiază tot copiii așți de a asimila bogăția acestor cunoștințe — și tocmai în asta cred că constă adevărata

precocitate. Cunoscut că copiii capabili să-ți comenteze emisiunile preferate de la televizor sau vreun film de rezonanță, dar nu sînt în stare să-și pregătească o lecție. Să apreciezi săvînt frumusețea, calitățile vocale, „spada” sau „șutul” nu mai știu căror „ași” și să nu poți trece în catalog bariera lui „3” sau „5” — este și aceasta o precocitate!

E voie să spunem „nu-i voie?”

De cîte ori am spus „nu-i voie!” Mereu, mereu, cu stăruința picăturii de apă. Cred că un copil care nu-l are pe „nu-i voie” la căpătii este un copil ce intră în viață fără directive. „Cum” spui acest „nu-i voie” — este altceva. Repetat pînă la obsesie, în orice împrejurare, fără alegere, ajunge inutil. Copilul apărîndu-și dorințele, impulsurile sau ideile primeduite de această stavilă va înceta să mai asculte. Știe că numai așa ajunge la libertate (poate scump plătită — dar meritată). Să strigi minios, exasperat, extenuat: „ți-am mai spus!” — „de cîte ori să-ți spun?” — „ți-am spus de-atîtea ori!” — este să rezumi ori o incapacitate de a te face înțeles, ori o înfrîngere. Sînt interdicții care se fixează ușor și repede în subconștientul copilului, cum sînt acelea legate de suferințele fizice, dar cele mai multe parcurg un

drum lung și anevoios pînă devin reflexe. Fără o stăruință neobosită și blajină, fără o repetare tenace și fermă nu se poate ajunge la un rezultat pozitiv, pentru că și cel mai bun, mai binevoitor și mai dotat copil UITĂ.

...Am simțit nevoia sufletească de a vă împărtăși și dumneavoastră, cîți unor buni prieteni, cîte ceva din gîndurile mele. În ce măsură au reușit să vă intereseze — nu știu. Multe în legătură cu educația, mă frămîntă — și despre toate aș vrea să vă vorbesc — dar mai sînt și alți părinți cărora le este tot așa de necesar timpul dumneavoastră.

Mulțumindu-vă pentru atenție, urez revistei dumneavoastră — revistei noastre — viață lungă, propășire și numai succese.

MONICA MACOVEI
București

PĂRINȚI ȘI... PĂRINȚI

Este, desigur, cunoscut că între familie și școală trebuie să existe o colaborare strînsă, deoarece numai așa opera de educare poate fi îndeplinită cu succes. Atunci cînd această colaborare decurge în mod firesc, familia și cadrele didactice se informează reciproc despre felul de a învăța al copiilor, despre frecvența lor la lecții, despre comportarea elevilor în școală și afară de școală, despre felul cum înțeleg să-și respecte părinții, să-și respecte învățătorii și profesorii, să respecte codul manierelor civilizate. În acest caz părinții și cadrele didactice constituie o adevărată familie, în care răspunderea pentru viitorul copiilor este simțită în mod egal și solidar. Majoritatea părinților a înțeles de mult acest lucru și încă de cînd au intrat pentru prima oară de mîna, cu copilul lor, în curtea școlii. Nu se mulțumesc să întoarcă doar fiecare pagină din manualul de școală împreună cu copilul, ci se interesează tot timpul de mersul lui la învățătură și de com-

purtarea lui. Mulți dintre ei nu se sfiesc să stea chiar și în bănci, dezbătînd la lectoratele cu părinții problemele practice ale educației pentru a fi școlii de și mai mare folos.

Unii însă nu înțeleg rostul etic al acestei colaborări și sub pretextul că sînt prea ocupați, sau că problema educării copiilor privește exclusiv școala, nu manifestă nici un interes pentru colaborarea cu învățătorii și profesorii. Dintre ei se recrutează cei pe care i-a stigmatizat Caragiale în multe din schițele sale. Ei își aduc aminte, cu o condamnabilă întîrziere, de școală. În preajma încheierii cursurilor, vin cu figuri îngrijorate și bat la ușa cancelariei. Ei sînt totdeauna cei care cer profesorilor să „facă ce-or face” și să-i declare promovați pe copiii lor, amenințați să rămîna corigenți la una sau mai multe materii sau chiar de-a dreptul repetenți.

Prof. NORA MARIAN
directoarea Școlii generale nr. 124
București

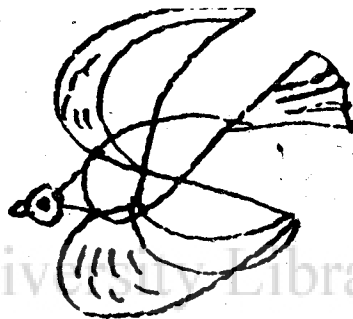
RESPONSABILITATEA ELEVULUI

Ne întrebăm uneori pe deplin justificat: De ce cutare om a jignit fără motiv pe un altul? În calitate de martor, te indispune o atare comportare. Încerci să intervii, dar auzi spunînd:

— Ce? Nu sînt liber să am o părere personală?

Mulți înțeleg prin libertate dreptul de a fi nepolitic, sau de a considera normă firească de conduită indiferența.

Treci uneori pe lîngă un grup de adolescenți de abia intrați în viață, postați pe trotuar; nici unul nu-ți face loc să treci. De încerci să le faci o muștrare, îndreptățită de cele cîteva decenii pe care le ai înaintea lor, ori vei fi tratat cu neatenție, ori te poți expune hazului lor grosier...

De unde pornesc aceste manifestări negative?. De ce comportarea multor tineri lasă de dorit? De ce vorbesc urît? De ce nu ne cedează locul — cu inscripția, măcar — dacă sîntem bătrîni sau bolnavi? Sau chiar mai vîrstnici? De ce, cînd îi rugăm să ne ajute la ceva, primim cel mult o privire „aristocratică” și o frîntură de „tra-la-la”. Și așa mai departe, spre regretul nostru, șirul de „de ce-uri” poate fi continuat...

Adeeseori auzi replici de genul:
— Unde-ți sînt cei șapte ani de-acasă, tinere?

— Așa te-a învățat la școală?
— Halal profesorii!
— Halal educației!

Să vedem intrucît au sau nu dreptate cei care fac astfel de afirmații. Fiecare replică poate fi subiectul unui studiu separat.

Cîtă vină au părinții care nu dau sau „nu pot” da atenția cuvenită educării copiilor lor? Destulă. Mai sînt mulți adulții care nu cunosc sensul exact al noțiunii de educație. Și nu din vina lor!...

Ce se întîmplă însă cu cei care au cunoștințe detaliate privind educația copilului? Curios, dar se cunosc destule cazuri cînd tocmai copiii acestora dau cel mai mult de furcă. Și-atunci?

Dacă mulți părinți, necunoscînd căile de formare a personalității umane, perpetuează în educație principiul învățaturii moștenite din moși-strămoși, care se „combină” cu eforturile educației științifice, efectuate în școală, atunci cum mai explicăm totuși abaterile de la normele moralei comuniste?

Să luăm cealaltă afirmație: „Așa te-au învățat la școală?”

Mă întreb cîtă dreptate există în replică. Sînt profesori cu carențe în caracterul lor. N-o poate nega nimeni.

Lăsăm deschisă discuția influenței acestora asupra elevilor... Dar se naște întrebarea: Care profesor spune elevilor: „Cum ieșiți din școală, să cumpărați semințe și să le scuipați în ochii pietonilor sau peste capetele spectatorilor în timp ce vedeți „Cleopatra”. Sau: „Pentru miine aveți de efectuat următoarea temă: cum să te fofilezi mai bine pentru a nu scoate bilet de tramvai, cum să-i necăjiți mai bine pe taxatorii...”

Școala depune eforturi stăruitoare în a da elevilor o educație științifică. Să formăm cetățeni cu care să ne mîndrim — spunem adeseori — și care să se mîndrească cu noi.

O armată de sute de mii de oameni muncesc în vederea realizării acestui scop. Nu ne preocupăm eforturile. Și totuși... De unde apar aceste rebuturi în educație? Îmi vine în minte butada: „Toate fetele sînt bune. De unde apar atîtea soții rele?” Iată, după mine, una din cauze:

Într-o clasă un elev a spart un geam. Află directorul. Nu întrebă de numele elevului, ci de al dirigintelui. În cancelarie:

— Frumos, tovarășe diriginte! Știi că un elev de-al matala a spart un geam? Dirigintele nu știe. Concluzia:

— Observ că nu vă prea preocupați de clasă. Săptămîna trecută au întîrziat de la lecție doi elevi...

Un elev comite un act de indisciplină. Ce măsuri se iau în unele școli? Mai întîi o „discuție etică” între el și diriginte. Elevul persistă. Este discutat în organizația de tineret și sancționat. El continuă, este avertizat cu scăderea notei la purtare. Nici o schimbare. Dirigintele se plînge directorului. Acesta îl cheamă pe elev la dînsul și... se reeditează „discuția etică”. Cu asta s-a încheiat un trimestru. În cel următor elevul pune la cale alte acte „originale”. Măsurile luate par a se conduce după un ritual infailibil. Nu elevul e vinovat de toate abaterile sale. Nu, ferit-a sfîntului! Colectivul în care trăiește. Profesorii, dirigintele care n-are „metode”, clasa, UTC-ul...

Oare asemenea școli nu sînt în deficit cu studiul unui capitol din pedagogie — și anume cel privitor la sancțiuni și la răspunderea elevului? N-ar fi oare cazul și timpul ca peste tot școlarul să răspundă și el pentru faptele sale. — *personal?*

Elevul ar trebui în sfîrșit să fie obligat a înțelege consecința greșelilor pe care le face. De cîte întîmplări neplăcute l-am scuti în viață! De cîte greutatea în stabilirea unor relații principiale cu oamenii din jur!

Am asistat la procesul unui delincvent de 16—17 ani. A spus printre altele:

— Ce bine ar fi fost dacă încă din clasa întîi mi s-ar fi deschis ochii și mi s-ar fi spus: Fii atent! Numai tu și nimeni altcineva, răspunzi de faptele tale... Am trăit cu ideea că numai oamenii mari răspund față de societate pentru tot ceea ce fac. Că, minor fiind, pentru mine răspund școala, părinții...

Prof. A. CIUBOTARU
Tr. Măgurele

DIN NOU DESPRE LITERATURA PENTRU COPII

Pe adresa redacției au sosit mai multe scrisori aducînd ecouri la articolul „Unde ești, copilărie?” de I.D. Bălan. Reproducem cîteva dintre ele:

„Literatura destinată copiilor și tineretului tinde să devină un gen autonom, ale cărei ascendențe sînt binecunoscute. Mă gîndesc la Swift, Defoe, Jules Verne, Twain, I.A. Bassarabescu, care, deși n-au scris toți cu adresă specială „pentru copii și tineret”, au dat totuși opere ce sînt mereu gustate cu plăcere de micii cititori. Oricum, în noua ambianță general-culturală a secolului nostru este evident că literatura pentru copii și tineret cunoaște o amplă dezvoltare pe toate meridianele. De unde, importanța dezbaterilor legate de problematica acestui gen — de obicei considerat „minor”.

Există valoroase cărți pentru copii și tineret și în literatura noastră actuală, recunoscute ca atare și iubite de cititori. Ele nu trebuie separate de cealaltă literatură, cea destinată adulților. O calitate distinctivă a acestor cărți o constituie caracterul lor de creație angajată în activitatea de formare a personalității. Cu mai mult sau mai puțin talent și măiestrie artistică, autorii sînt vădit preocupați de finalitatea scrisului lor, prin care își propun să sădească în sufletele copiilor pasiunea pentru adevăr, pentru dreptate și libertate, dragostea de muncă îngemănată cu dragostea pentru patria socialistă.

Genul trebuie dezvoltat, îmbogățit și înobilat, lucru pe care-l pot face în primul rînd scriitorii, cu alungarea

impostorilor. Pentru că literaturii pentru copii și tineret îi lipsește uneori adîncimea și „are” prea multă stereotipie, artificialitate. Acțiunea din numeroase cărți, adesea forțată, nu lasă vreme și loc ca să se vadă eroii, cărora nu li se dezvăluie psihologia și caracterele. Totul pare prefabricat după rețete didactice, moralizatoare, cunoscute.

E surprinzător că nu s-au scris pentru copii destule cărți remarcabile, la nivel adecvat, despre copilăria și viața marilor noștri scriitori, artiști și oameni de știință. Croazierele întreprinse de marinarii români pe mări și oceane cu spectacolul lor uneori aventuros, chiar senzațional, anii celor două războaie mondiale, cu întregul lor noian de fapte eroice, călătorii imaginare pe traectorii ale viitorului erei cosmice ș.a. sînt tot atîtea subiecte demne de a fi luate în seamă. „Cireșarii” lui C. Chiriță constituie un exemplu notabil de cutezanță creatoare în acest sens.

În literatura pentru adolescenți, teja dragostei este timid și stîngaci atacată. Se așteaptă parcă sugestii de la cititori. Nu mai vorbim că o problemă deosebit de însemnată cum este aceea a pregătirii, a educației pentru familie, nu și-a găsit încă o expresie artistică meritorie în literatura pentru tineret.

De altfel, socot că o consultare masivă a copiilor și tineretului ar putea indica inevitabil noi surse de inspirație literară.”

Prof. V. NEȘTIAN
Huși

„PENTRU COPII SAU DESPRE COPII”?

„Cunoașterea și explorarea particularităților de vîrstă ale copiilor sînt cea dintîi cerință pe care scriitorii pentru copii trebuie s-o ia în considerare. Unii însă, fără să cunoască psihologia copiilor, fără să fi făcut studii serioase, observări asupra năzuințelor lor, se apucă să fabriceze cu duimul întîmplări, situații, povești moralizatoare, pe care le cred accesibile tuturor vîrstelor. Cărțile lor, chiar de-ar avea copertele cele mai impresionante și titlurile cele

mai atractive, nu-i interesează pe copii. Cîți părinți nu s-au păcălit cumpărîndu-le? Cîți copii, după ce le-au citit, nu le-au aruncat într-un colț, fără să mai fie tentați a le mai citi vreodată?

Mai sînt cărți, numite pentru cei mici, care sînt de fapt cărți despre copii. Asemenea creații nu-i atrag pe micii cititori.”

MARIN BICIULESCU
București

SPAȚIILE VERZI ȘI DE JOC PENTRU COPII

Grija pentru copii și pentru destinul lor trebuie să constituie o preocupare pentru urbanisti. Se pune însă întrebarea dacă soluțiile urbanistice respectă acest deziderat și dacă nu suferă de păcatul superficialității, al unor formule pur schematici. Spațiile verzi și de joc din unitățile urbanistice din interiorul orașelor — microraiioane, cartiere — sînt oare dimensionate și repartizate teritorial în funcție de volumele demografice ale așezărilor? Sînt diferențiate pe grupe de vîrstă? Zonele verzi oferă un peisaj plăcut, atrăgător, odihnitor și tonifiant? Sînt create condițiile celei mai naturale și mai spontane manifestări a vieții copilului: jocul? Se știe că jocul ocupă în viața copilului, pînă la vîrsta școlară, același loc pe care-l ocupă munca în viața adultului. Ba mai mult: jocul îl pregătește indirect pentru muncă, datorită contribuției sale multilaterale în dezvoltarea tuturor capacităților psihice și în formarea personalității copilului.

Proiectarea unor terenuri de sport și parcuri în imediata apropiere a locuințelor va contribui la evitarea accidentelor de circulație, la purificarea aerului de obicei încărcat cu praf, gaze de eșapament, oferind

posibilitatea diversificării jocurilor și petrecerii plăcute a timpului liber.

Într-un studiu editat recent de UNESCO, sînt consemnate soluții pentru evitarea consecințelor nedorite pentru familie: accidentele. Se prevede anume ca proiectarea fiecărui microraiion să cuprindă, o dată cu locuințele, și dotările aferente școlii, căminului, creșei. Avînd în imediata lor apropiere școala — „centrul activității lor cotidiene” — copiii nu mai sînt nevoiți să traverseze artere mari de circulație și să se expună pericolelor.

Dețășarea din problemele urbanisticii a creării zonelor verzi și a spațiilor de joc pentru copii — element de seamă în stabilirea de perspectivă a spațiului locuit și în realizarea unui climat de confort optim pentru recrearea celor mici — constituie o sarcină de viitor a cercetărilor de sociologie concretă. În acest cadru trebuie situată necesitatea creării judicioase a spațiilor verzi și de joc pentru copii, a căror influență se exercită considerabil asupra fenomenului atît de complex al creșterii.

Dr. NICOLAE OSTIN

Cabinet medical

DEPRINDERILE IGIENICE LA COPII

Caracteristica omului civilizată este în primul rînd igiena personală. Aceasta constă dintr-un șir de deprinderi care intră în obișnuință atît de puternic, încît nu mai cer nici un efort. Totul e să le creăm copilului din vîrsta cea mai fragedă, pentru ca ele să devină o a doua natură.

Dacă în primii doi ani de viață trebuie să-l spălăm, să-l pieptănim și să-l îmbrăcăm, începînd din al treilea an trebuie să-l obișnuim să se servească singur. În felul acesta la vîrsta de școală va avea deprinderile create.

E bine să-l obișnuim să-și facă toaleta cît mai complet seara: să se spele pe mîini, pe față, în urechi ca să-și îndepărteze praful adunat în cursul zilei. Apoi, neapărat, să-și spele dinții. Dormitul cu dinții nepălați lasă posibilitatea resturilor de mîncare să fermenteze, producînd carii. Neapărat, tot seara, trebuie spălate picioarele. Să învățăm copilul să-și clătească și ciorapii care pînă dimineața se pot usca, mai ales cei din fibre sintetice. Se face și o serioasă economie în felul acesta: un ciorap spălat zilnic durează mult mai mult.

Ultima deprindere de seară este periatul părului, cu perie proprie, nu a mamei sau — mai ales — a tatălui. Chiar dacă copilul este băiat, eu părul tuns scurt, perierea îngrijită a capului împiedică depunerile de bacterii, îndepărtează mătreața, întărește rîdăcina părului,

lui, activează circulația sîngelui în pielea capului. Iar la fete periatul dă părului un luciu splendid și îl îndesește.

După toaletă, copilul dezbracă toată rufăria de corp de zi: cămașă, maieu, chilot, și își pune pijamaua sau cămașa de noapte.

Să obișnuim copilul să-și ia din dulăpior batistă proaspătă în fiecare zi. Să-i dăm un șervețel curat și o cutioară cu săpun pentru ca să se poată spăla la școală înainte de a-și minca gustarea.

Această deprindere este de altfel obligatorie prin regulamentul școlii, de vreo cîțiva ani încoace. Din păcate, ea n-a pătruns suficient în masele de copii școlari, în bună parte din lipsa de grijă a părinților de a le pregăti „necesarul” de toaletă portativ (un săculeț cu un prosop și o săpunieră).

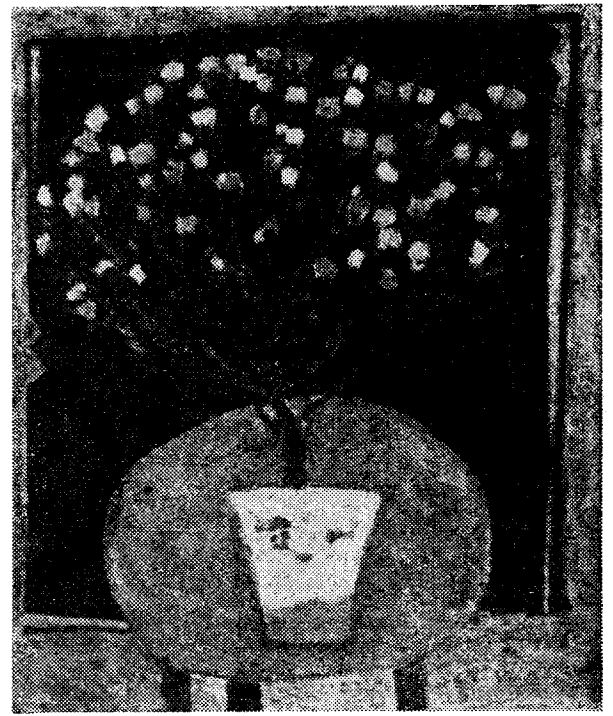
În fine, o deprindere deosebit de necesară este baia caldă corporală, o dată pe săptămîină cel puțin.

După baie se taie unghiile de la mîini și de la picioare.

Deprinderile amintite sînt cele curente, indispensabile. E posibil ca să se întîmpe uneori rezistență la îndeplinirea lor din partea copilului. Aci e nevoie de tenacitate, de fermitate din partea părinților. „Greul” va dura un timp destul de scurt: o dată deprinderea creată, ea va îmbrăca aspectul unei necesități de care copilul de azi, cetățeanul de mîine, nu se vor mai putea lipsi.

Dr. G. E. SOLCĂNESCU

RÎNDURI PENTRU O CREANGĂ DE MĂR

Tufănele

VIOREL MĂRGINEANU

Vezi, dragă amice, pentru că ai rupt o creangă din mărul meu înflorit, nu-ți aduc nici o vină; presupun că fiind cu capul în nori, cum s-ar zice, vei fi luat mărul drept salcâm ori, poate, cine știe, chiar drept trandafir. După toate semnele dumneata nu recunoști pomii decât atunci când de crengile lor atîrnă imbieter mere, prune, pere. Dumitale îți place numai ce e gata copt și se poate consuma imediat; simțurile prin care se intuiesc latența, durata, elaborarea, îți sînt peste măsură de tocite. De aceea nu ai recunoscut nici mărul din livadă, care nu era încă palpabil — un obiect de consum — ci doar o posibilitate, o promisiune.

Înainte ca dumneata, la braț cu domnișoara aceea drăgălașă (dacă nu mai știi care anume, iată, îți amintesc: aceea cu bluză albă cu nasturi mari, verzi) înainte așadar să apăreți pe poteca ce se afundă în pădure, eu ieșisem în livadă s-o cercetez, să văd ce ne va dărui la vară. Livada mea, ca să mă exprim poetic, nu-i mai mare decât o năframă, dar suficientă totuși pentru a cuprinde multilateralitatea omului și măreția naturii. Ieșisem deci în livada ce tocmai se pregătea să răspundă la lecție: altoii își întindeau degete subțiri, verzi, spre înălțimi, ciulind urechiușe triunghiulare de frunze, vrînd parcă să mă incredințeze că au prins rădăcini în petecul de pămînt rînduit lor de soartă. Prudent, caisul își îmbrăcase haina țesută din potopul florilor alb-roz; înghețul l-ar mai fi putut cuprinde, dar, după toate semnele, increderea e trăsătura fundamentală a naturii, lucru pe care îl prețuiesc nespun. De sub poala nukului, cireșul sălbatic își înalță obraznic lăstarele; semeția lui nu mă îngrijora, fiindcă el nu risca nimic. Gutuiul japonez amenința cu micile-i grenade roșcate lăncile verzi ale părului din vecinătate; regina din Anguillême — așa se cheamă soiul ăsta de păr — conștientă de munca depusă pentru înfrumusețarea ei, se desmierda răsfațîndu-se în lumină, împreună cu mărul de care-i vorba. Fiindcă să mă crezi, dragă amice, acest crîmpei de frumusețe, pentru a-ți zîmbi, cere multă sudoare. Cureaua vermoredului îți roade umerii; sapa, hîrlețul îți rod palmele, lucruri pe care mata desigur le cunoști din auzite.

Ei, și cînd dumneata, în pantaloni burlan, pulover șic, tuns scurt, cu lațe-n ceafă la Jean Marais, te-ai iscat pe potecă, iar fata cu bumbii verzi — firește că i-am acordat atenție — te privea așa cum în nemărginitul spațiilor un soare privește la altul, atunci, zic, eu tocmai mă gîndeam că ramura aia de măr s-ar putea vătăma sub povara fructelor viitoare și ar trebui proptită. Apoi cum dumneata — în chip de castor — ai rupt-o și împreună cu scoarța adiacentă a trunchiului ai smuls-o și ai oferit-o fetei, nu mi-a rămas decât să mă gîndesc la vindecarea rănii pomului. Actul acesta galant voia să probeze domnișoarei atașamentul spontan și puterea dumitale virilă. Cam același lucru îl trăda, la întoarcerea din pădure, chipul ei radios și doi nasturi lipsă la bluză. Dar domnișoara purta în mînă ramura mea înflorită și eu m-am mîngîiat zicîndu-mi că dacă nu i-a fost dat să rodească, cel puțin a fost martorul întîlnirii a doi oameni.

De-atunci pe dumneata nu te-am mai văzut prin părțile acestea. Probabil că din nuntirea naturii nu te interesează decât capitolele finale.

Și te-aș fi uitat — mărul a început să se tămăduiască — dacă, acum cîteva zile, în sala de așteptare a aerogării nu mi-ar fi atras atenția următoarele:

Transcriu din jurnal: Afară bate vîntul, avionul nu se arată încă. L-o fi prins deasupra Carpaților, furtuna. Ne înghesuim în sala de așteptare. Doi inși joacă șah, patru chibîțează, alții s-au adunat roată în jurul unui șofer care le spune bancuri. Podeaua, dată cu ulei, miroase greșos. Pe o bancă de lemn, tocită și lustruită de folosință, stau un băiat și o fată. Băiatul cu picioarele întinse mult înainte, cu mîinile în buzunare, privește pe fereastră. Afară doi tineri glumesc cu o tinăra cu părul ca bronzul; risul strident se izbește de geamuri. Par prieteni cu băiatul de pe bancă fiindcă unul din ei trăgînd cu ochiul îi face semn să vină afară. Dar fata îl ține de mînă. Mîna ei e mică, pare muncită, și clipe lungi stau așa, mînă-n mînă; băiatul puțin plictisit, fata în extazul fericirii în sfîrșit găsite. Privită din profil tinăra nu-i prea frumoasă — pare puțin cam aspră — dar din față parcă-i un măcieș înflorit. Numai încredere și devoțatiune. Privirile ei curate pipăie, de jos în sus, chipul băiatului așa cum o rază de lumină ar pipăi fața invizibilă a lunii: „obrajii tăi sînt ca strugurii parfumați“ îi șoptește fericită și recunoscătoare. După expresia băiatului, se vede că nu aude pentru întîia oară o asemenea drăgălașă declarație; cască. Fata cu o mișcare blîndă înalță brațul și-i ține paravan gurii, cu palma, geloasă, ea ceilalți să nu-i vadă băiatului strălucirea albă a dinților. Băiatul mormăie ceva și, cum între timp privește din nou pe geam, cu mișcări nu tocmai delicate, o ia pe fată de după gît. Ea își apleacă, învînsă, capul și îi zîmbește. Apoi îi șoptește versuri; aud fragmente din scrisoarea Tatianeii. (De unde o știe?). Băiatul o smucește brusc spre sine și ogîndindu-se în ochii fetei își potrivește părul. „Nu mișca, nu mă mai văd“ îi spune imbufnat. Răbdătoare, fata își joacă rolul de ogîljoară de buzunar, ba, după cît pare, e chiar fericită că el se admiră în ochii ei. Nu mult timp însă, fiindcă, abandonîndu-și frizura, băiatul se ridică, își aprinde o țigară și pornește spre fereastră. Privind la tinăra de afară cu părul ca bronzul îi spune fetei: „Vezi, așa ar trebui să te porți“. Fata devine serioasă, își potrivește pardesiul uzat, îl ia pe băiat de mînă și lipindu-se de el se uită și ea la tinăra cu părul de bronz. Vestimentația acesteia dovedește un gust desăvirșit al culorilor și în același timp arta de a dezvălui tot ce e ascuns, precum și știința de a atrage atenția asupra anumitor amănunte care în mod obișnuit ne scapă. „Însă, pentru noi așa ceva nu are importanță“, spune fata cîșîndu-i cu privirile un răspuns afirmativ. Băiatul trage adînc din „Snagov“, apoi îi aruncă fetei fumul între ochi. „Nu suport duhoarea asta de ulei“ — spune și iese.

Fata, cu ochii lăcrămați de fum, cată lung după el.

Cu acest nărav mi te-ai prezentat pentru a doua oară, dragă amice! Cu vandalismul cu care mi-ai rupt pomul înflorit, ai trimis fumul între ochii ogîljoarei de buzunar.

Dar poate că pentru usturimea pricinuită de fum e și ogînda de vină.

În românește de N. CRIȘAN

Ceva despre exigența școlară

Gh. Spulber, muncitor, Comănești: Ați sesizat cu multă justete că lipsurile în pregătirea copiilor și în comportarea lor se datoresc indulgenței cu care unele cadre didactice tratează superficialitatea în muncă, nesocotirea studiului sistematic, aprofundat, lenea, comoditatea unora din școlari.

În adevăr, este de neadmis ca un elev de clasa a VII-a să nu poată spune unde se află pe hartă Clujul, să cadă la maturitate tocmai din pricina obiectelor la care a luat an de an numai 10 ș.a.m.d. — situații la care se ajunge — așa cum bine spuneți dumneavoastră — adeseori din cauză că profesorul nu a știut sau nu s-a preocupat să obțină de la elev însușirea temeinică a cunoștințelor predate în clasă. Este îmbucurător faptul că apelul la exigență se aude tot mai des în cancelariile școlilor, în constăturile cadrelor didactice. Și nu se poate spune că școala nu a înregistrat progrese remarcabile din acest punct de vedere.

Poate am exagera să-i reproșăm profesorului că, uneori, trece de la o lecție la alta chiar dacă nu toți elevii au învățat-o bine pe cea predată anterior. Nu întotdeauna el poate ține clasa pe loc din cauza celor ce nu sînt obișnuiți să învețe sistematic și vin la școală nepregătiți. Pentru că, să recunoaștem, sînt destui asemenea șco-

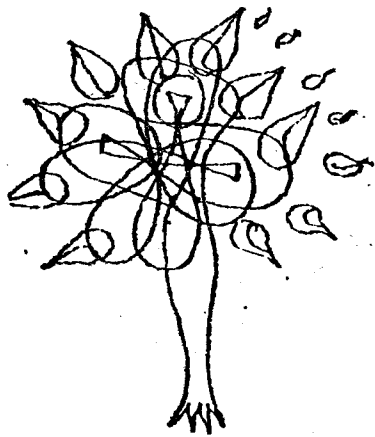
lari. Predarea integrală a programei reclamă un anumit ritm în parcurgerea materiei, altfel sfîrșitul anului școlar îl poate surprinde pe profesor cu manualul străbătut doar în parte. Credem că pentru a scădea procentul elevilor care nu-și învață lecțiile, școala, profesorii pot și trebuie să primească un sprijin continuu din partea familiei. Părinții pot ajuta colectivul didactic nu folosindu-se de aceea „vargă de lemn de corn” care, cum spuneți dvs., era la loc de cinste în ansamblul mijloace-

lor de educare de altădată. Nu. Ci sfătuiindu-se cu profesorii asupra bagajului de cunoștințe al elevului, asupra metodelor ce trebuie folosite pentru a-i crea deprinderea de a studia atent și sistematic, supraviețuind și controlându-i zi de zi activitatea — bineînțeles într-o manieră care să corespundă particularităților de vîrstă și individuale ale copilului. Toate acestea, firește, pe lângă strădaniile neostenite ale profesorilor de a-i ajuta pe elevi, să-și însușească ceea ce prevăd programele școlare.

Durata și condițiile somnului la copii

Maria Munteanu, casnică, Satu Mare: Ne cereți să vă informăm asupra duratei și condițiilor somnului școlarului.

Pentru a vă satisface dorința, ne-am adresat tovarășei dr. *Olivia Zina Simu*, medic specialist. Iată răspunsul pe care ni l-a dat:

Somnul, acest „salvator” al organismului, este mult mai necesar copilului și tînrului adolescent, decît omului matur. El favorizează procesele de asimilare a substanțelor plastice, ce ajută la dezvoltarea organismelor în creștere. În timpul nopții activitatea unor organe este mai puțin intensă, mușchii se relaxează, respirația

devine mai rară, frecvența bătărilor inimii scade, organele de simț își încetează sau își diminuează mult activitatea. Segmentul cel mai sensibil la oboseală și supus uzurii, creierul, are cea mai mare nevoie de somn. Numai în somn se restabilește și pe plan biologic, capacitatea de lucru a celulei nervoase. Cu cît copilul este mai mic, cu atît celulele nervoase sînt mai puțin rezistente la oboseală și stare de veghe; de aceea acestuia i se impune un regim de somn îndelungat.

Copiii care dorm insuficient sau în condiții igienice necorespunzătoare prezintă pe lângă slăbirea potențialului lucrativ, manifestat prin scăderea atenției și consecutiv, printr-un randament scăzut la învățătură și semne de epuizare nervoasă: nervozitatea excesivă, nevroze și chiar accentuarea sau instalarea unor boli cum sînt: anemiile, tulburările digestive, infecțiile.

O odihnă desăvîrșită cu refacerea capacității de lucru intelectuale și fizice, se poate asigura numai printr-un somn profund, natural. Dar acesta se obține numai respectînd cu strictețe anumite condiții care, dacă la omul adult sînt necesare, la copil devin obligatorii. Durata somnului la copiii între 7—12 ani trebuie să fie de 10 ore (noaptea) și 1—2 ore (după masă), mai ales în cazul organismelor debile sau în conva-

COLOCVII

lescență. La copiii între 12—16 ani, o durată de somn de 10 ore este încă necesară, iar ziua, somnul va fi înlocuit cu o oră sau două de odihnă activă: lectură, muzică, plimbare, sport.

Adolescentul între 16—19 ani își reface forțele după 8—9 ore de somn; la această vîrstă trebuie să se asigure o ambianță odihnitoare, alternarea muncii intelectuale cu exerciții fizice și cu odihnă activă, pentru a compensa procesele psihice intense, caracteristice transformărilor neuro-endocrine care au loc în organismul tînrului, care se conturează și ca entitate socială.

Asigurarea unui ritm constant de somn, respectarea zilnică a orei de culcare, duce la instalarea reflexă a unui somn activ. Tot astfel deșteptarea la aceeași oră dimineața va avea ca urmare menținerea unui organism sănătos cu mari posibilități de lucru.

Masa de seară se va lua cu 2—3 ore înainte de culcare și nu va fi prea abundentă, greu digerabilă sau condimentată; se vor evita categoric cafeaua și ceaiurile tari.

Trebuie să se micșoreze sau să se suprimă excitațiile externe intense ce împiedică difuzarea inhibiției în creier și deci instalarea somnului. Elevii vor înceta să-și pregătească lecțiile cu o oră, o oră jumătate înainte de a se culca și vor face o plimbare în aer liber în parc sau grădină, de cel puțin 20 minute — 1/2 oră. O muzică agreabilă, înceată, ca și o lectură relaxantă vor facilita instalarea unui somn fără vise; dimpotrivă, vizionarea televizorului pînă la închiderea programului, lectura unor cărți de aventuri sau de „groază”, o muzică prea ritmică, admonestările făcute la ora culcării, certurile dintre părinți sau o lumină puternică în încăpere produc excitații intense, repetate și duc la insomnii sau somn agitat și, ca

urmare, la surmenarea nervoasă și debilitarea consecutivă a copilului cu toate consecințele nefaste asupra sănătății fizice și morale.

Camera de dormit a copilului va fi bine aerisită. Se recomandă a se dormi cu fereaștra deschisă, chiar pe timp rece, sub o plapumă calduroasă. Fumul de tutun este mult mai dăunător copilului decît omului adult.

Așternutul trebuie menținut curat și expus zilnic la soare, de preferință chiar de către școlar. Salteaua să fie nu prea moale, iar pernele, mici sau complet înălturate pentru a preveni încurbările coloanei vertebrale.

Cămașa de noapte sau pijama vor fi destul de largi, pentru a nu produce excitații mai ales la nivelul organelor genitale. Copilul va fi obișnuit să doarmă pe partea dreaptă sau pe spate (pentru a ușura digestia), să nu-și acopere capul și să-și țină miinile peste euvertură.

După trezire, nu-i va fi îngăduit să stea nici un minut în pat, ci va fi îndemnat să se scoale imediat, să execute citeva exerciții gimnastică pentru inviorare și chiar ușoare fricțiuni pe miini și picioare. Se va spăla apoi cu apă rece și-și va începe programul organizat. Renunțarea repetată la trîndăvitul în pat stimulează voința și contribuie la încadrarea în munca socială mai de timpuriu.

Părinții trebuie să fie foarte atenți la supravegherea și crearea condițiilor pentru odihna școlarului prin exemplul personal, și să nu-l antreneze la „distracțiile” nocturne ale adulților.

Atunci cînd toate aceste condiții sînt respectate cu strictețe și totuși copilul nu poate adormi decît tirziu și are un somn agitat, părinții se vor adresa medicului care ar putea depista din timp tulburări în starea lui de sănătate.

Fără concurs de admitere?

Prof. Eleonora N. Maftci, Fetești: Pornind de la faptul că în fiecare an sînt respinși la concursul de admitere mii de bacalauri și că statul „are nevoie de sute de mii de intelectuali pentru toate sectoarele”, propuneți desființarea concursului de admitere în facultăți și introducerea, încă din acest an școlar, a examenului de fine de an de la toate clasele (IX, X XI și XII), ca elevul, după bacalaurat, să se poată înscrie la orice facultate ar dori.

Deși ne cereți să vă sprijinim cererea, vă comunicăm că nu o putem face, deoarece nu sîntem de acord cu desființarea concursului de admitere în învățămîntul superior. Fiind vorba de un concurs, este limpede că unii vor reuși să intre în facultăți, iar alții — cei mai slabi — vor rămîne pe dinafară, urmînd să se încadreze în procesul muncii sociale în funcție de pregătirea pe care o au.

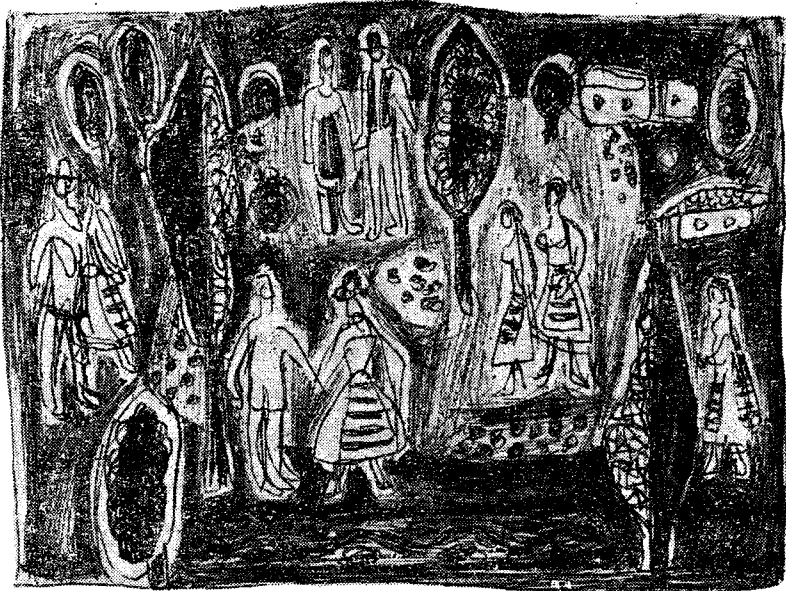
Desființarea concursului ar însemna renunțarea la selectarea elementelor bine pregătite, primirea în

școlile superioare a multor tineri care nu vor putea face față cerințelor, constituind un adevărat balast și totodată o pierdere pentru societate, care irosește fonduri importante cu școlarizarea lor.

De altfel, numărul de locuri în învățămîntul superior se stabilește pe baza unor studii privind necesarul de cadre superioare în toate domeniile de activitate.

CU CITITORII

Compoziție

G. ȘARU

TULBURĂRI DE COMPORTAMENT

Al. Matei, funcționar, Suceava:
Ne cereți explicații despre *tulburările de comportament ale unor copii.*

Am invitat pentru acest colocviu pe tovarăsa *Elena Solomon-Popescu*, cercetător al Institutului

de psihologie al Academiei Republicii Socialiste România. Transcriem mai jos cele spuse de dânsa:

Mama lui Ionel lucra în trei ture. Tatăl, plecat de acasă de vreo doi ani, își întemeiasă altă familie. Pe atunci Ionel era în

clasa I, învăța bine, iar mama îl culta cu mândrie laudele învățătorului.

Cu timpul însă ea a început să primească vești proaste de la școală: că băiatul nu-și mai pregătește lecțiile, că a devenit turbulent, obraznic chiar, deranjând întreaga clasă; că în recreație este agresiv, provocându-și colegii la bătaie.

La început mama a încercat să-l strunească, dar treptat l-a „pierdut din mână”. Copilul a devenit ostentativ, îi răspundea și ei urît... Pleca uneori în oraș sub diverse pretexte mai mult sau mai puțin plauzibile, absente de la școală și de-acasă pînă seara târziu. Cu timpul Ionel a început să lipsească din familie și noaptea, cutreierînd parcurile, călătorind cu trenul în mod clandestin și întorcîndu-se doar după 3—4 zile sau chiar mai mult! În cele din urmă a ajuns la miliție, învinuit de vagabondaj.

Tulburările survenite în comportamentul acestui copil — manifestări agresive, iritabilitate, oarecare instabilitate, absențe de la școală, absențe de acasă, vagabondaj etc. — nu sînt niciodată consecințele vreunei boli, ci roadele nesupravegherii și ale unei dezorganizări grave a familiei.

Carența afectivă, lipsa de autoritate înțîlnită foarte frecvent în familiile dezorganizate, fac din copil un opozant, un revendicativ, un adevărat „copil problemă”, atît în familie cît și în școală. Și nu-i întîmplător faptul că cea 65% dintre copiii cu tulburări de comportament aparțin unor familii destrămate. Formele de disociere familială sînt numeroase: divorțul, soți ce nu coabitează, decesul unuia dintre părinți, alcoolismul, abandonul, autorenegarea copilului, nemaivorbind de recăsătorire, care are consecințe adeseori nefavorabile asupra copiilor din căsnicia anterioară.

Nu mai puțin traumatizante sînt atmosfera tristă din familie, conflictele repetate cu schimburi de cuvinte injurioase în prezența copilului, țipetele, plîsul, precum și reproșurile sau amenințările la adresa lui, brutalizările fizice, uneori de-a dreptul sadice, folosite ca „metodă educativă”. Mi-aduc aminte de un adolescent, în vîrstă de 16 ani, adus în serviciul de psihiatrie, pentru fugi repetat de acasă. Interesîndu-mă de situația concretă a familiei și de atmosfera în care creștea, am aflat că adesea tatăl venea beat, își bătea soția și își alunga fiul de acasă sau îl lega de picior de un copac în mijlocul curții. Iar mama, fiindcă băiatul începuse să hoinărească, îl ducea de mîna la școală și-l aștepta la sfîrșitul orelor, spre amuzamentul colegilor lui care nu scăpau prilejul să-și bată joc de dînsul. Firește că astfel de condiții nu puteau avea altă consecință decît actele de vagabondaj, fixarea obișnuinței de a minți, rezistența la exigențele vieții școlare, ostilitatea, agresivitatea, nervozitatea — cu un cuvînt — toate trăsăturile unui copil dezadaptat, care poate deveni chiar periculos în viața socială.

Tulburările de caracter pot apare și ca o reacție de imitație a celor văzute într-o ambianță familială cu trăsături negative (mediu de cartofori, libertini, delincvenți etc.), cît și ca o reacție de protest la atitudinile negative ale unuia din părinți (tatăl, alcoolic, bătînd pe mama în prezența copi-

ilor, mama cu preocupări constante, atitudini inegale ale părinților față de copil etc.).

Amintesc și o altă categorie de dezadaptați: unii deficienți, ca de exemplu cei handicapați senzorial ca: ambliopii, hipoacuzicii a căror instrucțiune și inserție socială făcîndu-se întempestiv printr-o suprasolicitare, pot prezenta unele din manifestările caracteriale amintite.

Mai putem întîlni și manifestări comportamentale trecătoare, condiționate de anumite perioade de incubație a unei maladii eruptive sau infecțioase, de fenomene de epuizarea precum și de convalescența unor boli. În aceste cazuri, manifestările sînt declanșate de părinții care își mențin la același nivel exigențele și adoptă uneori o atitudine represivă, neținînd seama — dintr-un motiv sau altul — de starea sănătății copilului.

De altfel, trebuie avut în vedere faptul bine cunoscut că unele etape ale dezvoltării neuro-psihice pot fi însoțite de modificări ale comportamentului, manifestate prin instabilitate, tendință excesivă către afirmarea personalității, labilitate emoțională, o oarecare irascibilitate, prin fenomene fiziologice care creează tensiune psihică sau opoziție la copil. Mă gîndesc la faza pubertară, care pare a fi cea mai dificilă din acest punct de vedere.

Acolo unde tulburările de comportament constituie doar simptome ale unei boli neuro-psihice, cum ar fi epilepsia, psihopatiile, isteria, debutul de schizofrenie ș.a., evident că se pune mai mult ca oriunde problema unei asistențe medicale corespunzătoare, dublată de o calificată intervenție psiho-pedagogică.

Iată de ce manifestările de dezadaptare adesea prezente într-un tot greu de disociat, mai ales într-o fază mai înaintată, impun o analiză deosebit de atentă și măsuri educative bine studiate.

În încheiere, consider că trebuie accentuat faptul că în cate-

goria tulburărilor de comportament nu intră manifestările sporadice, reacțiile ad-hoc la situații mai neconvenabile, ci acele manifestări de comportament ce tind să se stabilizeze, să devină în viața copilului un „sistem” de a fi; deci e vorba de „trăsăturile de caracter” care tocmai se formează la această vîrstă.

CU HERVÉ BAZIN

DESPRE: PATERNITATE, FAMILIE, EDUCAȚIA COPIILOR, EMANCIPAREA FEMEII

(Urmare din pag. 10)

să-i îndepărteze de la rolul lor, pe cînd, dimpotrivă, un număr mare de femei profită de vîntul care suflă spre a se apropia de insuportabilul model al femeii americane. Ori, sfîrșitul patriarhatului nu trebuie să ducă neapărat la matriarhat, ci la o armonioasă egalitate, care nu poate fi atinsă decît în respectul drepturilor celuilalt.

— Dispariția autorității bărbatului nu constituie, totuși, un element în plus, pentru o deplină egalitate între sexe?

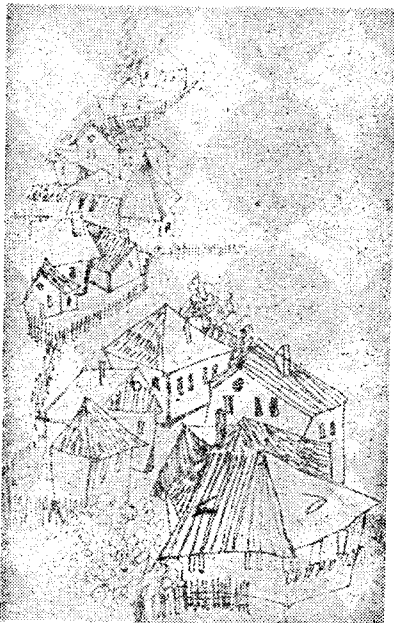
H.B.: Firește, chiar dacă unii bărbați n-o privesc deloc cu ochi buni și încearcă să ducă o luptă ciudată, de ariergardă, ca să mai salveze cîtiva fulgi din panașele lor jumulte.

Chiar și cele mai sacre locuri de izolare a bărbatului, investite pentru femei cu un mister, pe care nu l-au avut niciodată, încep, unul cîte unul, să-și piardă această „calitate”. O prietenă de-a soției mele îmi mărturisise că pe vremea cînd era adolescentă nu îndrăznea niciodată să pună

piciorul într-o cafenea — agoră masculină — și că doar războiul a silit-o, din cînd în cînd, să aștepte într-un asemenea local vreun tren întîrziat sau un autocar cu gazogen. Dar și atunci, simțea cît de necuviincioasă era socotită prezența ei acolo de către consumatorii masculini care considerau că a te întîlni, a vorbi, a bea, a fuma, într-un local public, este și trebuie să rămînă un apanaj al bărbaților. Femeile erau doar tolerate. Acum fetele se duc la cafenea, tot așa cum se duc la liceu, la universitate sau la birou. „Nepoata mea, îmi spune aceeași prietenă a soției mele, rîde de spaimile adolescenței mele, așa cum rîdeam eu de părăiriile bunicii mele.”

Forța? Agresivitatea? Singularitatea? Misterul? Sînt și ele acum valori în scădere. Și e bine că se întîmplă așa și, cu excepția bărbaților care vor, mai departe, să fie iubiți, apreciați și admirați de femei (să nu uităm: Narcis era bărbat!), toți ceilalți au înțeles, cred, tot ce au de cîștigat, de pe urma acestei pierderi.

DESENELE COPILOR

Peisaj moșesc

**ȚINTĂREANU
VIORELA**

elevă în cl. XI-a
Liceul de arte plastice,
București

ADEVĂRATA ÎMPLINIRE SOCIALĂ A FIECĂRUIA DINTRE NOI

(Urmare din pag. 1)

știentă sau nu — a faptului că generează situațiile dificile ale „bătrînului singur”. Descompletarea, prin divorț, a familiei este de natură a impietății atît asupra dezvoltării copiilor rezultați din căsătorie, cît și asupra fiecărui soț în parte. Iată de ce trebuie clar înțeleasă necesitatea realizării complexului de relații sociale familiale.

Nașterea și creșterea copiilor — continuare a propriei noastre ființe — semnifică adevărata împlinire socială a fiecărui dintre noi. Și aceasta implică întemeierea prin căsătorie a familiei proprii, stabilitatea ei printr-o normală funcționalitate, a cărei condiție esențială o constituie existența grupului de copii.

(Urmare din pag. 1)

produce în mod redus fluxul, ea ar putea fi și teren de nidație, de grefare a unui ou, cu o sarcină consecutivă; sarcina va putea face apoi să dispară aceste lipsuri, dintre pereții uterini, ajungînd chiar la termen, dar mai adeseori ea se întrerupe în primele luni, din lipsa de teren nutritiv potrivit și din lipsa de spațiu suficient dezvoltării embrionului.

Foarte des se întîmplă ca, după vreo cîteva raclaje făcute pentru avort, sarcinile următoare, de acum voite de soție cît și de soț, să nu mai poată fi păstrate, căci la data vîrstei de întrerupere voită a celorlalte sarcini, apare, stereotip, avortul spontan, uneori fără nici un semn prealabil, spre marea dezolare a soților care abia de acum încep să regrete avorturile anterioare din fuga de copii.

Noi numim acest fenomen cu cuvîntul de avort habitual, sau avort prin repetiție și care are la bază un deranjament de ordin nervos, pornit de la uter, printr-un reflex, condiționat de către avorturile provocate prin instrumente.

Acest reflex condiționat se bazează pe activitatea baro și mecanoreceptorilor nervoși incluși în mucoasa uterină și în musculătura uterină, a căror funcție este de a asigura un perfect echilibru în creșterea sarcinii pînă la terenul ei normal. Prin raclaje se distruge un număr mare din acești interceptori, deci

legătura nervoasă va fi defectuoasă între uter și scoarța cerebrală. Dar și insuficiența hormonală, ovar cu corpul galben și hipofiza, poate fi cauză de avort spontan; aceste avorturi însă sînt mai rare și se numesc avorturi endocrine; în aceste cazuri este nevoie de examene de laborator, ca să se poată cunoaște care hormon este în lipsă, pentru a putea fi completat cu extrase hormonale adecvate. Nu toate spitalele posedă laboratoare hormonale, încît este greu să se constate originea unor astfel de avorturi, care — se presupune — pot fi tot rezultatul raclajelor repetate prin deficiența mucoasei uterine.

Mai sînt și alte cauze bine cunoscute de femei, ca anexitele după avorturi, care produc astupări ale trompelor, greu de remediat, cerînd timp foarte îndelungat, mai mulți ani, ca să se ajungă (prin băi, raze ultrascurte, vaccinuri, injecții cu antibiotice) la posibilitatea de a mai putea rămîne gravidă.

Vor fi însă cazuri în care femeia, cutreierînd an de an pe la cabinetele de ginecologie și la cele mai bune băi de mare, de sare, de nămol, ca în urmă, neavînd nici o ameliorare, să ceară intervenția chirurgicală pentru a putea fi salvată de suferințele de zi cu zi și pentru a putea avea copii, singura nădejde de acum să-și asigure căsnicia foarte des amenințată din lipsa de copii.

„SUB LEGE LIBERTAS”

(Urmare din pag. 1)

Respectul pentru femeie — pentru femeia soție și femeia mamă — e poate cea mai de seamă dintre aceste trăsături. În familia care îl crește, viitorul tată sesizează acest sentiment și-l continuă în familia pe care el o întemeiază.

Așa-zisa „iubire” extraconjugală, colorată de pasiuni și înflorită de imaginație pseudo-romantică a fost privilegiul bărbatului „monarh”, care nu odată „iubește” fără respect și „respectă” fără iubire. Între această iubire și simpla „datorie” conjugală afișată uneori nu e decît un pas.

Iubirea și respectul pentru copii și răspunderea pentru viitorul lor constituie a doua trăsătură importantă. Iubirea de copil începe cu dorința de a-l avea. Omul a fost și este flămînd de viitor, flămînd, într-un fel, de nemurire și eternitate. Mentalitatea religioasă îl amăgește cu o eternitate metafizică, învăluită în umbrele misterului. Umanismul integral al prezentului și mai ales cel al viitorului nu mai poate avea o asemenea viziune despre viață. Viitorul nostru sînt copiii noștri. Ne realizăm în copii. Trebuie să avem sentimentul acestei realizări. Individual și colectiv.

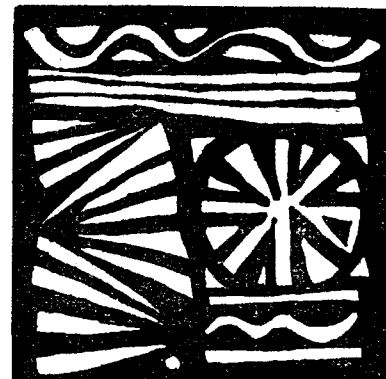
A treia trăsătură: convingerea că ne integrăm în societatea nouă numai prin familia nouă. Societatea noastră amintește părinților — noi am spune, mai ales bărbaților — acest lucru. Noua lege privind măsurile contra divorțului se înscrie pe această linie.

Legea la care ne referim, ca orice lege civilă, are evident un caracter prohibitiv, enumerînd măsuri de acest fel, ce trebuie avute în vedere. Ele *invită* pe tineri — mai ales pe tînăr — să reflecteze serios înainte de căsătorie; ele *obligă* la reflexie și mai serioasă înainte de o eventuală despărțire. În interesul lor, dar mai ales al copiilor.

Legea, ca normă juridică, are putere de lege pur și simplu, reală și obiectivă, cînd e expresie a unei nevoi reale și obiective. Ea devine eficientă pentru promovarea acestei realități numai dacă nu e lăsată să se realizeze la voia hazardului. Toate forțele trebuie mobilizate pentru a o realiza conștient și sistematic. Aici un rol important îl au de îndeplinit pedagogii și scriitorii, — pedagogii prin școală, scriitorii prin operele lor. Sarcina nu e ușoară și ea ține mai ales de experiența de viață a celor ce sînt în cauză.

Străbunii aveau o vorbă înțeleaptă: „sub lege libertas”. Libertatea ne e scumpă, dar nu poate exista libertate în afară de ordinea firească și rațională. Cînd legea nu e lege, ci constrîngere arbitrară, nu poate exista libertate; cînd libertatea nu e libertate ci desfrîu (în înțelesul chiar etimologic al cuvîntului — adică lipsă de frîne), nu mai există lege. Cînd însă legea e firească, libertatea e posibilă, și legea e posibilă — amîndouă sînt posibile laolaltă.

Legile pentru protecția familiei sînt legi pentru protecția omului și nu poate fi justificată nici o libertate care le-ar contrazice.

LITERATURA ȘI EDUCAȚIA

Alăturarea acestor două noțiuni este pentru unii fie o adevărată impietate, fie rodul unei confuzii grosolane de termeni. Îmi iau dreptul să revin altădată, aici, asupra acestei chestiuni și să demonstrez că, după părerea mea, de cele mai multe ori, cei doi termeni s-au aflat într-un proces de interdependență. Acum aș vrea să mă opresc asupra unui aspect particular — dar cred — destul de important în pregătirea intelectuală, morală și estetică a tinerei generații. Mă gândesc anume la ponderea pe care trebuie să o aibe în cultura noastră monografia și biografia literară cu toate corolarele ei. Ca să evit orice neînțelegere, aș vrea să spun de la bun început că ne aflăm astăzi într-o situație înfinit mai fericită decât cu ani în urmă, când o folosire îngustă și unilaterală a frontului criticii și istoriei noastre literare făcea ca apariția unei monografii sau a unei biografii să fie o adevărată raritate. Se perpetuau în planurile editurilor ani în șir aceleași nume care anunțau monografii despre mari scriitori, dar nu reușeau să le aștearnă pe hîrtie nici după zece ani. După unul și același studiu se perpetua ca prefață, ca mică monografie, ca mare monografie (schimbîndu-se uneori doar formatul), ca articol într-o carte a criticului sau într-o culegere colectivă de studii. S-a ajuns la situația neplăcută ca un singur studiu să vadă lumina tiparului de patru, cinci ori, deși era evident depășit. Și nu pentru că ar fi fost realmente cerut de public, ci pentru că era mult mai simplu pentru unii redactori să meargă pe drumuri bătătorite. Dacă o asemenea situație este acum de domeniul trecutului, nu-i mai puțin adevărat că reminiscențe ale unui asemenea mod de a gândi se mai întîlnesc încă. Dar aceea ce mi se pare cu adevărat îmbucurător este faptul că în biblioteca noastră s-au alăturat în ultimii ani studii despre marii scriitori clasici, despre principalele curente literare, că avem descris în linii mari peisajul literaturii noastre, că s-a început investigarea unor scriitori mai „dificili”, că și acolo unde încă n-au apărut monografiile sînt puse jaloane ferme prin prefețele și studiile introductive apărute. Ne bucură deasemeni și un fapt ce mi se pare a demonstra spiritul larg, viziunea modernă a editurilor noastre și anume faptul că despre același autor sau pe aceeași temă apar mai multe monografii și studii, că monopolul despre care vorbeam, instituit fie de mediocri, fie de oameni neproductivi este pe cale de dispariție.

Nu am intenția să fac aici un bilanț, deoarece ar trebui să transform articolul într-o însuirire de nume și opere. Mi-aș permite, pornind de la constatarea acestei situații care ne-a dat tuturor prilejuri de satisfacție, să pun în discuție câteva probleme. Mai întii cred că o anume anchiloză și un anume spirit rutinier, neprielnic inovației, se mai face încă simțit. Să ne gândim mai bine: monografiile propriu-zise despre scriitorii noștri apar în fond numai la Editura pentru literatură. Inițiativa mai mult decât lăudabilă și plină de foloase a Editurii tineretului de a tipări colecția de micromonografii nu este de natură, deocamdată, a stimula cercetările critice, deoarece un spirit reticent face ca în numărul aparițiilor să prevaleze reeditările. Ori o colecție nu-și poate impune un profil propriu, decât prin ceea ce aduce cu adevărat nou. Ori un ritm prea încet față de cerințele pieții, mi se pare că mai există încă în acest sector al editurii, care a avut și realizări demne de laudă. Aș menționa aici prețioasele culegeri din opera critică a lui Tudor Vianu, Al. Philippide, G. Călinescu. Dar nu știu cine și în numele cărora principii poate opri o editură, ce poartă numele de editură a tineretului, să tipărească monografii dezvoltate despre scriitorii noștri și studii de mari proporții (cred că o carte de tipul celei semnate de G. C. Nicolescu, *Școala literară de la „Contemporanul”*, pledează cu prisosință pentru acest principiu). Cred că o dată pentru totdeauna asemenea delimitări trebuie să dispară, și un sector atât de important ca acela al tipării de monografii și studii să fie diversificat și împărțit pe tot ansamblul editorial. Pentru că iarăși nu știu de ce și în numele cărui principiu Editura didactică nu ar tipări asemenea studii și monografii, ci numai cursuri universitare și ele într-un tiraj extrem de restrîns. Pentru că nu știu de ce și în numele cărui principiu Editura științifică (editură ce are atât de frumoase și de interesante inițiative în ultima vreme) nu ar acorda un spațiu și mai larg acestor preocupări, bineînțeles fără să stirbească profilul ei. Emulația creatoare între toți acești factori ar duce în mod sigur la un salt calitativ.

Am mai avut prilejul și altădată să vorbesc despre osificarea unor colecții și de acceptarea unor asemenea fenomene.

Cred că una din cauze este această slabă racordare la experiența unor edituri străine, cu îndelungă activitate. Mă gândesc cit de utilă ar fi, de pildă, o colecție de tipul celei tipărite de „Marabout”, care editază cărți destinate tineretului, pe profilul diferitelor vârste.

Pentru ce pledez în fond? Pentru o mai mare diversificare a acestui sector, pentru existența unui spirit stimulat real, pentru dispariția rigidității.

A fixa prea strict profilul unei edituri echivalează pe acest tărîm cu îngrădirea inițiativei, ceea ce duce la somnolență și pasivitate. De ce am spus pe acest tărîm? Deoarece în momentul cînd școala românească are o asemenea pondere în viața patriei, în momentul în care studiul literaturii devine o componentă a formării viitorului cetățean, acest sector al activității editoriale trebuie privit cu maximă atenție și exigență.

De altfel, interviul pe care directorul Editurii Tineretului — Alexandru Georgescu — l-a acordat revistei „Colocvii” (publicat în numărul trecut) anunța nu numai câteva titluri noi, dar și — aceasta nu se pare a fi cu deosebire important — câteva direcții noi, în care se va îndrepta activitatea acestei instituții, pentru a corespunde numelui și menirii ei. Ele se adaugă unui șir de alte inițiative din ultimii ani, care au făcut din această Editură o prezentă vie și eficientă în cultura noastră. Recunosc, a fost o operație grea, care a cerut efort, pricepere, muncă susținută, pentru a desțeleni un teren în care suficiența, spiritul rutinier și închistat își puseseră o amprentă extrem de vizibilă.

VALERIU RÂPEANU

NOTE DE LECTURĂ

IRVING STONE
AGONIE ȘI EXTAZ

Numărul mare de opere dedicate vieții lui Michelangelo Buonarroti mărturiseste uimirea constantă a epocilor ulterioare în fața unei covârșitoare personalități umane.

Fascinația oamenilor din toate timpurile pentru biografia marelui florentin este explicabilă. Despre titanul Renașterii italiene, pe drept cuvînt se poate spune că a năzuit să se confrunte pe plan artistic cu întreg Evul mediu.

Personalitate fantastică, Michelangelo, omul acela scund, firav și trist, a lăsat o operă tulburătoare a cărei coordonată lăuntrică absolută este lupta omului cu universul, luptă din care se naște frumusețea fizică și morală a celui menit să aducă rațiune în lucruri: omul. Viața și opera marelui artist se luminează reciproc. Bntuit de contrarii, a avut o existență mistuită de pasiuni fundamentale care și-au găsit expresia în ceea ce știm a fi fost pasiunea sa pentru grandios și monumental în artă. La fresca de pe bolta Capelei Sixtine a lucrat singur patru ani încheiați. A proiectat monumentul funerar al papei Iuliu al II-lea, care ar fi trebuit să aibă patruzeci de sculpturi, întrecînd mărimea naturală și acest proiect intenționa să-l realizeze de asemenea singur. În timp ce supraveghea tăierea marmurii din carierele Carrarei visa să sculpteze întreg muntele. Toate marile sale statui: David, Moise, Cei doi Sclavi, Ziua, Amurgul, Aurora și, Noaptea poartă pecetea acestui genial simț al monumentalului.

Irving Stone pornește de la documente și mărturii, dar completează biografia cu dialoguri și situații presupuse, datorită cărora cartea sa nu este o lucrare strict științifică, ci mai degrabă un roman biografic compus din variațiuni pe o temă dată, prin care încearcă să reconstituie spirala unei vieți de titan. Urmărind dezvoltarea personalității lui Michelangelo, autorul cărții „Agonie și extaz” a insistat asupra acelor laturi din viața marelui sculptor, pictor, arhitect și poet florentin care reliefează voința, aproape supraomenească, a omului de geniu, angajat cu toată ființa în desăvîrșirea idealului său estetic.

Din dramatismul situațiilor destinului acestui titan, înfățișate cu talent de autorul englez, se desprinde sensul înalt educativ al cărții.

Traducerea în românește e semnată de Geo Dumitrescu și Liana Georgescu, iar interesantul studiu introductiv este semnat de Dan Grigorescu.

IOANA BANTAȘ

Recomandări de cărți pe vârste școlare

Versuri, povestiri, reportaje

5-8 ani

ION CRÎNGULEANU: *Bucuri pentru copii*. Ilustrații de Albin Stănescu. 38 p. Preț: 6 lei. Editura tineretului.

Poezii în care se descriu animale, insecte, anotimpuri, fenomene ale naturii. Tonul șagălnic, comunicativ, face atractive versurile, cele mai izbutite fiind cele despre anotimpuri.

Ilustrații bogat și viu colorate, desenul modern, clar, plin de poezie. Ar fi de dorit cit mai multe cărți ilustrate atât de frumos.

10-15 ani

ION BRAD, ION MICLEA: *Fieca Dunării și a mării*. Machetă de Eugen Mihăescu. 45 p. Preț: 30 lei. Editura tineretului.

Album conținînd admirabile fotografii din lumea florei, a faunei dunărene și maritime, însoțite de versuri pline de grație și gingășie.

Despre o carte asemănătoare, semnată de același autori, G. Călinescu afirma că este „O carte încântătoare” și că „Amîndoi autorii au făcut o operă înalt educativă, plină de fantezie...”

CARNELIU REDA: *Taina cetății*. Colecția „Clubul tineretului”. Coperta de Albin Stănescu. 59 p. Preț: 1,50 lei. Editura tineretului.

Cu această povestire istorică se deschide seria din „Clubul tineretului”, colecție menită să satisfacă setea deosebită manifestată de tineret pentru literatura de aventură. Întîmplările din „Taina cetății” sînt inspirate din fapte istorice reale, petrecute în anul 335 î.e.n. cînd macedonezii, conduși de Alexandru cel Mare, au venit la Dunăre să supună pe tribali, intrînd în conflict și cu aliații acestora, geții din stînga Dunării. Înaltele calități morale ale eroilor sînt pildă demnă de urmat pentru tineretul nostru. Cartea este instructivă prin multiplele date etnografice, geografice, istorice.

LEONID PETRESCU: *Tleă și Rleă în țara imposibilului*. Colecția „Să știm”. 96 p. Preț: 10 lei. Editura tineretului.

Plecînd în vacanță, eroii cărții ajung într-o țară imaginară unde nu acționează nici una din binecunoscutele legi: magnetismul, electricitatea, căldura etc. Cei doi copii vor simți „pe pielea lor” ce însemnătate are fiecare din legile învățate și ce s-ar întîmpla dacă acestea nu ar acționa.

Lucrarea este deosebit de instructivă, completînd cunoștințele de fizică ale elevilor; ea atrage atenția asupra primejdiei derivate din necunoașterea legilor fizice.

MIHAI NEGRULESCU: *Orașul lui Pinteol*. Ilustrații de Paul Erdős. 128 p. Preț: 3,50 lei. Editura tineretului.

Reportaj despre Baia Mare, în care apar sugestiv descrise bogățiile și frumusețile regiunii, în care sînt prezentate evenimentele, fapte trecute și prezente din viața regiunii precum și oamenii care au militat pentru binele și fericirea semenilor lor.

Cartea se citește cu plăcere, fiind instructivă și educativă.

Z. R.

Trăinicia familiei

Porând de la constatarea că un individ singular este o stranie excepție în contextul societății noastre actuale, Victor Climescu, medic emerit, ia în dezbateri problema familiei, a importanței acesteia în structura socială contemporană („Tomis” nr. 4. — octombrie). Căminul, scrie autorul articolului, implică obligații majore, sociale și umane, la îndeplinirea cărora trebuie să concure toți membrii care îl alcătuiesc.

Trăinicia celulei familiale este determinată de existența copiilor. Ei sînt liantul ce unește întim, monolitic energia afectivă a părinților, consacrand-o unui sens de viață superior. În climatul spiritual al familiei, arată autorul, trebuie să găsească copilul temelia viitoarei sale personalități, rădăcinile unei etici demne, civilizate, compatibile cu epoca socialistă. Educația viitorilor cetățeni revine în primul rînd familiei care trebuie ajutată de școală și de toate organizațiile sociale.

Responsabilitatea educatorilor

În reportajul-anchetă, „Alo — 22.22.22 — Evenimente”, semnat de George Radu Chirovici în *Gazeta literară* de joi 20 oct. 1966, reporterul fixează în obiectiv cîteva aspecte negative înlînite în viață, ilustrate în diverse împrejurări de indivizi certați cu normele conviețuirii civilizate, și acțiunile pe care factorii de ordine ai vieții sociale (opinia publică, organele de miliție) le întreprind pentru asigurarea liniștii cetățenilor.

Autorul prezintă la începutul anchetei cazurile unor delincvenți vîrstnici, apoi ale unor delincvenți minori (copii nesupravegheați care fură, tineri fete, eleve de școală, care se află la ore tîrziu în localuri în compania unor indivizi discutabili sub raport etic: huligani, scandalagii, alcoolici), vrînd să sugereze că asemenea indivizi, ce cu greu pot fi reeducați, se recrutează din rîndul acelor care la o vîrstă tîrzie au scăpat de sub controlul educatorilor. Reporterul atrage atenția tuturor celor ce răspund de educația copilului și în special părinților, asupra responsabilității și atenției cu care trebuie acționat aici, în copilărie, unde materia umană este ușor de modelat.

Sociologia familiei

În articolul „Sociologia familiei”, publicat în revista „Ramuri” nr. 10 (oct. 1966), Ovidiu Trăsnea dezbate unele probleme specifice acestei noi ramuri de cercetare, de o deosebită actualitate. Rolul important al familiei în lumea noastră, influența ei deosebită asupra vieții sociale, extinderea formelor sociale de creștere și educare a copiilor și încurajarea maternității sînt elemente care fac din familie o celulă activă a marelui colectiv socialist. În aceste condiții, problema relațiilor de familie nu mai poate fi considerată doar o chestiune personală.

După ce amintește tradițiile progresiste ale cercetărilor în domeniul sociologiei familiei, din țara noastră, autorul arată că eforturile actuale ale cercetătorilor trebuie orientate către clarificarea unor probleme proprii vieții de familie, în funcție de mediul social concret: condițiile familiei cu sau fără copii, cu femeia ocupată în cîmpul muncii, sau dedicată exclusiv vieții casnice etc. Aceste cercetări vor trebui să evidențieze elementele esențiale care au cea mai mare importanță în creșterea demografică a națiunii.

Salutăm preocuparea constantă a revistei craiovene pentru problemele educative și nivelul înalt științific în care sînt abordate.

Educația patriotică a tineretului

Revista „Argeș” nr. 5, pe octombrie, găzduiește într-una din paginile sale o interesantă dezbateri pe tema formării profilului moral al tinerei generații în spiritul patriotismului socialist.

În articolul care deschide această discuție, prof. univ. Miron Constantinescu relevă deosebita forță educativă pe care o exercită asupra gîndurilor și sentimentelor tineretului cunoașterea directă, nemijlocită a locurilor istorice și a marilor construcții de azi: „Într-o scînteietoare și caldă duminică de octombrie treceam prin Călușeni, parcurînd cele trei poduri de peste Neajlov, dintre care cel mai mare este străjuit la capetele sale de efigia voievodului muntean. Pe malul apei, un ofițer explica unui grup de ostași condițiile mersului bălăliei de acum aproape patru secole.

De pe dealul din față scobora un pîlc de pionieri în pas aproape cadențat, îndreptîndu-se spre aceleși locuri. Gîndurile tinerilor erau îndreptate spre gloriosul trecut. Istoria devenea prezentă cuprînzînd conștiințele ostașilor, copiilor, trecătorilor”. Cunoașterea istoriei la fața locului, acolo unde fiecare piatră amintește de trecut sau de efortul oamenilor contemporani pentru prosperitatea neamului, trezește în sufletul elevilor emoția faptului autentic, aureolînd datele abstracte ale cronicilor. Forța educativă a locurilor istorice devine cu atît mai mare, cu cît tinerii lucrează ei înșiși pe santierul arheologic sau ale noilor construcții de azi, munca voluntară entuziasmată constituind o înaltă școală a dragostei de țară.

În cuprînsul paginii un grup de zece cadre didactice discută problema educației patriotice a tineretului. Fiecare obiect de studiu — relevă în intervențiile lor participanții — oferă, indiferent de conținutul lor realist sau umanist, vaste perspective pentru munca de educare a elevilor și de cultivare în conștiința lor a unor sentimente, convingeri și atitudini patriotice active.

Fizionomia paginii este în chip fericit completată de un vibrant document comunicat de conf. univ. Augustin Z.N. Pop: un fragment dintr-o cuvîntare rostită de G. Vilsan, după unirea din 1918, în fața elevilor de liceu din Oradea.

Abordînd această mereu actuală temă, revista piteșteană contribuie în chip pozitiv la dezbateri competente a problemelor legate de formarea conștiinței patriotice a tineretului.

Autoeducația

Prin prizma ideii că procesul autoeducației este doar un aspect particular al educației, Constantin Rusu, autorul articolului „Determinările autoeducației” („Ateneu” nr. 10 — oct 1966) găsește o primă determinare a acestui fenomen în faptul că în desfășurarea lui subiectul care formează și obiectul care îl formează coincid în cadrul aceleiași persoane. Un om acționează asupra sa conform caracterului, voinței și gîndirii, care sînt ale sale, dar pe care nu el singur și le-a format. Așadar autoeducația este un efect prelungit al educației, o continuare a ei și o imbinare cu ea. În autoeducație influențele externe nu mai acționează ca factori constrîngători. Omul înțelege în mod conștient necesitatea și își stabilește pe această bază linia personalității sale și idealul de viață.

Încununare a acțiunii tuturor factorilor educativi (familie, școală, societate), autoeducația este un proces hotărîtor în formarea caracterului și conduitei umane, de aceea, cunoașterea științifică a particularităților și laturilor specifice ale acestui fenomen este o necesitate imperioasă și actuală pentru toți educatorii: psihologi, pedagogi, profesori și părinți.

ELENA BALTAG

Nu numai pelicula are memorie — cum ne-o reamîntește titlul unei populare emisiuni a Televiziunii noastre — „ei și discul. Reținerea pe disc a vocii unor scriitori și poeți de seamă, citînd din propria lor creație (uneori și din aceea a altor mari literați), constituie un act de cultură cu o deosebită semnificație. Cine altul decît autorul însuși poate cunoaște în cele mai infime detalii sensurile ascunse ale opereii sale? Lectura sa — chiar dacă nu prezintă însuși „actoricești” în înțelesul curent al termenului —

GLASUL SCRITORILOR

constituie un îndreptar de o neprețuită valoare pentru toți cei pe care-i interesează cunoașterea în profunzime a creației sale, descoperirea intențiilor care au stat la baza procesului de concepție al autorului. O anumită intonație, o anumită frazare, o anumită accentuare pot fi pe deplin edificatoare în această privință. Este ca și cînd un compozitor ar înregistra — ca interpret — una sau mai multe din lucrările sale, oferînd viitorilor executați „modelul” de urmat (cazul, de altfel extrem de rar, al lui Enescu, de la care ne-au rămas imprimări proprii ale sonetelor sale de vioară nr. 2 și 3). Dacă la compozitori realizarea unor asemenea înregistrări este însă condiționată de stăpînirea corespunzătoare a măiestriei interpretative, scriitorii trebuie doar să se așeze în fața microfonului și să citească. De-ar fi existat o asemenea posibilitate pe vremea lui Eminescu! Astăzi, însă, posibilitatea există, și ea este folosită pentru realizarea unor asemenea discuri de cel mai înalt interes documentar și artistic.

Iată, de pildă, cele două discuri de pe care răsună molcomul grai moldovenesc al marelui nostru Mihail Sadoveanu. Citînd din propria sa lucrare „La Moldova” sau din „Amintirile din copilărie” ale lui Creangă (disc nr. EXD 30), evocînd viața și opera celiuit mare Mihail — Eminescu — sau recitînd din versurile acestuia (disc nr. EXD 1051), Sadoveanu

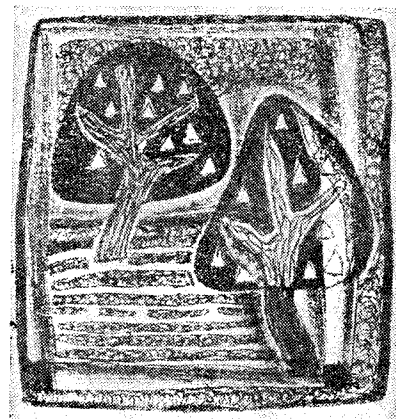
ne oferă o pildă a modului în care se pot evidenția valorile de conținut ale unui text fără a recurge la nici un fel de artificiu actoricesc.

Sau iată recitalul de versuri argeziene citite de către autor (disc nr. EXE 0101). Oricine îl ascultă pe Tudor Arghezi în „Testament” sau în „Cîntec de seară”, nu poate să nu fie impresionat de bogăția de sensuri care i se relevă în ciuda curgerii aparent uniforme a lecturii, atît de caracteristică marelui nostru poet.

În împrejurări speciale — cu caracter dramatic — a putut fi realizat discul intitulat „George Călinescu citește din versurile sale” (disc nr. EXD 1100). Invitat să înregistreze un astfel de recital, regretatul scriitor, critic literar, dramaturg și poet a realizat o serie de imprimări la magnetofonul său personal, cu titlu pregătitor. Îmbolnăvirea și apoi moartea sa au împiedicat efectuarea înregistrărilor în studioul Casei noastre de discuri. Prin bunăvoința soției marelui, imprimările personale au fost puse la dispoziția „Electrecordului”, trecute prin filtre speciale în vederea corectării imperfecțiunilor de înregistrare și apoi imprimate pe disc. În felul acesta s-a putut pune la dispoziția publicului larg documentul de preț al vocii lui George Călinescu, citînd din versurile sale cu acel specific ritm de prozodie antică, cu accente retorice, așa cum obișnuia să recite invitațiilor săi. Recent, un nou disc din această serie (nr. EXE 0228) a permis iubitorilor opereii poetice a lui Victor Eftimiu să asculte glasul cald, vibrant, adeseori cu inflexiuni patetice, al autorului, într-o selecție antologică de versuri, din care nu lipsesc nici cunoscutele sale sonete, nici faimoasa „Baladă a anului” din „Coșul negru”.

Audierea acestor discuri în cadrul organizat al procesului de învățămînt poate prilejui nu numai cunoașterea mai aprofundată a unor texte valoroase ale literaturii noastre (comentate, pe mapele discurilor respective, de către critici literari competenți), ci înainte de toate crearea unui contact viu cu însuși autorul lucrărilor, de o incontestabilă forță educativă.

EDGAR ELIAN

MICA BIBLIOGRAFIE COLOCVII

SCIINTEIA

Facilitatea sentinței de divorț — de Mihai Stoian — 7 oct.

Cum este format gustul elevilor pentru frumos — anchetă realizată de Mihai Iordănescu — 8 oct.

Calea afirmării — de George Radu Chirovici — 12 oct.

Portretul spiritual al elevului de liceu — de Paul Diaconescu — 18 oct.

În serios despre jocul copiilor — de Virgil Caraba, cercetător principal la Institutul de științe pedagogice — 21 oct.

Călători elandestini — de Manole Auneanu — 30 oct.

Autoritate, nu tiranie — de Ursula Schiopu — 31 oct.

SCIINTEIA TINERETULUI

Spune-mi cu cine te aduni, ea să-ți spun cine ești — de Mihai Todea — 13 oct.

Cine sînt părinții lor? — reportaj-anchetă de Galina Bădulescu — 13 oct.

Școala părinților — de Ion Berca, prof. dr. docent — 19 oct.

Colectivul — anchetă de Nicolae Arsenie și Ion Andreiță — 22 oct.

Climatul spiritual al liceului — de prof. Ioan Cornea — 27 oct.

Fațetele indifferenței — de Ioan Rusu — 22 oct.

CONTEMPORANUL

Locul manualului în economia lecției — prof. Vasile Teodorescu.

Pedagogie comparată — Traian Herseni — 7 oct.

Familia — celula societății — conf. univ. Didina Bărbulescu — 7 oct.

Studiul limbii literare în liceu — conf. univ. Gh. Bulgăr — 21 oct.

TRIBUNA

Exemplul personal al educatorului — de prof. Gh. Breharu — 21 oct.

INFORMAȚIA BUCUREȘTIULUI

Familia — factorul numărului unu în educație — grupaj de cinci articole realizate de Hecana Bratu — 12 oct.

MAGAZIN

Lecție de dirigiență — de Graziela Vintu — 29 oct.

FEMEIA

Familia — reportaj-anchetă de Mihai Stoian — nr. 10/oct.

Pimbări intuitive — de Luiza Vlădescu — nr. 10/oct.

GAZETA

ÎNVĂȚĂMÎNTULUI

Modalități de utilizare a elementelor de istorie locală — prof. Vasile C. Răchieru. — 21 oct. 1966

M A R G I N A L I I

A învăța — a dezvoltă gândirea

Sub acest titlu, Al. Roșca publică în „Contemporanul” nr. 45 (1965) din 21 oct. un substăntial material asupra lucrărilor celui de al XVIII-lea Congres Internațional de Psihologie, ținut tocmai această la Moscova.

Congresul reprezintă un important eveniment științific prin tematica sa și prin numărul mare de participanți (4000 de psihologi din 43 de țări). Participanții români s-au remarcat prin contribuții originale în cadrul simpoziunilor și a sesiunilor de comunicări (Al. Roșca, V. Pavelcu, P. Slama-Cazacu, V. Mare, R. Florin, I. Băbăneanu, E. Fischbein, I. Ungher, D. Psata). Din marea diversitate a problemelor dezbătute și a opiniilor care s-au confruntat, autorul se oprește îndeosebi asupra interacțiunii strinse dintre procesul învățării și dezvoltarea mintală a copilului, care a constituit, de altfel, tema fundamentală a lucrărilor Congresului.

O altă problemă dezbătută la Congres, legată de prima, a fost aceea a relației dintre experiența spontană a copilului și învățarea organizată. Unii dintre psihologi (școala lui Piaget ca Wohlwill (S.U.A.) și J. Smedsund (Norvegia) au susținut că activitatea spontană a copilului e mai eficientă decât învățarea dirijată. Psihologii români au semnalat primicia unei generalizări a rolului experienței spontane, comunicînd rezultatele cercetărilor întreprise la un mare număr de elevi.

Influența pozitivă a învățării în dezvoltarea gândirii are o deosebită însemnătate în procesul instruirii organizate și lucrările acestui Congres de Psihologie pot constitui jaloarele unei mai științifice orientări metodice.

M.R.

Pe cînd acest ghid?

Deși de mulți ani de zile toate școlile din țară organizează excursii colective cu elevii, acest atractiv mijloc de educație și cultură prin călătorie devenind un lucru cu totul obișnuit, nici una din editurile noastre (Tineretului, Meridiane, UCFS și Didactică și pedagogică) nu s-a gândit încă să editeze un ghid turistic dedicat, în exclusivitate, excursiilor școlare.

Cîți ani are copilul dvs.?

Mulți părinți se întreabă — pe bună dreptate — de ce nu se imprimă pe copertile cărților tipărite la Editura tineretului și vîrstele cărora ele sînt adresate. În acest fel, alegerea cărților de către părinți ar fi mult ușurată și lucrătorii din librării n-ar mai pune întrebările pe care le auzi îndeobște în magazinele de confecții: cîți ani are copilul dumneavoastră?

Un cod încă nescris

„Codul manierelor civilizate” rămîne încă — din punct de vedere editorial — un cod netipărit și necunoscut rafturilor din librării. Cu foarte mulți ani în urmă, o editură descalificată prin ceea ce ea tipărea în mod obișnuit (Explicarea viselor, romane în feuilleton — de aventuri erotice și crime pasionale), scosese o broșură intitulată simandicos „Codul manierelor elegante”. Acolo se dădeau drept exemple de „eleganță” texte agramate de scrisori crotice pentru uzul adolescenților și se explica modul în care trebuia să faci o vizită cu flori și madrigaluri de ziua onomastică. Desigur, nu după o astfel de broșură ținim, ci după un manual de morală practică, scris de pedagogi, psihologi și sociologi și în care părinții să găsească răspunsuri pe deplin calificate la toate întrebările puse de comportarea civilizată a copiilor în familie, la școală, pe stradă, în tramvai, la un spectacol etc.

Iată o carte pe care oricine ar citi-o cu folos și cu legitim interes.

P.V.

poșta redacției

I. MILITARU — Botoșani: Preferăm „schitele pedagogice” din care cititorii să învețe cîte ceva din arta educației. Mai încercați.

DR. IOAN PREDESCU — Buzău: Problema pe care o abordați este interesantă, dar, din păcate, nu este tratată suficient de clar. Căutați să scrieți mai concis, în fraze mai simple și mai limpezi.

AUREL ORDEAN, com. Romoș — Orăștie: Vă mulțumim pentru urări.

ANTON FELIX — București: Sintem cu toții de acord că educatorul trebuie să sădească în sufletul elevului „pasiunea pentru muncă, sentimentul dăruirii”. Ne-ar fi plăcut dacă în articolul dumneavoastră ați fi arătat cum pot fi cultivate aceste calități.

NICOLAE DIN — Pitești: Revista noastră discută număr de număr ceea ce ne sugerați: problemele privind tineretul, răspunderile lui și ale celor care îl educă.

Povestirea pe care ne-ați trimis-o („Căsătorie nedorită”) conține unele imperfecțiuni de ordin stilistic. Fiindcă ne cereți sfatul în această privință, vă indemnăm să citiți cît mai multă literatură și să studiați arta marilor prozatori.

D. CRISTU — București: Preferăm informațiile care tratează legătura familiei cu școala, modul cum colaborează părinții cu profesorii, pentru buna desfășurare a procesului educativ.

PROF. ION MUCHE — Constanța: De acord cu unele dintre sugestiile pe care ni le dați cu privire la conținutul și aspectul grafic al revistei. Ne promiteți o serie de recenzii. În alegerea cărților însă vă rugăm să țineți seama de profilul revistei noastre.

PROF. VIRGIL CRISTEA și LEON IANCOVICI — București: Încercările pe care ni le-ați trimis vor mai trebui șlefuite. Vă rugăm să le revedeți.

FLORIAN DRAGOMIRESCU — Giurgiu: Sugestiile dumneavoastră cu privire la revistă precum și maximele au fost reținute de colectivul redacțional.

GIOVANI GH. LUȚĂ, com. Fizești — Hațeg: Am fi bucuroși să ne trimiteți articole despre munca de educație de la sat, în care sînt angrenați atît profesorii și învățătorii, cît și părinții. Cu versurile închinete celor mici, adresați-vă unei reviste pentru copii.

IANCU POPESCU — Tg. Jiu: În foiletonul „Argumentele dirigintelui” nu se dezvăluie care anume sînt carențele din munca dirigintelui cu familia elevului, adică tocmai ceea ce ar fi fost util să relevați.

„Un cetățean care dorește buna educație a copiilor”: Cităm din scrisoarea dumneavoastră: „Cu multă plăcere am urmărit articolele din revistă și sînt convins că intențiile colectivului sînt bune — însă — este necesar să împărțim problemele în trei grupe mari și anume:

1. Probleme de ordin general în care să se dezvolte subiectele: modestia, hărnicia, cinstea, dragostea față de părinți și țară etc.

2. Obligația copiilor față de părinți, educatori, societate și față de ei (inșiși).

3. Drepturile copiilor — ale celor ascultători și ale celor neascultători, ale celor buni și ale celor răi...”

Dacă urmăriți cu atenție revista noastră, veți constata că problemele sugerate de dumneavoastră intră în preocuparea colectivului redacțional.

Sintem de acord cu dumneavoastră cînd afirmați: „copilul devine bun și folositor societății numai atunci cînd are obligații...” Între altele, propuneți ca la orele de dirigență „să se arate copiilor cum să se comporte acasă, să ajute pe părinți în problemele gospodărești cel puțin o oră pe zi, să facă economie, să nu strice îmbrăcămîntea, cărțile etc”. Este regretabil că la orele de dirigență de la școala în care învăța copiii dumneavoastră nu se discută astfel de probleme.

PETRIC STUPARU — Iași: Mica proză de dimensiunile unui „moment” pe care ne-ați trimis-o (intitulată „Experiență”) degajă un aer cam vîstos. Mai există astăzi prejudecăți, datorite ignoranței, din categoria atît de incredibilă care v-a inspirat schița?

Reveniți cu momente observate în contemporaneitate, nu în trecutul îndepărtat.

D. FARA — Timișoara: Studiul dumneavoastră „Paternologia — o nouă știință a educației” este mult prea întins ca să-l putem publica. În al doilea rînd, putem oare acredita o expresie de felul „paternologiei” ca să designăm arta părinților de a-și crește copiii? În privința sugestiilor ce ni le comunicați, părerea noastră este aceasta: la paginile scrise de cititori intră în mod firesc colaborarea părinților, așa încît nu mai socotim necesară și o rubrică special rezervată părinților. În esență, ceea ce așteptăm de la dumneavoastră ca profesor de pedagogie, cu o activitate publicistică laborioasă, pe care o cunoaștem, este să ne trimiteți articole concentrate în 3-4 pagini, de sociologie a educației sau de practica pedagogiei cu părinții. Studii teoretice de mare înțelegere publică „Revista de pedagogie”. Dacă sînteți de acord, studiul trimis pentru „Colocvii” îl vom transmite „Revistei de pedagogie”.

TINERETUL SUEDEZ ȘI EDUCAȚIA

Citeva afișe cu desene violent colorate și cu litere mari mi-au atras privirile, în vizita ce o făceam într-unul din orașele-satelit ale Stockholmului. În fața unei clădiri noi, trecătorii își opreau pasul, în special tinerii. Era dimineață. Ușa clădirii aceleia rămânea parcă ținută în cuie. Curiozitatea ne mîna să pătrundem înăuntru. Cu bunăvoința insoțitorului nostru, suedez, am pătruns. Pășisem în holul unei case pentru tineret, construită după toate cerințele moderne. În hol, din nou afișe, cu fotografii ale unor orchestre și soliști de muzică ușoară. Orice amănunt din jurul nostru arăta că cei care se ocupau cu aranjamentul urmăreau cu insistență să atragă amatori.

Cînd am cunoscut-o pe directoarea casei și cînd am stat de vorbă cu ea, am înțeles mai bine ce rost avea acest afișaj. Prin el se urmărea atragerea tinerilor inadaptabili, a celor ce hoinăresc pe străzi, fără nici un rost. Cine vine aici convins de afișe, e bine primit. Cine nu le citește este îndemnat pe cale directă de personalul casei care face dese deplasări prin cartiere. O dată ajunși în acest lăcaș, tinerilor turbulenți li se pune la dispoziție tot felul de mijloace pentru a se distra. O sală mare de dans le stă la dispoziție. Un bar, de asemenea. Între două dansuri, ei sînt îndemnați să viziteze camerele de la etaj unde înlînesc o lume nouă pentru ei, o lume a creației. Fiecare cameră reprezintă un cerc de preocupări — sculptură, pictură, muzică, artă fotografică etc. Cînd noii oaspeți încep a se obișnui să frecventeze casa tineretului ei se îndreaptă cu interes sporit spre unul din cercuri. Lucrările unora, expuse în camerele ce servesc și de atelier și de expoziție, demonstrează că talentele se găsesc pe maidan, în stare primitivă. Trebuie numai ca cineva să le culegă și să le șlefuiască.

În Suedia, problema educației tineretului preocupă în mod deosebit statul. După cum spunea dl. Tage Erlander, primul ministru suedez: „Sarcina noastră nu este de a-l îngrădi, ci de a-i crea tineretului posibilitatea de a-și realiza idealul său pentru cîștigarea unei vieți bune, demnă de a fi „trăită“. Dar acest fel nu este ușor de atins. Așa cum o spun și unele oficialități, problemele ridicate de tineretul de astăzi sînt mai dificile decît înainte. Societatea modernă îi poate surprinde nepregătiți pe unii tineri ce nu țin pasul cu dezvoltarea ei rapidă.

În Suedia se vorbește mereu despre adaptabilitate și despre reversul ei, iar măsurile ce se iau țin seama de aceste două fațete. Formarea tineretului pentru viață se concretizează în primul rînd prin organizarea unei mai bune rețele de învățămînt. Preocupările în această direcție sînt multiple. Măsurile luate în ultimii ani urmăresc estomparea granițelor ce separă diversele forme de învățămînt, eliminarea „căilor închise“, permițîndu-se elevilor să-și poată valorifica mai bine calitățile prin transferul la alt gen de școală. Se urmărește, de asemenea, a se da o importanță și mai mare învățămîntului general precum și învățării limbilor străine.

În ceea ce privește învățămîntul elementar, acesta este obligatoriu și cuprinde trei cicluri

o cite trei ani. În primul, toți elevii au același program și își folosesc la fel timpul în școală. Ciclul al doilea supune elevii aceluiași program, fiecare clasă fiind încredințată unui învățător. Din clasa a IV-a începe studiul limbii engleze, care este obligatoriu. Ciclul superior se desfășoară sub îndrumarea profesorilor, pe specialități. În primii doi ani ai acestui ciclu, programa cuprinde unele materii comune. Paralel sînt incluse și materii la alegere. Există cinci grupe de asemenea materii cuprinzînd o nouă limbă străină sau unele discipline practice. În clasa a IX-a elevii au de ales între nouă secțiuni, dintre care cinci teoretice și patru practice.

Învățămîntul secundar este în principiu de trei ani, deși sînt școli și cu patru. În Suedia sînt trei tipuri de asemenea școli: licee, licee tehnice și comerciale. Liceele au trei secții: o secție științifică ale cărei materii principale sînt: matematica, fizica și chimia; o secție clasică, caracterizată prin studiul limbii latine și în unele cazuri a limbii elene; o secție generală, cu materii principale: istoria, instrucția civică și geografia. La fiecare secție, elevii urmează cursuri comune în primul an, iar în următorii doi se pune accent pe specializare. Liceele tehnice cuprind șapte secții, între care cele mai importante sînt: mecanica, electricitatea și construcțiile. La aceste școli nu se dă bacalaureat. Absolvenții pot urma studiile universitare. Liceul comercial prezintă aceleași caracteristici ca și cel tehnic.

Pentru viitor se vorbește numai despre un singur tip de liceu cu cinci secții: umanistă, științe politice, științe naturale, economie politică și tehnică. În această nouă școală, latina devine facultativă, în schimb se introduce lingvistica comparativă.

Statul suedez se ocupă de formarea tineretului, sprijinind înscrierea într-o serie de organizații. Cifra lor este apreciabilă: 70. Nu vom încerca să le prezentăm, ci vom arăta că pentru coordonarea acțiunilor organizațiilor și pentru cooperarea dintre ele, în 1960 a fost format un Consiliu de stat al tineretului. El este format din 39 de membri. 8 sînt desemnați direct de ministrul afacerilor sociale. Doi reprezintă Direcția Națională a Învățămîntului public, unul este parlamentar (de drept, președintele Consiliului), altul este expert în psihologia infantilă, unul este comisar al poliției, specialist în delincvența juvenilă, unul este ziarist. Ceilalți membri sînt desemnați de organizațiile municipale și comunale, de organizațiile confesionale, anti-alcoolice, Asociația națională a părinților și tutorilor, Asociații pentru dezvoltarea skiului și a vieții în aer liber etc.

Rezultatele, în general, sînt bune. Tineretul studiază, călătorește, se inițiază în domeniul artelor. Subvențiile acordate de stat îl ajută să se „adapteze“ vieții sociale. Totuși, fenomenele negative dau de lucru oficialităților. A crescut, de pildă, numărul delincvenților. 12 dintr-o mie sînt arestați anual pentru delict grave, (3 hoți de automobile) din care 4 sînt între 16 și 20 de ani. A crescut de asemenea abuzul de băuturi. Numărul delictelor și contravențiilor comise în stare de ebrietate la 1000 de locuitori era în 1962 de 9,3, autorii lor avînd între 15—17 ani, de 23,5 între 18—20 ani și 19,1 între 21—24 ani. Au apărut acele grupuri de „bluzoane negre“, ce provoacă scandaluri, fac beții. Noul Cod Penal prevede sancțiuni mai aspre ca pînă acum contra acestor elemente asociale.

Eforturile ce se depun pentru educarea tineretului suedez arată că ea stă în atenția forurilor conducătoare și că mijloace și forme cît mai variate sînt create în vederea acestui scop.

CONST. SÎRBU

meridiane

EDUCAȚIA SANITARĂ, EDUCAȚIA SEXUALĂ ȘI EDUCAȚIA PENTRU VIAȚA FAMILIALĂ

În anul 1965, Institutul UNESCO pentru educație, cu sediul la Hamburg, a publicat în limba engleză o importantă lucrare: *Educația sanitară, educația sexuală și educația pentru viața familială*. Ea conține lucrările unei conferințe internaționale din anul 1964, care a dezbătut problemele menționate mai sus. La această conferință au participat pedagogi, sociologi, psihologi și medici din 17 țări, precum și experți din mai multe state socialiste.

Lucrările respective își păstrează actualitatea și pentru țara noastră, atît prin orientarea generală a recomandărilor formulate, cît și prin informațiile pe care ni le furnizează.

Conferința a arătat că cele trei probleme dezbătute se găsesc într-o strînsă legătură. Educația sexuală trebuie privită ca o parte integrantă a pregătirii tineretului pentru o viață familială, echilibrată și fericită, iar programa ei, adecvată acestui scop. Respingînd poziția celor care concep educația sexuală numai sub aspect biologic și medical (adesea se pune accentul pe noțiunea de „sex“ și se ignorează cea de „educație“) specialiștii au fost de acord că educația sexuală, fără să se reducă la o „moralizare“ îngustă și difuză, trebuie să aibă în vedere omul în întregul lui, profilul lui moral și concepția lui despre viață. „Ea are de canalizat interesul firesc al copilului și al tînărului pentru problema sexelor, în așa fel încît acesta să ajungă la un echilibru individual și să devină capabil să stabilească relații sănătoase cu alții — în conformitate cu principiile morale — în familie, în școală și în societate. Cele două sexe trebuie să învețe să-și respecte reciproc demnitatea. E vorba, deci, „de educația pentru o dragoste altruistă și în vederea căsătoriei...“ Într-un cuvînt, educația sexuală trebuie să devină totodată educația relațiilor dintre sexe, educația dragostei și a pregătirii pentru viața familială. Concepută astfel, ea trebuie să dezvolte la copil simțul demnității și responsabilității atît față de sine însuși cît și față de alții. Un preferat special a fost consacrat problemei educării demnității personale la copii și adolescenți.

Experții au fost de părere că educația sexuală ar trebui să înceapă încă de la vîrsta preșcolară, prin răspunsurile pe care le dăm la întrebările copiilor, în familie sau în instituțiile preșcolare. În perioada școlarității educația sexuală trebuie integrată în conținutul unor discipline prevăzute în planul de învățămînt, cum sînt: botanica, zoologia, anatomia, fiziologia omului, igiena, științele sociale (istoria, educația cetățenească), psihologia etc. În acest scop s-a recomandat revizuirea programelor și a manualelor școlare. Astfel se va putea realiza o informare gradată și sistematică, cu o finalitate bine stabilită, privitor la problemele sexualității, care va înlocui pe cea întâmplătoare, spontană, lacunară și adesea falsă. Mai tîrziu, la vîrsta de 14—16 ani, această informare se poate completa cu discuții sau lecții special organizate în școală și conduse de către un personal didactic specializat (medicul școlar sau profesori de altă specialitate, dar pregătiți pentru această activitate). Aceste discuții sau lecții în unele împrejurări pot fi

organizate separat pentru băieți și fete. S-a subliniat că nici o problemă nu trebuie prezentată fără evidențierea aspectelor sociale, morale și afective ale relațiilor dintre sexe. Educația sexuală astfel concepută se va ridica de la o simplă „informare sexuală” la domeniul educației morale, al formării caracterului, al constituirii idealului de viață.

Considerăm utilă evidențierea unor teme indicate în programele de educație sexuală: diferențele dintre sexe și relațiile dintre ele, familia (cu accent pe funcția educativă a familiei, responsabilitatea soților și a părinților, familii descompuse etc.), igiena sexuală (reglementarea nașterilor, avortul și urmările lui).

Din programa educației pentru viața familială, remarcăm următoarele teme: protecția familiei și păstrarea integrității ei, îmbunătățirea structurii familiei, idealul vieții familiale, înțelegerea rolului de viitor soț, soție, părinte, economia casnică (bugetul familial), îndeletniciri gospodărești (întreținerea și înfrumusețarea locuinței), igiena vieții familiale și elemente de puericultură.

În ansamblul ei lucrarea poate constitui un sprijin deosebit de eficace în vederea introducerii unor noi activități educative în școlile noastre sau pentru îmbunătățirea celor existente, menite să sprijine și pe această cale recentele măsuri luate de statul nostru în vederea întăririi relațiilor familiale socialiste.

Prof. **TIBERIU TRUȚER**
șef de secție la Institutul
de științe pedagogice

BIBLIOTECILE DIN U.R.S.S.

În prezent există în U.R.S.S. 382.000 de biblioteci publice, dintre care 188.000 pentru copii. Toate acestea la un loc dispun de un fond de 2.000.000.000 de cărți și au 105.000.000 de cititori înscriși. În medie fiecare cititor împrumută de la bibliotecă 19 volume pe an. Pentru deservirea bibliotecilor se formează în fiecare an, prin școlile de specialitate, 2500 de bibliotecari cu studii superioare și 8500 cu studii medii.

În anul 1914 Rusia avea 13.876 de biblioteci, cu un fond total de 9.400.000 de volume.

Les nouvelles de Moscou, mai 1966

ION MUNTEANU

În California trăiește un șarpe de dimensiuni mici, care se hrănește cu ouă de papagal. Când descoperă ouăle, șarpele le pipăie cu limba, deschide apoi o gură enormă în comparație cu mărimea lui și își începe ospățul. Gura șarpelui este formată în așa fel, că nu se pierde nici o picătură din conținutul oului.

După un prinz copios, urmează digerarea hranei, care durează ore întregi, sau chiar câteva zile. Timpul necesar digestiei e în funcție numai de numărul găbenușelor îngurgitate: șarpelui nu-i place abuzul, pe care îl elimină pe nări în timpul „mesei”.

CALEIDOSCOP

În India a fost descoperită o specie nouă de paianjen, ce poate trăi un timp îndelungat fără hrană. El poate rămâne în viață, chiar dacă nu mănâncă nimic... 28 ani.

Medicii veterinari de la grădina zoologică din Berlinul occidental au salvat cu greu viața caracatiței Otto, care e atât de lăcomă, încât și-a devorat o bună parte din propriile tentacule.

Flamingo își hrănește puii într-un mod foarte original: își scufundă în apă ciocul uriaș, prevăzută cu un filtru lamelat, adunând din baltă un număr impresionant de microorganisme. Acestea sînt finute citiva timp în gură să fermenteze, după care puii sînt chemați... la masă.

Vînătorii siberieni împlintă în partea de nord a casei lor ramuri de brad, subțiri și ușoare. Înainte de ninsoare, ramurile se-ndoaie; cînd sînt drepte, se prevede vreme frumoasă. Aceste proprietăți ale rămurelelor de brad sînt în strînsă legătură cu umiditatea din atmosferă. „Barometrul” de brad funcționează și vara, prevenind timp ploios sau soare.

Potrivit unor studii de specialitate, pe glob se înregistrează 360.000 de trăsnete pe secundă și 44.000 de furtuni pe zi.

În America de sud există o broască neobișnuită ce poartă pe spinare un fel de pungă în care-și clocește ouăle. Mormolocii, abia ieșiți din ou, sînt ținuți în acest „incubator” natural, pînă ajung să umble singuri.

Broasca aceasta fiind foarte sensibilă la schimbările condițiilor atmosferice, locuitorii băștinași o folosesc drept barometru viu.

— La uzinele chimice din Copșa Mică s-a realizat încă în anul 1941, pentru prima oară în lume, fabricarea formaldehidei prin oxidarea directă a metanolului.

CUPRINS:

Prof. univ. **ȘTEFAN PASCU:**
Colegii și academii în Țările Române în evul mediu

PENTRU O FAMILIE PUTERNICĂ ȘI UNITĂ

Lector univ. **ION. I. MATEI:**
Adevărata împlinire socială a fiecăruia dintre noi

Prof. emerit dr. **C. STANCA:**
Cînd cerințele naturii sînt nesocotite

Prof. dr. docent **STANCIU STOIAN:**
„Sub lege libertas”

N. VĂLMARU:
Tineri și vîrstnici în oglinzi paralele

Conf. univ. **O. ȘAFRAN:**
Bunele intenții în activitatea educativă a părinților

EMIL VERZEA:
Familia, prima școală

AL. CORNESCU:
În afara programei analitice

TUDOR GHERMAN:
Dezvoltarea gîndirii abstracte a copilului

ZORINA REGMAN:
Ne vorbesc elevii unui liceu de arte plastice

PAUL B. MARIAN:
Cu Hérve Bazin despre: paternitate, familie, educația copiilor, emanciparea femeii

ION DODU BĂLAN:
Perpessicius la 75 de ani

Dr. E. SOLCĂNESCU:
Deprinderile igienice la copii

SŪTÓ ANDRÁS:
Rînduri pentru o creangă de măr (schiță), în românește de N. Crișan

VALERIU RĂPEAȘU:
Literatura și educația

EDGAR ELIAN:
Glasul scriitorilor

CONSTANTIN SÎRBU:
Tineretul suedez și educația

TIBERIU TRUȚER:
Educația sanitară, educația sexuală și educația pentru viața familială

PAGINI SCRISE DE CITITORI, NOTE DE LECTURĂ, RECOMANDĂRI DE CĂRȚI PE VÎRSTE ȘCOLARE, COMENTARII, MICA BIBLIOGRAFIE COLOCVII, MARGINALII, MERIDIANE, CALEIDOSCOP, POȘTA REDACȚIEI, PUBLICITATE

Reproduceri după lucrări de: CORNELIU BABA, C. BACIU, ION MURARIU, VIOREL MĂRGINEANU, CORNELIA DANET, FLORICA CORDESCU, G. ȘARU.

COLOCVII

DESPRE ȘCOALĂ, FAMILIE ȘI SOCIETATE

Revistă lunară editată de Ministerul Învățămîntului

COLEGIUL DE REDACȚIE: **CONST. ARSENE**, înv. emerit, Pitești; **ION ASZODY**, publicist; **Dr. OCT. BERLOGEA**; **BIANCA BRATU**, lector univ.; **TATIANA CAZACU-SLAMA**, psiholog; **SABINA CONSTANTIN**, vice-președintă a Sfatului popular regional Cluj; **GH. DIACONU**, dir. Școlii profesionale „Grivița Roșie”, București; **AL. GEORGESCU**, dir. Editurii tineretului; **EMIL GIURGIUCA**, prof. emerit (redactor șef); **CRISTINA GOGA**, dir. Casei de copii nr. 2, București; **MARIA IACOBESCU**, dir. Școlii pedagogice, Bacău; **I. MATEI**, sociolog; Conf. **Dr. IOAN MORARU**; **LIDIA NICULESCU-MIZIL**; **LUCIA OLTEANU**, red. șef al publicațiilor pentru copii; **VERONICA PORUMBACU**; **STELA PREDESCU**, prof.; **M. RAȚIU**, prof.; Conf. univ. dr. **URSULA ȘCHIOPU**; **ECATERINA TIRCA**, educatoare; **RADU TUDORAN**; **PETRU VINTILĂ**, (redactor șef adj.); **ERWIN WILK**, profesor, București.

Coperta:

Moment solemn de la Consfătuirea de Constituire a Consiliului Național al Organizației Pionierilor din Republica Socialistă Românie.

Bağ de seamă că educatorii în general și părinții, cu precădere, sînt chemați să fie nu numai pedagogi, dar și sociologi, însă mai cu seamă niște economiști. A ști cînd și în ce măsură să dai bani de buzunar copiilor, a ști să dezvolți în ei spiritul economiei și al bunului gospodar, iată o cerință a pedagogiei practice pe care nu o mai ignoră nimeni. Dacă Hagii Tudose este un tip demn de dispreț unanim, risipitorul dezlănțuit și irresponsabil nu este mai puțin demn de privirea și judecata noastră critică. Casa de Economii și Consemnațiuni (CEC) este, dacă mi se îngăduie acest eufemism, o instituție care întrunește armonios virtuțile unui profesor de matematici, ale unui specialist în economie politică, ale unui sociolog, ale unui diriginte, ba chiar ale unui părinte cu milioane de odrasle. În nume-

O SĂPTĂMÎNĂ CARE DUREAZĂ UN AN

„Un tîran călătorea odată cu un băiat al său, numit Toma. Era vară. Călătorind ei, tatăl văzu pe drum o potcoavă și zise fiului său: „Tomo, ia această potcoavă în traistă la tine”. „Pentru un lucru de nimic nu mă voi apleca pe căldura asta.” S-a aplecat deci tatăl și-a luat potcoava; și-a pus-o în traistă. A vindut-o unui faur ce meșterea la o margine de tîrg, pentru o para. Cu paraua a cumpărat vișine — să-i ție de sete. „Dă-mi și mie vișine, să mă răcoresc, i-a cerut Toma. Tatăl n-a răspuns; a grăbit pasul și-a lăsat să-i pice, în urma lui, în colb, o vișină. Fiul s-a aplecat, a șters-o și s-a răcorit cu dînsa. Chiar atunci tatăl a mai lăsat să-i cadă una și încă una și așa, pe rînd, toate. Și Toma se apleca de fiecare dată, rulegîndu-le“...

Această istorioară plină de tîlc — pe care am rezumat-o — a fost scrisă de Creangă în 1871, la șapte ani după ce s-a înființat, — prin decretul domnitorului Cuza — prima Casă de Depuneri. Din simburile de atunci a răsărit un lujer căruia i-au trebuit, în condițiile vitrege ale trecutului, aproape o sută de ani, ca să devină CEC-ul de azi: copac falnic, cum înaintășii nici nu visaseră. Trunchi puternic, CEC-ul numără azi o coroană bogată: aproape 6.000 de unități la dispoziția depunătorilor, din care 4.865 la sate. Fiecare al patrulea om din România e depunător la C.E.C.

Peste o jumătate de milion de școlari sînt depunători la C.E.C. Cifra vorbește elocvent despre importanța pe care educatorii o acordă acestei probleme.

Și totuși îndemnurile la economie, cumpătare, bună gospodărire a veniturilor personale au rămas și vor rămîne tot așa de actuale ca pe vremea cînd marele povestitor își scria istorioara, — ne spune tovarășul profesor Pîslaru Constantin, mandatar CEC al Școlii nr. 168 din str. Alizeului (fostă Zoe Grand), București. Precizăm că această școală e frunțasă pe Capitală, în acțiunea de educare a elevilor în spiritul economiei, peste 95% dintre ei fiind depunători la C.E.C. Pentru aflarea „secretelor” de muncă și popularizarea lor ne-am adresat deci profesorului Pîslaru Constantin.

— Nu există secrete. Familia și școala îl pot scuti pe copil — vorba lui Creangă — de multe „aplecări”, adică,

de risipă a efortului și timpului, dacă prin lămuriri date la timp, și mai ales prin exemplu personal îl învață să-și formeze spiritul de economie, de chibzuială, care se formează de timpuriu.

— Totuși, cum?

Interlocutorul zîmbește:

— Curioși sînteți, voi reporterii. Voiți rețete și ele nu există. Școala noastră a fost bombardată în ultimul război și refăcută apoi prin muncă voluntară. V-o spun ca să subliniez valoarea exemplului personal: sîntem, aici, gospodari chibzuiți, locuitori într-un cartier muncitoresc cu vechi tradiții: Grivița Roșie. Nu uitați că exemplul cel mai bogat în virtuți educative pleacă de la părinți. Și încă ceva: ajutorul cadrelor didactice, al diriginților în special. N-am făcut din economie un scop în sine: ar dăuna mult elevului, transformîndu-l într-un posibil Hagii Tudose. Economia o privim ca o acțiune educativă și patriotică: banii pe care temporar îi deține C.E.C.-ul contribuie la înfăptuirea prevederilor de plan; rodul lor se vede: fabrici, uzine, școli, drumuri. Aceste economii rodesc și direct: primim dobînză pentru depunerile noastre.

Economia pentru a-și merita titlul, trebuie făcută, de fiecare din micii noștri depunători, în vederea unui țel nobil. La vîrsta asta, copiii adună bani pentru a-și realiza mici „idealuri”, de la un stilou, la bicicletă; de-asemeni un stimulent și în același timp un exemplu concret de avantaje pe care le oferă un libret de economii îl constituie excursiile. Cu banii economisiți am făcut, cu școala, cîteva excursii de neuitat pe Valea Prahovei, la Doftana, ba chiar și un circuit prin țară: Moldova, Transilvania, Oltenia. Folosul, în asemenea ocazii, nici nu mai trebuie explicat: elevii, după fiecare vacanță mai ales, se străduiesc să-și sporească depunerile la C.E.C.

Credeți-mă, nici măcar n-am știut că am ajuns astfel frunțasi pe Capitală, cum spuneți. Tot secretul constă în a convinge pe elev că „săptămîna economiei” durează un an.

REPORTER

Despre economie iarăși...

roase școli CEC-ul are în fiecare elev un depunător de economii pe un libret de dimensiunea unui șfert de fașure. Pe întreg cuprînsul țării, CEC-ul are sute de mii de elevi ai școlilor generale și ai liceelor, deprinși a fi sîrguincioși nu numai la învățură, ci și la economisirea cu măsură și înțelepciune a banilor de cheltuielă personală. O literatură întreagă, la noi și aiurea, n-a încetat să elogieze spiritul economiei, foloasele educative ale deprinderii de a nu fi risipitor nici cu bunul tău, nici cu bunul obștesc. Sute de proverbe populare, strigături satirice, numeroase pagini scrise de Creangă, Ispirescu, Eminescu, Arghezi, aduc economiei lauda ce se cuvine uneia din cele mai nobile deprinderi omenești. Strînsul banilor pe un libret de CEC, așa cum bine se știe, nu este o îndeletnicire în sine. Pedagogia acestei deprinderi de o înaltă valoare etică și socială constituie unul din cele mai frumoase și eficiente mijloace de a forma în om, încă de la vîrsta copilăriei, acel armonios echilibru, caracteristic tipologiei socialiste, care face din omul epocii noastre un cetățean conștient și patriot, atent și înțelept la cheltuirea venitului personal, ca și la folosirea judicioasă a averii sociale. Copiii de azi vor fi miine ingineri, arhitecți, economiști, răspunzători într-un sector sau altul de mari investiții materiale și financiare. De modul în care sînt educați astăzi, pe băncile școlii, în mijlocul familiei, în orele de dirigenție, depinde în mare măsură aportul lor la opera de înflorire a patriei și de neînțetată creștere a economiei naționale.

Îndrăznesc a spune că elevul posesor astăzi al unui modest și durabil libret de economii la CEC va ști și miine să gospodărească un șantier și să conducă o uzină, cu conștiința sporită de propria deprindere de a economisi. În acest sens, libretul de economii la CEC, pe care îl poartă numeroși elevi, capătă semnificația unei cărți de școală, a unui abecedar.

PETRU VINTILĂ

- Puținul cu puținul se face multul.
- Economia te satură, risipa te flămînzește. Alege care-ți place.
- Banul în mîna risipitorului, ca un burduf de brînză în seama cîinelui.
- De unde tot iei și nu pui, curînd se isprăvește.

PROVERBE POPULARE

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
1											
2											
3											
4											
5											
6											
7											
8											
9											
10											
11											

cuvinte încrucișate

ORIZONTAL:

1. — Prieten de nădejde al omului, care îl ajută la realizarea economiilor. — Instrument de economisire (pl.) 2. — A strînge. — Fluviu european. 3. — Localitate... cu economie. — Bucuria copiilor, iarna, pentru care au economisit bani încă din timpul verii (pl.) 4. — Nu are putere. — Barem. 5. — Deschid un cont. — Verbul celui cumpătat. — Adjectiv din timpul verii. 6. — Cumpătarea în viață e cea mai bună povăț. 7. — Unul din avantajele oferite depunătorilor la CEC (sing.) — Fată... cu bani la CEC. 8. — Cules. — Risipit pe toate părțile. — Școala le cultivă spiritul de economie și prevedere gospodărească. 9. — Comună în raionul Sf. Gheorghe. — A scoate bani de la CEC, în vederea cumpărării unor lucruri. — Patru. 10. — Intrebuintează buretele. — Domnitor român, care a semnat legea de înființare a Casei de Depuneri din România, la 24 noiembrie 1864. — 11. — Fiecare elev, un susținător activ al CEC-ului.

VERTICAL:

1. — Acesta nu mai este strîngător, ci cu totul altceva. — Colectiv de elevi care economisește la CEC. 2. — Ban deus la CEC. 3. — Căciulă de ceremonie. — Primul la aspirantură. — Cărăuie printre holde. 4. — Economisirea banilor prin CEC. 5. — Lucra. — Scoase din grup. 6. — Refren la un cîntec popular. — Unitate de lucru mecanic. — Azi unul, miine altul și gata libretul de economii. 7. — Bun personal la CEC. — Ghișeu, la închidere. 8. — Poftă de joc la copii. — Mlaștină. 9. — Factor decisiv în formarea spiritului de economie. — Caut... o notă muzicală. 10 — Suma depunerilor la CEC. — Mic vas de război. 11. — Celebritate literară antică. — Încuetoare... cu cheie.

NELU POP NICORESCU

COLEGIU ȘI ACADEMII ÎN ȚĂRILE ROMÂNE ÎN EVUL MEDIU

Evul de mijloc se caracterizează, în general, pretutindeni, printr-o aprecieabilă proliferare a culturii. De conținut religios și teologic mai întâi, cultura cunoaște tot mai accentuate tendințe de laicizare, chiar în lumea medievală. Orașele au fost mai ales centrele unde în evul mediu s-au organizat o seamă de instituții de cultură, cunoscute sub numele de colegii și academii.

Colegiile universitare, numite de multe ori și *studia generalia*, au fost în primul rând instituții de învățământ, dar în același timp și de activitate științifică. Începând cu cel de la Salerno de pe la mijlocul sec. al XI-lea, colegiile cunosc o dezvoltare neîntreruptă, pe măsura organizării societății. Dintre acestea, *studium generale* de la Bologna, înființat la pragul de trecere de la sec. XI la sec. XII, s-a remarcat prin studiile de drept; cel de la Paris, existența cărui este consemnată în a doua jumătate a sec. al XII-lea și care la 1257, prin organizarea sa de către Robert de Sorbonne, devine vestitul colegiu Sorbona, cel de la Oxford, contemporan cu cel de la Paris etc. au fost mai ales centre ale studiilor umaniste. Veacul al XIV-lea este vremea întemeierii unor colegii universitare în țările Europei centrale și răsăritene, dintre care cel de la Praga, întemeiat la 1348 și de la Cracovia, înființat la 1364, au fost frecventate de mulți tineri din țările române.

Paralel cu activitatea colegiilor își desfășoară activitatea alte instituții de învățământ și științifice. Închisă în anul 529, de către împăratul Iustinian, după un mileniu aproape de activitate remarcabilă, vestita academie de la Atena întemeiată de Platon, reapare în vremea renașterii. Mai întâi la Florența, unde Cosimo de Medici încredințat lui Ficino restaurarea vechii academii platonice și unde pe la mijlocul sec. al XVI-lea se înființează „Academia florentina” pentru „ilustrarea și apărarea limbii toscane”. Alte orașe italiene și din alte țări ale Europei apusene îl urmează exemplul. Academice erau, în primul rând, societățile care grupau oamenii învățați în domeniul literelor și științelor, dar care, treptat, adună în jurul lor și un număr de școlari. De la începutul sec. al XVI-lea cele mai multe academii devin tot mai mult instituții științifice, altele însă își păstrează și caracterul de școli superioare. Dintre academicele vremii, de un prestigiu meritat s-au bucurat: cea de la Weimar, înființată la 1617, apoi Academia franceză, ale cărei baze au fost puse de Richelieu la 1635, organizată peste 30 de ani de Colbert într-o Academie de științe (*Académie des sciences*), și societatea regală engleză, (*Royal Society*) înființată la 1662. După exemplul și modelul acestora, în veacul al XVIII-lea și în cel următor iau ființă asemenea societăți sau academii în toate țările europene.

*

Înființarea și dezvoltarea acestor instituții culturale-științifice este rezultatul atragerii spre cultură a unor noi categorii sociale și mai ales a orășenimii, interesate în fuziunea unor cunoștințe mai înalte, necesare pentru activitatea lor practică, de toate zilele: meșteșuguri, negoț, administrație, justiție etc. De aceea apariția colegiilor și academiilor a urmat de aproape evoluția centrelor urbane și activitatea populației acestora. Se explică, astfel, înființarea unor asemenea instituții în țările române, unde viața urbană a fost împiedicată în dezvoltarea sa de menținerea cu mai mare putere a relațiilor feudale. Când orașele noastre ajung la un anumit grad de dezvoltare și când se mai adaugă și interese de ordin religios — confesional, anume combaterea noilor învățături, reformate sau răspândirea acestora, iau ființă și la noi instituții culturale-științifice asemenea celor din țările Europei apusene și centrale.

În aceste condiții este pe deplin explicabilă hotărârea capătului general al dominicanilor, intrunit la Roma în 1525, de a înființa la Sibiu, un colegiu universitar sau *studium generale* (Cf. *Siebenburgische Vierteljahrsschrift*, 1935, p. 133). Au fost mulți profesori care și-au început activitatea în orașul de pe Cibin. Dar frământările de care a fost cuprinsă Transilvania după dezastrul armatei maghiare la Mohacs (1526), lupta pentru stăpânirea acestei țări dintre Habsburgi și partida lui Zapolya, au constituit o piedică în dezvoltarea acestei instituții, cu o existență efemeră.

După succesele reformatorului în Transilvania însă centrele culturale ale acestei țări nu mai sînt reședințele episcopale, încetățuite de ideologia feudal-clericală, ci așezările de mai mare însemnătate economică și care se bucură de mai multă libertate, frunțate în progresul economic, social și cultural, orașele. De aceea dieta transilvăneană hotără, la 1557, ca în mănăstirile secularizate din Cluj și Tirgu-Mureș mai întâi, apoi și în cele din Alba Iulia și Oradea să se instaleze școli superioare protestante, colegii, patronate de orașe. (*Monumenta Comitatus Regni Transylvaniae*, II, p. 79). Aceste colegii influențează, prin profesorii lor, cultura în general și în deosebi cea orășenească, precum și sistemul de instrucție și educație. Colegiile devin focare de răspândire a noii culturi, umaniste, nu numai în orașele respective, ci în țara întreagă, suscitînd interesul pentru antichitate, pentru renașterea italiană, mai ales.

Idelle umanismului și ale renașterii s-au răspîndit și în mediul orășenesc din celelalte două țări românești, Moldova și Țara Românească. Receptarea și cultivarea acestora se reflectă și în preocuparea pentru organizarea unor instituții de cultură și școlare cu caracter superior. Bazele unei asemenea școli, unde se predau limbile slavonă și greacă, probabil și latina, au fost puse la Hîrlău, de Alexandru Lăpușeanu.

Urmasul și uzurpatorul domniei lui Lăpușeanu, Despot Vodă, cu studii de medicină la Montpellier, unde exista o vestită universitate, convertit la reformă în timpul peregrinărilor sale prin Germania, în dorința sa de a atrage pe moldoveni la noua credință, înființează, în 1562—1563, la Cotnari, un colegiu — o „școală latină” asemănătoare celei de la Wittenberg, în care

se resimțeau cu putere idelle cunoscutului umanist și reformator Philipp Melanchthon. De fapt este vorba de strămutarea și organizarea mai bună a colegiului de la Hîrlău după incendiul ce a distrus mare parte din acest oraș. Despot Vodă se străduia să atragă la noul colegiu „din toate părțile pe cei pe care-i știa că se recomandă prin reputația științifică și prin numele lor”. Conducerea colegiului de la Cotnari este încredințată umanistului Iohanes Sommer, alături de care alți învățați erau chemați să întregască corpul profesoral: Lestarchus Hermodorus pentru limba greacă și Iohannes Lusinski soșii în Moldova, Gaspar Peucerus, ginerele lui Melanchthon, rector al universității din Wittenberg, Ionas Justus, profesor tot acolo, Ioachim Rhaeticus, profesor la Cracovia, „bărbat foarte renumit în științele matematice”, care însă n-au răspuns invitației.

Colegiul a fost dotat cu o frumoasă bibliotecă în care se găseau „cărți de tot felul”, bibliotecă organizată după modelul celei întemeiate la Buda de Matei Corvin și la Viena de împăratul Maximilian.

În centrul activității colegiului de la Cotnari era învățarea limbii latine, în așa măsură, încît copiii să se exprime cif mai corect în această limbă, a gramaticii, retoricii, dialecticii și poeticii, poate și unele noțiuni de aritmetică. Toate aceste învățături erau împărțite elevilor timp de 5 ani. La colegiul din Cotnari s-au adunat pentru învățatură copii „de pretutindeni din țară”. („Collectis passim ex provincia pueris quos docere”) Aceștia, pe lângă instrucție, primeau în mod gratuit din vistieria domnului hrană și îmbrăcăminte. („Quos docere, ali, vestiri ex suo curabat aerario”). Această însemnătate că școala avea un internat, așa cum aveau numeroase colegii ale vremii din alte țări.

Școala latină sau colegiul de la Cotnari n-a fost desființat odată cu moartea întemeietorului. Numeroase știri de la sfîrșitul sec. al XVI-lea și din întreg sec. al XVII-lea pomenesc existența unei școli la Cotnari sau a unor profesori ai acesteia. E posibil ca ea să fi devenit o simplă „școală de gramatică”, un gimnaziu.

La scurtă vreme după înființarea colegiului latin de la Cotnari, Despot Vodă se gîndește să grupeze în jurul curții sale de la Suceava, într-o „Academie”, un număr de învățați, mai întâi pe profesorii de la colegiu, dar și alții pe care-i cheamă în Moldova. (St. Bărsănescu, „Schola latina” de la Cotnari, bibliotecă de curte și proiectul de Academie al lui Despot Vodă. București, 1957.)

Dar în scurtă și frământată sa domnie, Despot nu și-a putut realiza decît în parte aceste proiecte. Semnificația acestor încercări și realizări rămîne însă în istoria culturii din țara noastră ca expresie a pătrunderii umanismului de care era cuprinsă Europa acelei vremi.

Idelle umanismului și ale reformei găsind teren prielnic în Transilvania, se continuă strădaniile pentru înființarea unui colegiu universitar și în această țară. La îndemnul unor învățați umanști, între care și I. Sommer, ajuns, după părăsirea Moldovei, rector al școlii din Brașov (Schola Coronensis), dieta transilvăneană intrunită la Cluj în 20-29 iunie 1565, hotără înființarea unei astfel de școli la Alba Iulia sau la Sebeș, orașul din apropiere, unde urma să se învețe, „spre mulțumirea

țării” limbile greacă și latină. Caracterul superior al acestui colegiu sau academii rezultă și din faptul că era chemat, pentru organizarea ei, cunoscutul filosof francez Petrus Ramus (Pierre de la Rame) de la universitatea din Paris. Lipsită de urmări în viața, este trimis medicul și umanistul de la curtea principelui, Gheorghe Blandrata, în Italia și Germania în scopul studierii organizării instituțiilor similare din aceste țări și a chemării altor învățați ca profesori la această „academie dotată cu privilegii deosebite” (*academia solemnibus privilegiis induta*). Se cunoaște scrisoarea din 1567 adresată bărbatului foarte învățat (*vir doctissimus*) Cello Curio din Basel, chemat în Transilvania pentru a învăța cu temel fundamentale literelor (*ut solidiora fundamenta literarum studii. Monumenta Comitatus Regni Transylvaniae*, II, p. 289—290.)

Împrejurările politice dinlăuntrul — opunerea nobilimii — și din afară — lupta dintre turci și Habsburgi pentru stăpînirea Transilvaniei — au împiedicat realizarea proiectelor de înființare, atunci a unei academii în Transilvania.

Împotriva reformei, papalitatea organizează o puternică ofensivă cunoscută sub numele de contrareformă, ce trebuia susținută prin toate mijloacele. Ordinul izvit, nu de mult înființat, și-a asumat rolul de campion în această luptă. Printre celelalte mijloace folosite, școala ocupa un loc de frunte, școala de toate gradele și în primul rînd cea superioară.

În acest scop Ștefan Báthory, principe al Transilvaniei și rege al Poloniei, așează, la 1579, pe lezuiți la Cluj-Mănăstir, în vechea mănăstire benedictină. Adevăratul gînd al așezării lor în apropierea Clujului și-l dezvăluie lezuiții în scurt timp. La 1580 deschid o școală în suburbia din apropierea orașului. Obținînd apoi și mănăstirea părăsită a franciscanilor (din str. Kogălniceanu), ei se instăpinesc și asupra bisericii întemeiată de Matei Corvin. Alți lezuiți, între care și profesori, sosesc la Cluj din Polonia, alții din Roma, cu gîndul de a întemeia chiar în oraș o instituție de învățământ superior. Actul fundațional al colegiului lezuit din Cluj e datat din 1581. Pentru ca noul colegiu să nu fie lipsit de nici un drept, titlu și grad universitar, actul de întemeiere prevede că oricine se distingea în științele umaniste și în cunoașterea limbilor ebraică, greacă și latină, isprăvind una din cele trei facultăți: teologie, filozofie și drept, putea, după ce-și dovedea știința, să obțină titlul de baccalaureat, magistrul și doctor. Aceste titluri ofereau tinerilor aceleași drepturi și privilegii ca și cele obținute la academicele italiene, franceze, spanole și germane. Colegiul a fost completat cu „un seminar”, un fel de cămin pentru elevii cursului superior, mai ales cei săraci, potrivit regulamentului întocmit de Antonio Possevino, cel dintîi conducător al colegiului. Pe la 1585 erau adăpostiți 50 studenți în acest seminar. Pentru elevii mai tineri la ființă un internat, care în același an găzduia 80 de elevi. (A. Veress, *A. Kolozsvári Báthory — egyetem története*, în „Erdélyi Múzeum, 1906, p. 169—193, 249—263, 342—386; Etienne Báthory, *roi de Pologne, prince de Transilvanie, Cracovia, 1935, p. 57—60*.)

Stăruințe pentru înființarea unor școli catolice se învederează în acea vreme și în Moldova, în timpul domniei lui Petru Șchiopul.

În țara Românească, Petru Cercel în scurtă sa domnie, face începuturile unei „academii”, în sensul unei societăți de oameni învățați care se ocupau cu cultivarea literelor și științelor în spiritul umanismului de la sfîrșitul sec. al XVI-lea. Oamenii de litere, francezi (Berthier, Mollier de la Constance, Perot), italieni (Sivori, Vincenti, Pugliella, doctor în legi și poet), greci (Nadali), arhitecți, pictori, armurieri, grădinari etc. formează această „societate academică” patronată de domn, ei însuși scriitori și poet, un cere de învățați așa cum cunoscuse acesta la curtea regelui Franței Henric al III-lea, la Venetia, la Roma și prin alte locuri pe unde-și petrecuse tinerețea.

Prof. ȘTEFAN PASCU

(continuare în numărul viitor)

Timpul liber de la sfârșitul săptămînii

ANCHETA - CONCURS

Adresăm din nou cititorilor noștri invitația de a participa la ancheta pe tema: „Cum folosim și organizăm pentru copiii noștri timpul liber de la sfârșitul săptămînii” (*sîmbătă după amiază și duminică*). Prin această anchetă, revista noastră vrea să atragă atenția asupra posibilităților ce se cer folosite pentru educația copiilor în familie: spectacole de teatru și vizionări de filme, vizite la muzee, pinacoteci și case memoriale, mici excursii cu caracter instructiv în locuri istorice etc.

Ancheta noastră se referă — bineînțeles — în egală măsură și la modul de folosire a timpului liber de la sfârșitul săptămînii în mediul familial, în casă (vizionarea programelor de la televizor, lecturi), preocupări cu caracter educativ-gospodăresc (grădinarie, columbofilie, apicultură), jocuri etc.

Ancheta este adresată părinților, cărora le solicităm răspunsuri detaliate privind munca, experiența, preocupările, sugestiile și doleanțele lor în domeniul folosirii judicioase și armonioase a timpului liber de la sfârșitul săptămînii.

Cele mai bune scrisori vor fi publicate în paginile revistei. Dorim în acest fel să dăm anchetei noastre caracterul unei dezbateri largi și al unui schimb de idei și păreri izvorîte din viață. Cele mai interesante răspunsuri primite în cadrul anchetei vor constitui obiectul unor studii scrise de personalități marcante ale mișcării pedagogice și sociologice din țara noastră.

Acei participanți la ancheta revistei noastre, care se vor distinge prin cele mai bune și interesante scrisori, vor primi premii în cărți și abonamente la revista „Colocvii despre școală, familie și societate”.

Scrisorile se vor trimite pe adresa revistei și vor purta pe plic mențiunea „pentru ancheta: timpul liber de la sfârșitul săptămînii.”

CITIȚI ȘI RĂSPÎNDIȚI REVISTA COLOCVII

despre școală, familie și societate

●
Faceți din timp abonamente pentru
anul 1967

●
Abonamentele se fac prin oficiile
poștale și prin difuzorii voluntari din
întreprinderi. Tariful abonamentelor
este de 9 lei pe trei luni, 18 lei pe
șase luni și 36 lei pe un an.

PRODUSELE LACTATE PROASPETE DE NEÎNLOCUIT ÎN ALIMENTAȚIA COPIILOR ȘI A TINERILOR

Importanța deosebită pe care o prezintă asigurarea unui regim complex, echilibrat, în alimentația organismului de toate vîrstele, sănătos sau bolnav, a făcut ca încă din cele mai vechi timpuri laptele și produsele lactate să constituie alimente nelipsite și uneori de neînlocuit pentru om.

Avînd un conținut ridicat în substanțe proteice, acizi grași volatili, vitamine, hidrați de carbon, săruri minerale, laptele este un aliment complet, cu mare valoare nutritivă și biologică. Mai mult, datorită substanțelor proteice ușor asimilabile, conținutului ridicat în calciu și fosfor, vitaminelor și enzimelor conținute, laptele și produsele lactate proaspete sînt recomandate cu prioritate în alimentația copiilor și a tinerilor.

Posibilitățile moderne de producție industrială permit astăzi prelucrarea laptelui în multe și variate sortimente apreciate de consumatori și fac ca cererile pentru aceste produse să crească mereu. În țara noastră se produc cca. 18 sortimente de produse lactate proaspete și anume: lapte de consum, iurt, lapte bătut, lapte acidofil, sortimente diferite de brînză de vacă, respectiv brînză grasă, brînză dietetică, brînză „Prima”, brînză „Caraiman”, cremă „Favorit”, brînză „Dîmbovița”, smîntînă de consum, frișcă, fructola, înghețată și altele.

Laptele de consum, pasteurizat, este un aliment complet, care asigură organismului toate principiile nutritive și energetice necesare unei dezvoltări echilibrate. Comparativ, un litru de lapte are o valoare nutritivă echivalentă cu 500 g. carne sau 9 ouă.

Brînză de vacă este un produs cu conținut ridicat în substanțe proteice, în care se găsesc toți acizii aminați esențiali. În funcție de conținutul

de grăsime, brînză de vacă este recomandată în alimentația curentă și mai ales în alimentația dietetică, fiind cunoscută importanța acestui sortiment, datorită conținutului ridicat în metionină.

Brînză de vacă fără grăsime, ca de exemplu brînză „Dîmbovița” dietetică sau cu un conținut redus de grăsime, crema „Favorit” sînt produse mult apreciate de consumatori, pentru consistența cremoasă și gustul plăcut pe care îl au.

Cîștigă din ce în ce mai mult în aprecierea consumatorilor și laptele acidofil. Fabricat în prezent cu fermente selecționați, rezistenți la antibiotice, laptele acidofil este indicat în alimentație în timpul tratamentului cu antibiotice prevenind modificarea microflorei intestinale.

Răcoritor dietetic cu gust plăcut, aromat, iaurtul este acceptat în alimentație cu plăcere, atît de către copii cît și de către adulți. Acest produs oferă în totalitate calitățile nutritive ale laptelui și, în plus, un înalt grad de asimilare în organism.

Pe lîngă aceste sortimente, brînză „Prima” și brînză „Aperitiv”, smîntîna de consum și frișca, înghețată etc. sînt produse care, fiind permanent la îndemîna consumatorilor noștri, dau posibilitatea asigurării unei alimentații raționale și permit gospodinei prepararea rapidă și ieftină a unui meniu complet, proaspăt și plăcut.

Ing. PAULA MANGIULEA

pentru
COPIII Dvs.

BOMBOANE

DROPSURI DIFERITE
ROLSURI
TURIST
FRUCTOLA
CAFINO
MOZAIC
COSMOS

BOMBOANE UMLUTE CU CREMĂ LAPTE
BOMBOANE UMLUTE CU PASTĂ DE FRUCTE

Combinatul de celuloză și hîrtie-Călărași

Produce:

- Celuloză din paie naturală
- Celuloză din paie albită cu grad ridicat de alb (85—87%)

Hîrtie:

- Hîrtie Offset
- Hîrtie tipar înalt
- Hîrtie de scris I.A.
- Hîrtie de scris I.B.
- Hîrtie cretată
- Hîrtie suport pentru cretare
- Hîrtie de ambalaj albit
- Hîrtie de ambalaj rezistent

Caiete:

- cu liniatură oblică pentru clasele 1—3
- de aritmetică și dictando de 8—100 file
- de aritmetică și dictando cu spirală 100 file
- pentru teză
- caiete repertoare cu 48—100 file

Agencia ONT „Carpați” Timișoara

Organizează pentru elevi și studenți:

- excursii la monumentele istorice și ale naturii
- excursii și tabere la Muntele Mic și Semenic
- excursii la obiective economice
- excursii cu diverse teme educative
- vizite la muzee
- vizionarea spectacolelor și a diverselor manifestațiuni sportive.

Excursiile se organizează pe teritoriul regiunii Banat și în țară, în condiții avantajoase, prin filialele din Timișoara, Arad, Lugoj, Reșița, Caransebeș, Băile Herculane și Buziaș.

izvor
de sănătate
și energie !

gemuri și
nectaruri de fructe

PARTICIPÎND LA CONCURSURILE PRONOSPORT ȘI PRONOEXPRES CONTRIBUIȚI LA DEZVOLTAREA BAZEI MATERIALE A ACTIVITĂȚII SPORTIVE DIN ȚARA NOASTRĂ